

PROGRAMMABEGROTING 2021

GEMEENTE
**WEST
BETUWE**

Inhoudsopgave

Inleiding	6
Leeswijzer	8
Financiële hoofdlijnen	10
Programma's	19
Bestuur en ondersteuning	20
Veiligheid.....	28
Verkeer, vervoer en waterstaat.....	34
Economie	38
Onderwijs	44
Sport, cultuur en recreatie	50
Sociaal domein en volksgezondheid	56
Duurzaamheid en milieu	64
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	70
Financiering en algemene dekkingsmiddelen.....	76
Paragrafen	81
Lokale heffingen	82
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	96
Kapitaalgoederen	106
Financiering	116
Bedrijfsvoering.....	126
Verbonden partijen	132
Grondbeleid.....	158
Financiële bijlagen	162
Grondslagen en uitgangspunten voor de begroting	163
Incidentele baten en lasten	165
Baten en lasten op programmaniveau	169
Baten en lasten conform indeling BBV	170
Overhead	171

Onvoorzien	173
Vennootschapsbelasting	173
Taakveld totaal	174
Taakveld per programma	176
Geprognoseerde balans	186
EMU-saldo	188
Mutaties reserves per programma	189

Inleiding

Nu investeren houdt gezond

De gemeente West Betuwe heeft in 2021 een financieel gezonde positie. Het college is tevreden dat we ook volgend jaar uitkomen met onze inkomsten en uitgaven. We gebruiken 2021 om flink te investeren. Zo houden we de gemeente ook na 2021 financieel gezond. Dit is hard nodig. De financiën van West Betuwe staan namelijk onder druk. De zorgkosten stijgen en het geld van het Rijk neemt af.

Door de noodzakelijke investeringen en bezuinigingen kunnen we dit opvangen. Ook hebben we meerdere reserves voor specifieke doelen. Dit zorgt dat onze financiën nog gezond zijn. Maar er moet meer gebeuren. Daarom steunt het college de lobby door verschillende gemeenten en de VNG richting het Rijk. Gemeentelijke voorzieningen mogen niet de dupe zijn van een terugtrekkende beweging van het Rijk. Tegelijkertijd moeten we én willen we een sluitende meerjarenbegroting opleveren. We nemen onze verantwoordelijkheid richting de toekomst.

Achterstallig onderhoud

We steken veel geld in onze wegen en het openbaar groen. Daar lopen we achter met onderhoud. Deze investeringen zijn noodzakelijk. Zo voorkomen we dat het onderhoud op een later moment veel duurder is. Het is een flinke hap uit onze algemene reserve. Toch kunnen we hier niet langer mee wachten. De wegen en het groen hebben onderhoud nodig. We willen mogelijke gevaarlijke situaties voorkomen. Door nu te investeren, voorkomen we hogere kosten in de volgende jaren.

Sterke samenleving

We gaan ook investeren in een sterke samenleving, waarin iedereen zich thuis voelt. We bieden passende ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben. We stimuleren een gezonde leefstijl en leefomgeving. De gemeente biedt ondersteuning, gericht op zelfredzaamheid en participatie. Door de COVID-19 crisis is het extra belangrijk om te investeren in gezondheid en vroegsignalering om schulden te voorkomen. Zo willen we hoge (zorg)kosten in de toekomst vermijden.

In balans

De begroting 2021 is de derde begroting van West Betuwe. In deze begroting presenteren we de uitgaven en inkomsten voor het volgende jaar en de drie daarop volgende jaren. In deze begroting hebben we de effecten van de perspectiefnota 2021 opgenomen. In 2021 geven wij naar verwachting ongeveer 157,2 miljoen euro uit om de ambities voor West Betuwe te realiseren. Tegenover deze uitgaven staan 158,9 miljoen euro aan inkomsten. De begroting 2021 is dus in evenwicht.

Grote zorgen

Meerjarig is de begroting nog niet in balans. De zorgkosten stijgen en we krijgen minder geld uit het gemeentefonds. De donkere wolken komen steeds meer in zicht. Daar kijken we niet voor weg. We willen ook na 2021 financieel gezond blijven. Dat vraagt om, soms pijnlijke, keuzes. Met het project 'West Betuwe financieel in evenwicht' brengen we de mogelijkheden in beeld. We zoeken naar kansen om onze gemeente financieel gezond te houden en de pijn te beperken.

Er moet veel gebeuren. Zeker richting de toekomst. We nemen met deze begroting onze verantwoordelijkheid. Dat doen we in de hoop dat ook het Rijk dat doet. We moeten samen verder bouwen. Met u en de samenleving houden we de gemeente West Betuwe financieel gezond.

West Betuwe, oktober 2020

College van burgemeester en wethouders

Leeswijzer

Dit is de begroting 2021 van de gemeente West Betuwe. Volgens de Gemeentewet moet iedere gemeente jaarlijks een begroting en een jaarrekening opstellen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevat de regelgeving daarvoor. De begroting kent in grote lijnen dezelfde opzet als de begroting 2020. In deze leeswijzer worden alle onderdelen van de begroting behandeld.

De begroting begint met de inleiding, leeswijzer en de financiële hoofdlijnen. De begroting bestaat uit de programma's, de paragrafen en de financiële begroting.

Programma's

Deze begroting bestaat uit 10 programma's. Deze programma's zijn onderverdeeld in taakvelden. Bij het benoemen van de taakvelden hebben we ons in beginsel gebaseerd op het BBV. Hiermee vergroten we de transparantie en is het eenvoudiger om gemeenten onderling te vergelijken. De taakvelden worden ook gebruikt om informatie te verstrekken aan andere partijen zoals het Rijk, toezichhouders en CBS.

De begroting kent de volgende programma's:

- Programma 1 Bestuur en ondersteuning
- Programma 2 Veiligheid
- Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat
- Programma 4 Economie
- Programma 5 Onderwijs
- Programma 6 Sport, cultuur en recreatie
- Programma 7 Sociaal Domein en Volksgezondheid
- Programma 8 Duurzaamheid en Milieu
- Programma 9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
- Programma 10 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Alle programma's bestaan uit een inleiding waarin we beknopt weergeven wat de ambitie van West Betuwe is. Bij de beleidsprogramma's wordt vervolgens beschreven welke belangrijkste doelen er in 2021 zijn voor het betreffende programma en wat we willen bereiken en een toelichting op activiteiten en prestaties die bij onze doelen horen, oftewel wat we daarvoor gaan doen. Ook geven we inzicht in de (verplichte) indicatoren, de belangrijkste beleidskaders (wet- en regelgeving waar we rekening mee moeten houden) en welke verbonden partijen bijdragen aan het behalen van onze doelen. In de paragraaf 'verbonden partijen' gaan we hier dieper op in.

Tot slot presenteren we bij elke programma de lasten en baten van het programma. De gemeenteraad stelt de begroting en de toelichting vast op het niveau van de programmaonderdelen voor het jaar 2021. De bij deze begroting gepresenteerde meerjarenramingen voor de overige jaren (dus voor 2020 en voor 2022 en daarna) maken (wettelijk) geen deel uit van de voorliggende autorisatie. De cijfers 2019 in de tabellen zijn de cijfers vanuit de jaarrekening 2019.

Paragrafen

De paragrafen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's. Het BBV schrijft de volgende paragrafen voor:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

Financiële begroting

In het laatste deel van de begroting staat informatie over onder andere financiële specificaties (baten en lasten per taakveld), de geprognoseerde balans, EMU-saldo, mutaties reserves en een overzicht van de incidentele baten en lasten.

Financiële hoofdlijnen

De begroting 2021 is de derde begroting van West Betuwe. In deze begroting presenteren we de uitgaven en inkomsten voor het volgende jaar, maar ook voor de drie daarop volgende jaren. In deze begroting zijn de effecten van de perspectiefnota 2021 opgenomen. In 2021 geven wij naar verwachting ongeveer 157,2 miljoen euro uit om de ambities voor West Betuwe te realiseren. Tegenover deze uitgaven staan 158,9 miljoen euro aan inkomsten, waardoor de begroting 2021 in evenwicht is. Meerjarig is de begroting (nog) niet in balans. Dit wordt vooral veroorzaakt door het wegvallen van de precariobelasting op kabels en leidingen en de voorziene lagere algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Het financiële beeld

In de begroting staat wat we volgend jaar willen bereiken, wat we daar voor gaan doen en wat dit ons gaat kosten. Deze begroting gaat vooral over 2021. Wanneer de gemeenteraad de begroting vaststelt, wordt daarmee formele goedkeuring gegeven tot het doen van uitgaven in het jaar 2021. De begroting bevat naast informatie over het jaar 2021 ook informatie over de jaren 2022 tot en met 2024. De informatie over de jaren 2022 tot en met 2024 wordt de 'meerjarenbegroting' genoemd. De meerjarenbegroting gaat ter kennisname naar de gemeenteraad en geeft context voor de gemeenteraad bij de vaststelling van de Begroting 2021. Wel is het bij de meerjarenbegroting van belang dat we meerjarig een reëel en structureel evenwicht presenteren, zoals volgt uit de voorschriften van het BBV. Hieraan wordt aandacht geschonken in het afzonderlijke project 'West Betuwe financieel in evenwicht'.

Van eerste bestuursrapportage 2020, via perspectiefnota 2021, naar begroting 2021

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
	2021	2022	2023	2024
Stand na eerste bestuursrapportage 2020	2.973	-2.917	-3.382	-3.550
Nieuw beleid 2021	-122	-122	-122	-122
Stand na perspectiefnota 2021	2.851	-3.039	-3.504	-3.672
<u>Mutaties t.o.v. perspectiefnota 2021:</u>				
Vergoeding raadsleden	-30	-30	-30	-30
Wachtgelden gewezen wethouders	24	-33	-4	0
Lasten wethouders	-68	-68	-68	-68
Meicirculaire 2020	212	589	215	-165
BTW-compensatie via Avri i.v.m. dekking korting in algemene uitkering	147	147	147	147
Actualisatie kapitaallasten	503	370	278	188
Beleidsplan Sociaal domein	-2.905	-217	0	0
Subtotaal	-2.117	758	538	72
<u>West Betuwe financieel in evenwicht:</u>				
Vervallen rentetoevoeging aan de algemene reserve	373	455	476	485
Toerekening overhead aan WRP en grondexploitatie	593	593	593	593
Subtotaal	966	1.048	1.069	1.078
Begrotingssaldo 2021	1.700	-1.233	-1.897	-2.522

Toelichtingen op de mutaties

Vergoeding raadsleden

Voor de vergoedingen aan de raadsleden is het rechtspositiebesluit voor decentrale politieke ambtsdragers en de (lokale) verordening rechtspositie raads- en commissieleden 2019 van toepassing. Ten opzichte van de huidige ramingen nemen de vergoedingen met 30.000 euro toe. Dit is in lijn met de extra lasten volgens de jaarrekening 2019.

Wachtgelden gewezen wethouders

Actualisatie van de wachtgeldlasten van de gewezen wethouders levert voor 2021 een voordeel op van 24.000 euro en voor 2022 en 2023 nadelen van respectievelijk 33.000 euro en 4.000 euro.

Lasten wethouders

De toegenomen lasten voor de wethouders bestaan uit de lasten van de uitbreiding van de formatie en de hogere lasten voor de pensioenvoorzieningen.

Meicirculaire 2020

In de eerste bestuursrapportage 2020 waren de effecten van de meicirculaire nog niet verwerkt. Over de uitkomsten is een afzonderlijke raadsinformatienota verschenen en de effecten zijn in de begroting 2021 verwerkt.

BTW-compensatie via Avri i.v.m. dekking tekort in algemene uitkering

Sinds 2003 kunnen gemeenten en provincies met het btw-compensatiefonds (grotendeels) de btw terugvragen die zij betalen over uitbesteed werk voor de uitvoering van de overheidstaken. De dekking van dit fonds komt vooral uit een korting op het gemeentefonds. Voor de riolering en reiniging worden wij als gemeente voor ongeveer 1,8 miljoen euro gekort. Om de korting in het gemeentefonds te dekken, mogen de BTW-lasten in de tarieven worden meegenomen. Voor West Betuwe wordt in de begroting 2021 van de Avri rekening gehouden met een hogere BTW-compensatie ten opzichte van de begroting 2020.

Actualisatie kapitaallasten

Op basis van de meeste actuele investeringsplannen en de inzet van reserves en voorzieningen, zijn de rente- en afschrijvingslasten geactualiseerd. Met name de temporisering van de investeringen en de lagere rentestand resulteren in een voordeel. Het voordeel neemt meerjarig af als gevolg van de aanwending van de reserves.

Beleidsplan Sociaal domein

De (financiële) effecten van het onlangs aangeboden beleidsplan Sociaal domein zijn voor de jaarschijven 2021 en 2022 in de begroting verwerkt. De jaarschijven 2023 en verder worden betrokken bij het project West Betuwe Financieel in evenwicht.

Vervallen rentetoevoeging aan de algemene reserve

Bij de vaststelling van de nota Reserves en voorzieningen is besloten om aan de algemene reserve geen rente meer toe te voegen.

Toerekening overhead aan WRP en grondexploitatie

Op basis van de begin 2019 door de raad vastgestelde financiële verordening wordt in de begroting 2021 de overhead toegerekend op basis van het aandeel van de salaris- en inhuurkosten dat aan het taakveld wordt toegerekend. Hierdoor wordt er meer aan het WRP en iets minder aan de grondexploitatie complexen toegerekend dan nu het geval is.

Nieuw beleid 2021

In de begroting 2021 is het volgende nieuw beleid vanuit de perspectiefnota 2021 opgenomen:

Lasten nieuw beleid per categorie	Bedragen x 1.000 euro			
	2021	2022	2023	2024
Beheerplan Wegen 2021-2025	12.591	0	0	0
Groenbeleidsplan 2021-2025	4.856	0	0	0
Bijdrage BWB (Baseline Informatieveiligheid Overheid)	101	101	101	101
Bijdrage BWB (Digitaal Stelsel Omgevingswet)	21	21	21	21
Totaal lasten nieuw beleid 2021	17.569	122	122	122

Het nieuw beleid is als volgt gedekt:

Dekking lasten nieuw beleid	Bedragen x 1.000 euro			
	2021	2022	2023	2024
Ten laste van algemene reserve	17.447	0	0	0
Ten laste van begrotingsaldo	122	122	122	122
Totaal dekking lasten nieuw beleid 2021	17.569	122	122	122

De begroting structureel en reëel in evenwicht

In de Gemeentewet is opgenomen dat onze begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. In artikel 189 (tweede lid) is opgenomen dat: “De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan hij afwijken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht.”

Structureel evenwicht

Onze begroting is structureel in evenwicht wanneer de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Er is sprake van een structureel tekort wanneer de structurele baten niet toereikend zijn om de structurele lasten te dekken, dus wanneer structurele lasten worden gedekt met incidentele baten.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is deze bepaling verder uitgewerkt. Zo is in het BBV opgenomen op welke wijze gemeenten (en provincies) het structurele saldo moeten berekenen, en is opgenomen op welke wijze het structurele saldo moet worden toegelicht in de begroting en in het jaarverslag.

In het algemeen geldt dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele baten en lasten raamt in de begroting. Structurele lasten en baten zijn dus de regel. Incidentele lasten en baten, bijvoorbeeld voor eenmalige zaken of (meerjarige) projecten of subsidies met een tijdelijk karakter, zijn de uitzondering. Het BBV bepaalt dat de uitzonderingen (dus de incidentele baten en lasten) in beeld worden gebracht en worden toegelicht.

Het BBV schrijft voor dat voor alle jaren van onze meerjarenbegroting een structureel saldo moet worden berekend. In deze begroting dus voor de jaren 2021 tot en met 2024. Het begrip ‘structureel evenwicht’ moet hierbij voor het jaar 2021 altijd in samenhang worden gezien met de meerjarige ontwikkeling, zoals ook wordt aangegeven in de Gemeentewet. Een structureel tekort in 2021 is in wezen niet erg, zolang het structurele evenwicht (of overschot) aan het eind van de meerjarentermijn wordt bereikt.

Het structurele saldo wordt hier uitgedrukt in euro’s. Het structurele saldo kan echter ook uitgedrukt worden als percentage van de batenkant van de begroting (de batenkant exclusief reserves), dan wordt het de ‘structurele exploitatieruimte’ genoemd. De structurele exploitatieruimte is een verplicht kengetal vanuit het BBV, en is opgenomen in de paragraaf over het Weerstandsvermogen.

In onderstaande tabel is de opbouw van het structurele saldo inzichtelijk gemaakt.

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
	2021	2022	2023	2024
Saldo baten en lasten	-19.401	-4.693	-4.581	-3.469
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	21.101	3.460	2.684	947
Begrotingssaldo na bestemming	1.700	-1.233	-1.897	-2.522
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-2.651	343	-250	-250
Structureel begrotingssaldo	4.351	-1.576	-1.647	-2.272

Uit de tabel blijkt dat onze begroting op korte termijn structureel in evenwicht is. Dit betekent dat de structurele lasten worden opgevangen door structurele baten. De meerjarenraming is nog niet structureel sluitend, maar hier wordt met het project West Betuwe Financieel in evenwicht aandacht aan geschonken. Doel is om een structureel sluitende (meerjaren)begroting 2021 vast te stellen. Hiermee wordt dan voldaan aan de uitgangspunten van het BBV. De incidentele baten en lasten worden in een afzonderlijke bijlage toegelicht.

Reëel evenwicht

Voor het bepalen van het reëel evenwicht is het verder van belang om inzicht te hebben in de volgende onderwerpen:

Wijze raming van algemene uitkering uit het gemeentefonds

De financiële effecten van de meicirculaire 2020 zijn in de begroting verwerkt. Hierbij is rekening gehouden met de accresontwikkelingen zoals door de beheerders van het gemeentefonds aangegeven. Daarnaast is al rekening gehouden met een (mogelijk) nadelig effect van structureel 2,6 miljoen euro (50 euro per inwoner) in verband met de aankomende herziene verdeling van het fonds.

In onze ramingen is geen rekening gehouden met eventuele (incidentele) uitkeringen bij een onderschrijding van het BCF-plafond indien de gemeenten en provincies minder declareren bij het BTW-compensatiefonds dan geraamd.

Daarnaast zijn de extra middelen die door het kabinet in de meicirculaire 2019 zijn opgenomen voor jeugdhulp niet structureel opgenomen. Het kabinet heeft tot en met 2021 extra middelen toevoegt aan het jeugdhulpbudget. Aanvullend wordt onderzoek verricht om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. De ramingen van de algemene uitkering zijn dus behoudend en reëel geraamd.

Ombuigingsoperatie sociaal domein (eerste bestuursrapportage 2019)

In verband met de geconstateerde tekorten voor het sociaal domein (Wmo en Jeugdhulp) uit de jaarrekeningen 2018 zijn de budgetten bij de eerste bestuursrapportage 2019 structureel met 1,5 miljoen euro verhoogd. Hier tegenover stond een taakstellende ombuigingsopdracht op het sociaal domein oplopend van 750.000 euro in 2021 tot structureel 1 miljoen euro vanaf 2022. Van de taakstelling is inmiddels al structureel 90.000 euro ingevuld door de gedeeltelijke vrijval van de nominale compensatie 2019 voor het sociaal domein in de mei- en septembercirculaire 2019. Door het aan u aangeboden beleidsplan Sociaal domein is deze taakstelling voor 2021 en 2022 verlaagd naar respectievelijk 350.000 euro en 700.000 euro.

West Betuwe financieel in evenwicht

Met het oog op de structurele tekorten op het sociaal domein en de naderende herziening van het gemeentefonds is in april gestart met het project West Betuwe financieel in evenwicht. De taak van de projectleider was om in samenspraak met raad, college en organisatie te komen tot ombuigingen om tot een structureel sluitende begroting te komen in 2024. Aan de organisatie is gevraagd om bezuinigingsvoorstellen aan te dragen. De raad heeft een klankbordgroep samengesteld waarmee in drie avondbijeenkomsten een afwegingskader is opgesteld om de voorstellen objectief te kunnen wegen. Dit afwegingskader is in de raadsvergadering van 7 juli jongstleden vastgesteld door uw raad.

De periode tot en met 5 november (begrotingsraad) is benut om de aangedragen voorstellen uit te werken en te wegen aan het afwegingskader. Daarnaast is ook een inwonerspanel opgestart om te peilen wat de bevolking vindt van bezuinigingen op verschillende terreinen. Dit alles is gebundeld in een groslijst met structurele en incidentele voorstellen die kunnen bijdragen aan het meerjarig sluitend krijgen van de begroting. Het is aan uw raad om in de begrotingsraad van 5 november keuzes te maken uit deze groslijst.

Overzicht baten en lasten jaarschijf 2021 (inclusief reservemutaties) uitgesplitst naar programma

Bedragen x 1.000 euro

Programma	Baten	Lasten	Saldo
1. Bestuur en ondersteuning	4.879	26.158	-21.279
2. Veiligheid	114	5.897	-5.783
3. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.322	24.919	-23.597
4. Economie	2.416	2.874	-458
5. Onderwijs	1.549	5.882	-4.333
6. Sport, cultuur en recreatie	997	13.862	-12.865
7. Sociaal domein en volksgezondheid	10.773	46.945	-36.172
8. Duurzaamheid en milieu	14.291	13.907	384
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	12.981	15.272	-2.291
10. Financiering en algemene dekkingsmiddelen	109.546	1.452	108.094
Totaal	158.868	157.168	1.700

Overzicht baten en lasten Financiering en algemene dekkingsmiddelen jaarschijf 2021

Bedragen x 1.000 euro

Uitsplitsing programma Financiering en algemene dekkingsmiddelen	Baten	Lasten	Saldo
Beheer overige gebouwen en gronden	489	572	-82
Treasury	388	-452	840
OZB woningen	7.756	387	7.369
OZB niet-woningen	5.572	294	5.278
Precariobelasting	4.982	0	4.982
Belastingen overig	43	60	-17
Algemene uitkering gemeentefonds	63.996	0	63.996
Algemene uitkering sociaal deelfonds	4.221	0	4.221
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorziene lasten	-	250	-250
Overige baten en lasten	0	331	-331
Subtotaal (exclusief mutaties reserves voor dit programma)	87.447	1.442	86.006
Mutaties reserves voor dit programma	22.099	10	22.089
Totaal	109.546	1.452	108.094

Programma's

Bestuur en ondersteuning

De ambitie van West Betuwe

In de periode tot 2030 zal onze samenleving ingrijpend veranderen. Waarschijnlijk verandert er meer dan in de tien jaren die achter ons liggen. Bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering en technologische vernieuwing mogen we nog veel verwachten. Veel veranderingen zullen ons leven gemakkelijker en plezieriger maken. Toch zullen ook inwoners van West Betuwe in die veranderende samenleving behoefte aan zekerheid en goede ondersteuning hebben.

De gemeente zal deze inwoners daarom een houvast bieden. De gemeente zal de inwoners ook meer dan ooit centraal stellen en wil in directe verbinding met hen staan. De gemeente wil daarnaast de kracht uit de inwoners benutten door hen ruimte en vertrouwen te geven om zelf met plannen en ideeën te komen, waarbij de gemeente daar waar nodig ondersteunt. Om dit te verwezenlijken, gaat West Betuwe kerngerichtwerken. Natuurlijk blijft de gemeente bij de tijd en gaat zij in de veranderingen mee. Waar dat kan en gemak oplevert, zullen diensten van de gemeente gedigitaliseerd worden aangeboden. Wel is het belangrijk dat de inwoners van West Betuwe de ondersteuning vanuit hun gemeente als 'dichtbij' en 'op maat' ervaren. Ook in 2030.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We vergroten de leefbaarheid in de kernen	Eind 2021 hebben alle kernen in de gemeente een kernagenda (inclusief activiteitenplan)	We gaan met inwoners in elk dorp en stadje in gesprek om de agenda van de kern samen te stellen. We zijn hierbij afhankelijk van de inzet en capaciteit van de inwoners.
	In 2021 ondersteunen we de leefbaarheids-initiatieven maximaal; de kernen benutten minstens 85 procent van het leefbaarheidsbudget	De gebiedsmakelaars gaan actief in gesprek met de inwoners en organisaties om de potentiële projecten en activiteiten op te halen.
We vergroten de klanttevredenheid over de onze dienstverlening	We halen gemiddeld een 7,5 bij de vervolgmeting klanttevredenheid	Starten met slimmere dienstverlening. In 2021 willen wij het thuisbezorgen van documenten zelf gaan organiseren i.p.v. uitbesteden en technologische ontwikkelingen monitoren en invoeren waar dat slim kan.
	Eind 2021 ronden we de voorbereidende werkzaamheden voor het terughalen van de vergunningtaken af	Op basis van de impactanalyse en plan van aanpak zal de kwartiermaker in 2021 verder gaan met de onvlechting, opbouw van de organisatie, procesinrichting en het bestuurlijke traject. In het vierde kwartaal zal dit uitkomen in de implementatiefase waarin de volgende onderdelen centraal staan <ul style="list-style-type: none"> • Opbouw organisatie: start van het team vergunningverlening bouwen • Huisvesting: huisvesting van het team vergunningverlening bouwen • Gevolgen landelijke wetgeving verder implementeren: Omgevingswet, Wet kwaliteitsborging en Stikstof.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren voor dit programma.

Indicatoren Bestuur en Ondersteuning				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	
Formatie	fte per 1.000 inwoners	2021	5,15	
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	2021	4,25	
Apparaatskosten *)	kosten per inwoner	2021	€ 589	
Externe inhuur	kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2021	2,0%	
Overhead	% van totale lasten	2021	9,8%	
Overhead	kosten per inwoner	2021	€ 289	

**) De apparaatskosten bestaan uit de overheadkosten, salarissen op de overige taakvelden (exclusief griffie en bestuur) en de lasten van de tractie en werkplaats van de buitendienst.*

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Verordening Basisregistratie Personen (BRP)
- Regeling beheer en toezicht (BRP)
- Privacyreglement BRP
- Informatiebeveiligingsplan

De nota Kerngericht werken zal uiterlijk in 2021 worden vastgesteld.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe

Bijdrage aan programma	<p>De gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB) voert namens de gemeente West Betuwe bedrijfsvoeringstaken uit op het terrein van:</p> <ul style="list-style-type: none">• financiële administratie, treasury en interne controle;• informatiemanagement;• informatiemanagement en ICT;• personeel en organisatie.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	<p>De deelnemende gemeenten en de GR BWB werken vanuit de dienstverleningsovereenkomst samen aan de reguliere dienstverlening, verdere harmonisatie van werkprocessen en doorontwikkeling op het gebied van :</p> <ul style="list-style-type: none">• Personeel & Organisatie;• Financiën;• Informatiemanagement/ICT (onder andere vervangen ICT infrastructuur);• Algemeen juridische zaken (geen ingebrachte taak gemeente West Betuwe);• Facilitaire zaken (geen ingebrachte taak West Betuwe). <p>De verdeelsleutel zal in 2021 verder worden getoetst.</p> <p>In 2021 zal de uitvoering van het besluit plaatsvinden om de taken (financiën, algemeen juridische zaken en facilitaire zaken) en medewerkers al dan niet onder te brengen bij de gemeente West Betuwe of BWB.</p>

Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Bijdrage aan programma	<p>De Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten. Voor en door de gemeenten worden voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd op verschillende beleidsterreinen. In het kader van het programma Bestuur en Ondersteuning vindt regionale samenwerking plaats rond drie speerpunten: agribusiness, economie en logistiek, en recreatie & toerisme.</p> <p>Vanuit deze speerpunten worden aan de hand van een meerjarenprogramma (het Regionaal Economisch Ambitie-document 2020-2024) door (hogere) overheden en maatschappelijke partners projecten gerealiseerd. Dit gebeurt in</p>
-------------------------------	---

	<p>steeds wisselende samenwerkingsvormen tussen overheden, bedrijfsleven, onderwijs en andere maatschappelijke partners. De Regio Rivierenland faciliteert de speerpuntberaden en organisaties in hun samenwerkingsopgave.</p> <p>Onderdeel van het faciliteren is het genereren van geldstromen en subsidies. Deze worden via het Regionaal Investeringsfonds verleend. Daarnaast is met lobby & branding van de Fruitdelta Rivierenland gestart aan de hand van de Strategische Fruitdelta Agenda, met als doel het stimuleren van economische en recreatieve activiteiten en belangenbehartiging buiten de regio. Ook vindt afstemming plaats op het gebied van ruimtelijke ordening: onder andere voor wat betreft de capaciteit van bedrijventerreinen en wonen en een ruimtelijke strategische visie. Deze laatste ondersteunt de realisatie van projecten uit het Ambitiedocument.</p> <p>Logistics Valley Rivierenland maakt ook deel uit van Regio Rivierenland. Gelderland werkt en bouwt aan een Smart Logistics Valley als internationale toplocatie voor logistiek in Nederland. In Logistics Valley werken drie regionale hotspots samen: Rivierenland, Nijmegen en Liemers/Achterhoek. De speerpunten van het uitvoeringsprogramma zijn onder meer optimalisering van de regionale infrastructuur, arbeidsmarkt, duurzaamheid en innovatie. Hiervoor is het 'Meerjarenprogramma 2021 t/m 2024 door met logistiek in Gelderland Logistics Valley' opgesteld.</p> <p>Voor mobiliteit is een mobiliteitsfonds opgericht. Met het uitvoeringsplan Mobiliteit 2019-2022 wordt het onderwerp mobiliteit gezamenlijk opgepakt voor het borgen van een goede bereikbaarheid van de regio Rivierenland via alle vervoersaders. Met name de A2 en A15 zijn hierbij belangrijk, waarbij deze laatste extra aandacht heeft vanwege de vele knelpunten die er momenteel zijn.</p>
<p>Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen</p>	<p>Op basis van het Regionaal Economisch Ambitiedocument 2020-2024 worden ook in 2021 projecten uitgevoerd rond de drie speerpunten Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme. Een versnelling hiervan zal plaatsvinden door uitvoering te geven aan de toegekende projecten vanuit de Regio Deal met het Rijk.</p> <p>In 2021 worden de lobby- & brandingactiviteiten verder uitgevoerd volgens de Strategische Fruitdelta Agenda.</p> <p>In 2021 wordt een Regionale Energiestrategie verder opgesteld, die ertoe moet leiden dat de deelnemende gemeenten, inwoners en bedrijven de gestelde duurzaamheidsdoelen gaan halen. Regio's dienen hiervoor een definitief bod in bij het Rijk. Het definitieve bod van Rivierenland wordt vastgesteld door de gemeenteraden.</p> <p>Daarnaast worden de volgende projecten voortgezet: subsidiëring van nieuwe initiatieven door middel van het Regionaal Investeringsfonds, afstemming van woonbeleid en woningbouwprogramma's .</p>

Financiën

Bedragen x € 1.000

Bestuur en Ondersteuning (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-19.934	-20.096	-23.718	-21.666	-19.394	-19.393
Baten	1.556	644	611	611	611	611
Resultaat voor bestemmen	-18.378	-19.452	-23.107	-21.055	-18.783	-18.782
Toevoegingen aan reserves	-3.872	-2.346	-2.440	-2.434	-717	-714
Onttrekkingen van reserves	2.189	2.377	4.268	2.203	489	489
Resultaat na bestemmen	-20.062	-19.422	-21.279	-21.287	-19.012	-19.007
Waarvan nieuw beleid		-514	-122	-122	-122	-122

Veiligheid

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe staat voor veiligheid in wonen, werken, recreëren en verplaatsen. Om dit te realiseren, voert de gemeente haar wettelijke taken uit. Zij doet er alles aan om zaken als discriminatie, overlast (onder meer door jeugd) en criminaliteit (onder meer ondermijnende criminaliteit) te voorkomen en te beperken. Ook stimuleert de gemeente veiligheid ten aanzien van wonen (door inbraak- en brandpreventie), verkeer en water. Toezicht en handhaving zijn zichtbaar en herkenbaar op straat aanwezig.

In een veranderende samenleving hebben mensen behoefte aan veiligheid. Daarbij gaat het om fysieke veiligheid, door incidenten en rampen te voorkomen of te bestrijden, maar het gaat ook om sociale veiligheid. Dit wil zeggen dat de inwoners van de gemeente zich in hun woon- en werkomgeving veilig moeten voelen. Ook op dit gebied wil de gemeente West Betuwe een betrouwbare partner van inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers zijn. De gemeente West Betuwe heeft voor de jaren 2020-2022 een veiligheidsbeleid, met een jaarlijks uitvoeringsprogramma.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We verhogen het ondermijningsbewustzijn en de weerbaarheid, in- en extern	Onze werkprocessen bevatten checkvragen over het risico van ondermijning	Er worden geen specifieke checkvragen geformuleerd, maar er wordt meer gewerkt aan het herkennen van signalen van ondermijning binnen het eigen werkproces.
	Meer inwoners en ondernemers vinden de weg naar de meldlijnen over ondermijning	Er wordt nagegaan of de gemeente een directe aansluiting kan vinden bij de Meldlijn Meld Misdaad Anoniem (MMA).
We stimuleren dat evenementen duurzaam en schoon zijn	Met 25 procent van de organisatoren gaan we in gesprek over duurzame en schone evenementen	Door middel van een flyer/affiche toe te voegen aan de bevestiging plaatsing op de evenementenkalender VRGZ willen we organisatoren aan de voorkant informeren over de mogelijkheden die er zijn om hun evenement schoner en duurzamer te organiseren. Vervolgens kan door middel van een informatie avond voor evenementen organisatoren dit onderwerp worden toegelicht en besproken.
	We onderzoeken een legeskorting voor duurzaam en schoon georganiseerde evenementen	In beeld brengen van verschillende maatregelen die evenementen organisatoren kunnen nemen om hun evenement schoner en duurzamer te maken. Kijken of deze uitvoerbaar, te toetsen en te handhaven zijn. Alleen op basis van toetsbare maatregelen kan dit leiden tot een legeskorting voor duurzaam en schoon georganiseerd evenement.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens, die we hebben opgenomen, is de website "www.waar staat je gemeente.nl". De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Veiligheid				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2018	0,3	2,2
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	Het aantal woningdiefstallen, per 1.000 inwoners	2018	1,7	2,5
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2018	3,3	4,9
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	2018	3,8	5,8
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	Verwijzingen naar Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 17 jaar	2019	81	132

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Integraal Veiligheidsplan
- Handhavingsbeleid
- Toetsingskader cameratoezicht
- Beleidsvisie externe veiligheid

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Bijdrage aan programma	<p>De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid draagt bij aan het programma Veiligheid. Deze gemeenschappelijke regeling voert voor de gemeente taken uit die aan de fysieke veiligheid van de inwoners bijdragen. Het gaat om de taken:</p> <ul style="list-style-type: none">• brandweezorg;• geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen;• gemeentelijke ondersteuning bij de voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing;• ambulancezorg;• de regionale meldkamerfunctie.
Belangrijkste (beleids-) ontwikkelingen	<p>In de beleidsambities van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid staat integraal werken centraal: het vinden van samenhang en het bundelen van krachten binnen en buiten de organisatie van de Veiligheidsregio.</p> <p>De belangrijkste accenten in het beleid van de veiligheidsregio voor de jaren 2021-2023 zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• samenwerking & afstemming versterken;• risicogericht werken;• een weerbare samenleving;• een toekomstbestendige Veiligheidsregio; <p>Gezien de ontwikkelingen die op ons afkomen, wordt voorgesteld komende jaren een aantal sterk in ontwikkeling en relatief nieuwe risico's samen met gemeenten en andere partners te onderzoeken op rollen en verantwoordelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none">• gevolgen cyberrisico's;• gevolgen extreem weer;• gevolgen energietransitie. <p>Daarnaast worden de reguliere basistaken en de adviserende taken gecontinueerd. Hierbij nemen we actuele ontwikkelingen, zoals de Omgevingswet, mee.</p> <p>De voorgestelde beleidsaccenten liggen in het verlengde van de thema's 2016-2019 (voorgaande vierjarig beleidsplan) en borduurt voort op het jaar 2020.</p> <p>Het beleidsplan richt zich op een toekomstbestendige Veiligheidsregio.</p>

Financiën

Bedragen x € 1.000

Veiligheid (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-5.228	-5.819	-5.899	-5.900	-5.870	-5.870
Baten	48	28	49	49	49	49
Resultaat voor bestemmen	-5.180	-5.790	-5.850	-5.851	-5.821	-5.821
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen van reserves	66	66	66	66	66	66
Resultaat na bestemmen	-5.113	-5.724	-5.783	-5.784	-5.754	-5.755
Waarvan nieuw beleid		0	0	0	0	0

Verkeer, vervoer en waterstaat

De ambitie van West Betuwe

De gemeente West Betuwe wil een goed bereikbare, leefbare en veilige gemeente zijn. Wat dat betekent verschilt van kern tot kern. In ieder geval horen daar goede regionale en lokale verbindingen bij en vervoer van deur tot deur. Dat maakt het immers plezierig om in onze gemeente te wonen. En het risico dat mensen vereenzamen, neemt erdoor af. Voor de instandhouding van de leefbaarheid en de veiligheid in de gemeente zijn grote werken aan het spoor en de wegen noodzakelijk. We moeten die werken vooral als kansen zien. Naast dit alles is duurzaamheid een belangrijk thema. De gemeente wil op het vlak van mobiliteit en bij de inrichting van de openbare ruimte aan verduurzaming werken. Voorbeelden zijn laadpalen voor elektrisch rijden bij iedereen in de buurt en een energiezuinige straatverlichting in de hele gemeente. Voor dit programma is de stip op de horizon een energieneutrale gemeente in 2050.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We lossen van de top 5 fietsknooppunten in 2021 twee knooppunten op (de overige drie volgen na 2021)	Een veilige inrichting van de kruising Zeiving - Nieuwe Zuiderlingedijk Heukelum	We gaan samen met de Provincie een verkeers-veilige rotonde aanleggen bij de kruising Zeiving / Nieuwe Zuiderlingedijk Heukelum.
	Realisatie ontbrekende fietsschakel Waalbandijk Waardenburg	We gaan samen met ProRail een veilige fiets-verbinding aanleggen bij de Waalbandijk te Waardenburg, door de overweg te vervangen door een onderdoorgang.
We verbeteren de leefbaarheid in de kernen	Minder mensen rijden in de spits door onze verblijfsgebieden	We monitoren de groei van het sluipverkeer met verkeerstellingen en/of kentekenonderzoek. Op basis van de uitkomsten van de monitoring bereiden we maatregelen voor om sluipverkeer te ontmoedigen.

Indicatoren

Dit programma heeft geen verplichte indicatoren.

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Mobiliteitsvisie West Betuwe (2020)
- Nota Sluipverkeer Beesd-Waardenburg

Voor de beleidskaders voor het beheer van de openbare ruimte wordt verwezen naar de paragraaf Kapitaalgoederen.

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Financiën

Bedragen x € 1.000

Verkeer, Vervoer en Waterstaat (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-10.840	-13.440	-22.345	-8.955	-10.463	-8.727
Baten	3.208	705	815	815	815	815
Resultaat voor bestemmen	-7.631	-12.735	-21.530	-8.140	-9.648	-7.912
Toevoegingen aan reserves	-842	-5.150	-2.573	-463	-463	-463
Onttrekkingen van reserves	3.322	6.267	506	947	1.209	1.178
Resultaat na bestemmen	-5.152	-11.618	-23.597	-7.658	-8.902	-7.196
Waarvan nieuw beleid		-3.545	-14.701	0	0	0

Economie

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe is de grootste fruitgemeente in Nederland. Dit kan ons een voortrekkersrol geven op het gebied van vernieuwing, scholing en productontwikkeling. Daarnaast moet het ook voor andere bedrijven aantrekkelijk blijven om zich in onze gemeente te vestigen. Daar zal de gemeente zich samen met ondernemers en scholen voor inzetten. In 2030 zullen alle geplande bedrijventerreinen uitgegeven zijn en zal een programma voor de jaren erna zijn opgesteld. De oude bedrijventerreinen zijn dan opgeknapt, goed bereikbaar en van glasvezel voorzien. Dit alles zorgt ervoor dat West Betuwe in 2030 een gezonde economie heeft. Er zal voldoende werkgelegenheid zijn, passend bij dit gebied, voor alle doelgroepen in de samenleving. Bedrijvigheid in West Betuwe vinden we vooral in de fruitindustrie, maakindustrie, agribusiness, e-commerce, ict, logistiek, toerisme en energietransitie.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We stimuleren van de aantrekkelijkheid van de winkelgebieden/kantoorpanden	Leegstandverordening (winkel)panden is door de gemeenteraad vastgesteld	We maken een inventarisatie van langdurige leegstand. We gaan in gesprek met de pand-eigenaren om de leegstand op te heffen. Daarna komt ons college met een voorstel om al dan niet een leegstandsverordening vast te stellen.
	Uitgevoerd onderzoek en advies naar gratis en gereguleerd parkeren in de gemeente.	We onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor gratis en gereguleerd parkeren in de gemeente. Hierbij maken we gebruik van onder andere een enquête.
We streven naar breed gedragen winkeltijden	Er is een winkeltijdenverordening vastgesteld	Onderzoek bij ondernemers en inwoners naar hun wensen en behoeften over de openingstijden van winkels. Aanpassen Winkeltijdenverordening als wensen en behoeften dat vragen.
We versterken de huidige en toekomstige werkgelegenheid	De economische beleidsvisie is vastgesteld	We maken een economische foto van de gemeente West Betuwe. Aan de hand van de uitkomsten van de beeldvormende raad en deze economische foto wordt een economische beleidsvisie opgesteld. Deze wordt ik het eerste kwartaal 2021 aan de raad aangeboden.
	Het uitvoeringsprogramma economie is door het college vastgesteld	Eind 2020/begin 2021 wordt de economische beleidsvisie vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma economie staat welke punten uit de beleidsvisie als eerste aandacht krijgen (prioriteiten). Deze prioriteiten stellen we samen met ondernemers, inwoners en ondernemersverenigingen vast. In het uitvoeringsprogramma staat ook - wat we gaan doen voor ondernemers. - hoe we dat gaan doen. - met wie we dat gaan doen. - wanneer we dat gaan doen.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren economie				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Vestigingen	Het aantal bedrijfsvestigingen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar	2019	169,3	151,6
Funciemenging	De funciemengingsindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen	2019	57,3	53,2

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Regionaal Ambitiedocument
- Regionaal Programma Werklocaties

Verbonden partijen

Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland

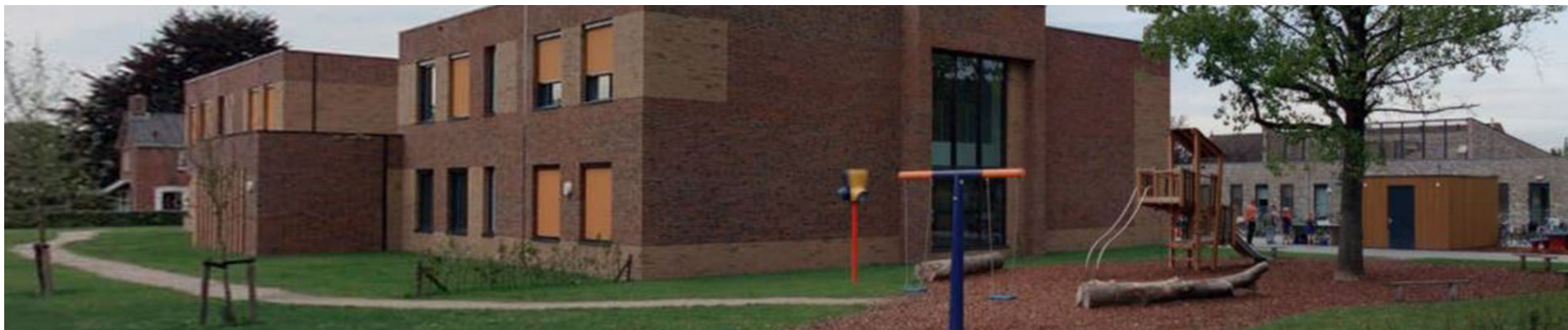
Bijdrage aan programma:	Dit betreft de aanleg van glasvezel in het buitengebied.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	De planning voor de aanleg voor de glasvezelnetwerk in het buitengebied van de gemeente West Betuwe loopt van week 43 in 2020 tot en met week 7 in 2022.

Financiën

Bedragen x € 1.000

Economie (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-1.133	-2.115	-2.836	-2.611	-3.322	-3.071
Baten	1.060	1.709	2.241	1.983	2.762	2.514
Resultaat voor bestemmen	-73	-407	-595	-628	-560	-557
Toevoegingen aan reserves	-38	-38	-38	-38	-38	-38
Onttrekkingen van reserves	2	27	176	176	176	176
Resultaat na bestemmen	-109	-417	-457	-490	-422	-420
Waarvan nieuw beleid		-40	0	0	0	0

Onderwijs

De ambitie van West Betuwe

In de gemeente West Betuwe gaan alle kinderen naar school. Dat is een school die bij het kind past. De school geeft kwalitatief goed onderwijs. In een duurzaam schoolgebouw wordt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind bijgedragen. De gemeente stimuleert dat leerlingen gemakkelijk naar een vervolgopleiding kunnen gaan. Ook stimuleren wij dat er nauwer wordt samengewerkt tussen de gemeente, de jeugdzorg, het onderwijs en participatie om hiermee een sluitende aanpak te realiseren.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We bouwen, renoveren en verduurzamen schoolgebouwen (incl. integraal huisvestigingsplan)	Kindcentrum De Plantage is opgeleverd en start het schooljaar 2021-2022 in het nieuwe gebouw	Het project begeleiden en samen met de betrokken partijen afronden medio 2021.
	Op basis van het verduurzamingsrapport zijn vier scholen gestart met de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen	Samen met de schoolbesturen die plannen gereed hebben voor verduurzaming in 2021, financiële middelen beschikbaar stellen. het betreft de volgende scholen: De Lingeberg, Mr. Aafjesschool, De Springplak en De Schakel.
We verstevigen de lokale verbinding en zorgstructuur met het primair onderwijs	Een doelgerichte samenwerking tussen onderwijs en gemeente die breed beschikbaar is voor kinderen en ouders	We maken afspraken met het primair onderwijs en het team sociaal op welke wijze de verbinding en zorgstructuur verstevigd kan worden.
	Meer preventieve activiteiten en een snellere toeleiding naar de juiste zorg voor kinderen	Er worden diverse activiteiten voor jongeren uitgevoerd door (welzijns) organisaties, zoals sportactiviteiten om bewegen en onderlinge contacten te stimuleren en obesitas te voorkomen. Maar ook educatieve activiteiten om jongeren te laten zien op welke wijze ze voor zichzelf kunnen zorgen (voorlichting), waar ze terecht kunnen met vragen over (jeugd)zorg.

We stimuleren een sluitende aanpak voor praktijkonderwijs	Leerlingen vanuit het praktijkonderwijs met de potentie om deel te nemen aan het arbeidsproces hebben een begeleide werkplek in het lokale bedrijfsleven	We maken afspraken met RW-POA Rivierenland op zoveel mogelijk leerlingen vanuit het praktijkonderwijs een begeleide werkplek in het lokale bedrijfsleven te geven.
We dringen laaggeletterdheid terug en stimuleren digitale voorzieningen	We geven lokaal uitvoering aan het regionaal taalakkoord en bereiken laaggeletterde inwoners door het aanbieden van een (maatwerk-) ondersteuningsprogramma	We vernieuwen het huidige regionaal Taalakkoord voor de periode 2021-2024. We stellen een regionaal en lokaal plan op om de laaggeletterdheid bij inwoners te voorkomen c.q. te bestrijden. De uitvoering geven we vorm door projecten zoals taallessen bij verschillende organisaties en cursussen voor inburgeraars.
	Het Digi-taalhuis bereikt inwoners uit alle kernen van de gemeente West Betuwe	Met alle partners van het Digi-Taalhuis wordt een plan opgesteld om de activiteiten van het Digi-Taalhuis zo breed mogelijk in de gemeente West Betuwe op meerdere plaatsen en op verschillende mogelijkheden aan te bieden. Op dit moment is een fysieke plek in de bibliotheek Geldermalsen (De Pluk) gerealiseerd waar volwassenen kunnen leren schrijven, rekenen, lezen en omgaan met de computer.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren onderwijs				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	Het percentage van het totaal aantal leerlingen in de leeftijd van 12 tot 23 jaar dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	2018	1,1	1,9
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen in de leeftijd van 5 tot 18 jaar die niet op een school zijn ingeschreven, per 1.000 inwoners	2017	1,8	2,0
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen in de leeftijd van 5 tot 18 jaar die wel op een school zijn ingeschreven, maar ongeoorloofd afwezig zijn, per 1.000 inwoners	2018	12	23

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Beleidsregels Handhaving Kinderopvang
- Verordening Onderwijshuisvesting
- Integraal Huisvestingsplan (IHP)
- Convenant Voor -en Vroegschoolse Educatie

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Financiën

Bedragen x € 1.000

Onderwijs (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-5.071	-6.092	-5.392	-6.254	-6.254	-6.262
Baten	869	904	893	893	893	893
Resultaat voor bestemmen	-4.202	-5.188	-4.499	-5.361	-5.361	-5.369
Toevoegingen aan reserves	-232	-396	-491	-491	-491	-491
Onttrekkingen van reserves	592	884	656	817	811	804
Resultaat na bestemmen	-3.842	-4.700	-4.333	-5.034	-5.041	-5.055
Waarvan nieuw beleid		0	0	0	0	0

Sport, cultuur en recreatie

De ambitie van West Betuwe

Sport, recreatie, cultuur en kunst zijn belangrijk voor de leefbaarheid in West Betuwe. Daarom wil de gemeente daar volop ruimte aan bieden. West Betuwe kent een rijk verenigingsleven. De sport-, muziek-, culturele en historische verenigingen organiseren tal van evenementen. Veel inwoners voelen zich daar betrokken bij en werken eraan mee. De gemeente mag zich daarnaast gelukkig prijzen met een goed bewaard en onderhouden groen cultuurhistorisch landschap. Het is onze ambitie om recreanten en toeristen goede mogelijkheden te bieden voor wandelingen, fietstochten en waterrecreatie.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We stimuleren sport, duurzame sportvoorzieningen en beheer van sportaccomodaties	We geven uitvoering aan een geharmoniseerd sportbeleidsplan en beheerplan sportvelden	Samen met de sportverenigingen wordt de sportvisie en beleidsplan opgesteld en geharmoniseerd. De sportvisie geeft ons het kader om het beheerplan op te stellen en uit te voeren.
We verbinden sectoren cultuur, kunst, recreatie en toerisme	Er is een totaalaanbod van toeristische en culturele fiets- en wandelroutes	We maken een inventarisatie van alle cultuur en toeristische routes en gaan deze met elkaar verbinden tot een totaalaanbod. We ontsluiten deze routes digitaal.
We versterken, vernieuwen, verbreden en verbinden cultuur en kunst	Er is uitvoering van de gezamenlijke cultuur en kunst agenda 2021-2022 door gemeente en partners	Er komt een jaarlijkse uitvoeringsagenda, waarin concrete activiteiten en projecten worden beschreven. Deze worden met diverse samenwerkingspartners uitgevoerd. Gestreefd wordt de uitvoeringsagenda van het ambitieuze scenario van de kadernota Cultuur en Kunst West Betuwe 2020-2023 uit te voeren conform raadsbesluit voorjaar 2020 onder voorbehoud van de begrotingsbehandeling 2021.
We behouden en versterken leefbaarheid en vitaliteit in de kernen	Dorpshuizen hebben een toekomstbestendig uitvoeringsplan. Onderdelen zijn een goede organisatie, financiële draagkracht en een plek voor ontmoeting	We geven uitvoering aan de kadernota Dorpshuizen en Multifunctionale centra. We maken afspraken met de dorps huizen over het organiseren van de activiteiten.
	Uitvoeringsplan voor versterking, samenwerking en waardering van vrijwilligers die actief zijn binnen de gemeente	We maken afspraken met welzijnswerk en verenigingen over versterking vrijwilligerswerk. Speerpunten zijn: werving, waardering, training, ondersteuning, advisering en activering.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Sport, Cultuur en Recreatie				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
% Niet-sporters	Het percentage inwoners van 19 jaar en ouder die niet minstens één keer per week aan sport doen	2016	55,4	48,7

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Visie op sport en bewegen
- JOGG Nota
- Algemene subsidie verordening en daarop geënte uitvoeringsbesluiten
- Regionaal Ambitiedocument Regio Rivierenland (waaronder recreatie en toerisme)
- Beleid Recreatie en Toerisme
- Kadernota Cultuur en Kunst West Betuwe 2020-2023
- Kadernota dorpshuizen en MFC

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Regionaal Archief Rivierenland

Bijdrage aan programma	De gemeenschappelijke regeling Regionaal Archief Rivierenland levert een bijdrage aan de wijze waarop de gemeente is georganiseerd. De gemeente brengt alle archiefbescheiden ouder dan 20 jaar bij dit archief onder. Het Regionaal Archief Rivierenland beheert en bewaart deze archiefstukken en houdt toezicht op het beheer van de archiefstukken die (nog) niet naar de archiefbewaarplaats(en) zijn overgebracht. Het Regionaal Archief Rivierenland maakt gemeentearchieven, kaarten en tekeningen toegankelijk en integreert bibliotheek- en documentatiecollecties. Het neemt actief deel aan en faciliteert diverse culturele activiteiten binnen de gemeenten. Daarnaast worden voor de inwoners in het werkgebied verschillende cursussen en workshops aangeboden en kan iedereen er met zijn onderzoeksvraag terecht.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	Het Regionaal Archief Rivierenland werkt aan verschillende digitale ontwikkelingen, waaronder: <ul style="list-style-type: none">• de digitalisering van archiefmateriaal,• digitale acquisitie,• pilot website archiveren• mogelijke acquisitie Corona gerelateerde collecties• de implementatie van e-depot workflow in de keten (inclusief het gebruik van metadatatools),• de advisering voor diverse digitaliseringsprojecten,• het vervolg van het Strategisch Informatie Overleg, zo veel mogelijk in regionaal verband.

Gemeenschappelijke regeling Natuur- en Recreatieschap Lingegebied

Bijdrage aan programma:	Het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied (voormalige gemeenten Geldermalsen en Lingewaal) houdt samen met het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal en het Recreatieschap Over-Betuwe de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied in stand. Deze B.V. voert de publieke taken van de drie recreatieschappen uit. Deze publieke taken zijn het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief-toeristische infrastructuur in het werkgebied van de recreatieschappen. Daarbij wordt tevens bescherming van het landschappelijk karakter van het gebied beoogd. De gemeente West Betuwe participeert hierin via de gemeenschappelijke regelingen Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	Binnen de gemeente West Betuwe zijn geen nieuwe beleidsontwikkelingen te verwachten.

Gemeenschappelijke regeling Natuur- en Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Bijdrage aan programma:	Het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal (voormalige gemeente Neerijnen) houdt samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Over-Betuwe de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied in stand. Deze B.V. voert de publieke taken van de drie recreatieschappen uit. Deze publieke taken zijn het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief-toeristische infrastructuur in het werkgebied van de recreatieschappen. Daarbij wordt tevens bescherming van het landschappelijk karakter van het gebied beoogd. De gemeente West Betuwe participeert hierin via de gemeenschappelijke regelingen Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	Binnen de gemeente West Betuwe zijn geen nieuwe beleidsontwikkelingen te verwachten.

Financiën

Bedragen x € 1.000

Sport, Cultuur en Recreatie (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-8.889	-8.647	-13.118	-8.090	-8.049	-8.042
Baten	1.077	650	476	476	476	476
Resultaat voor bestemmen	-7.812	-7.997	-12.641	-7.614	-7.572	-7.566
Toevoegingen aan reserves	-475	-879	-743	-746	-746	-746
Onttrekkingen van reserves	414	574	519	522	540	538
Resultaat na bestemmen	-7.873	-8.302	-12.865	-7.838	-7.778	-7.773
Waarvan nieuw beleid		-227	-4.856	0	0	0

Sociaal domein en volksgezondheid

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe wil een sterke samenleving mogelijk maken, waarin iedereen zich thuis voelt. Het gaat erom dat iedereen kan meedoen en zich kan ontwikkelen, naar eigen vermogen en vanuit de eigen cultuur en achtergrond. Een groot deel van de inwoners kan zichzelf redden en waar nodig helpen mensen elkaar. De gemeente biedt ondersteuning, gericht op zelfredzaamheid en participatie. Initiatieven uit de samenleving die de zelfredzaamheid ondersteunen worden gestimuleerd. Dorpshuizen zijn een belangrijke ontmoetingsplek in de kernen. Het uiteindelijke doel is dat ook mensen met een beperking toegang tot de openbare ruimte hebben en deze kunnen gebruiken, zich overal welkom voelen, informatie begrijpen, zelfstandig handelen en vrij zijn om hun eigen keuzes te maken (de inclusie). Zelforganiserend vermogen en zelfredzaamheid zijn daar kernbegrippen bij. Ook de laaggeletterden zijn een belangrijke doelgroep. Voor hen is het moeilijker een baan te vinden of te houden. Vaak is er een relatie met een slechtere gezondheid en lopen hun kinderen meer risico op een taalachterstand. West Betuwe investeert in gezondheid, zodat onze inwoners gezond oud kunnen worden. Door de nieuwe wetswijziging schuldhelpverlening wordt vroegsignalering ingezet om schulden te voorkomen. Door de COVID-19 crisis is het juist nu van belang om te investeren in gezondheid en vroegsignalering om schulden te voorkomen. De maatschappelijke begeleiding van statushouders heeft eveneens speciale aandacht. Deze begeleiding is erop gericht dat zij, zo snel mogelijk na huisvesting in de gemeente, onderdeel uitmaken van en meedoen in onze samenleving en zich in onze gemeente thuisvoelen. Ook zal de gemeente in de komende jaren ideeën en plannen vanuit de samenleving op dit gebied stimuleren en ondersteunen.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We bieden passende ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben	Door de maatregelen financiële beheersbaarheid is er meer grip op de uitgaven in het sociaal domein	Sturing met de aanpak financiële beheersing zoals afgesproken in het beleidsplan sociaal domein (2020-2024). Periodieke financiële voortgangsbewaking. Daarmee geven we uitwerking aan de aanbevelingen van de VNG visitatiecommissie. Ook nemen we deel aan lobby activiteiten (via P10 en VNG).
	De inkoop voor ondersteuning op Wmo en Jeugdzorg, en de voorbereiding voor decentralisatie beschermd wonen is afgerond voor 01-01-2022	Er wordt langs drie lijnen gewerkt: <ol style="list-style-type: none"> 1. Verbetering van de huidige dienstverleningsovereenkomst jeugd en wmo; 2. Verbeterde governance voor nieuwe DVO; 3. Strategische keuzes de nieuwe inkoop jeugd/wmo. Uitvoering geven aan regionaal en lokaal plan van aanpak voor voorzieningen wonen en zorg ter voorbereiding op nieuwe verantwoordelijkheden (decentralisatie beschermd wonen/ maatschappelijke zorg).

We stimuleren een gezonde leefstijl en leefomgeving	60 procent van de scholen in West Betuwe voert gezond beleid uit rond voeding/ beweging/ gezonde leeftijd	Scholen gaan gezond beleid voeren. Onder meer met behulp van de JOGG aanpak, die wordt voortgezet tot en met 2022. Ook start een aantal scholen in 2020 met het project 'Beweeg Meer, Eet Minder'. Een project dat zich richt op een gezondere leefstijl voor schoolgaande kinderen. Daarnaast blijven we inzetten op meer scholen die het predikaat 'de gezonde school' mogen voeren. Een programma van de GGD dat bijdraagt aan een gezondere leefstijl voor schoolgaande kinderen.
We stimuleren dat iedereen mee kan doen	Uitvoeren van de preventieagenda en inclusieagenda	Er worden activiteiten en acties uitgevoerd op het gebied van preventie om de zelfredzaamheid en de kracht van de samenleving te ondersteunen. We versterken de Lokale inclusieagenda door ervaringsdeskundigen in te zetten en gaan samenwerken met partners op het gebied van inclusie.
	Vorbereiding van uitvoering van het nieuwe subsidiebeleid vanaf 2022	Het nieuwe subsidiebeleid en de ASV is vastgesteld en worden er nieuwe subsidieafspraken met onze instellingen gemaakt.
We versterken het informele netwerk	Er is goede ondersteuning van mantelzorgers zodat zij hun rol kunnen volhouden	We ondersteunen en waarderen mantelzorgers en maken afspraken hierover met welzijnsorganisaties. Speerpunten zijn: inzet van vrijwilligers, trainingen en informatieverstrekking.
	Het versterken van lokale initiatieven ter voorkoming van een extra beroep op de zorg	Lokale initiatieven en zelfredzaamheid te bevorderen wordt gestimuleerd. In dorpshuizen worden activiteiten georganiseerd.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Sociaal Domein en volksgezondheid				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 21 jaar die met een delict voor de rechter zijn verschenen	2017	1	1
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar	2019	860,6	792,1
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking	2019	71,1	68,8
Bijstandsuitkeringen	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners	2019	151,1	381,7
Aantal re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar	2019	61,9	207,0
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Het aantal Wmo-cliënten per 10.000 inwoners in de desbetreffende bevolkingsgroep met een maatwerkarrangement	2019	420	670
% Kinderen in armoede	Het percentage kinderen tot 18 jaar in een gezin dat leeft van een bijstandsuitkering moet rondkomen	2018	3	7
% Jeugdwerkloosheid	Het percentage werkeloze jongeren in de leeftijd van 16 tot 22 jaar	2018	niet bekend	2
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar	2019	9,9	12,2
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 22 jaar met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren met die leeftijd	2019	0,1	0,4
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar	2019	0,8	1,2

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Verordening Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente West Betuwe 2020
- Beleidsplan sociaal domein 2021-2024
- Strategisch beleidsplan Werkzaam "Talent werk voor Rivierenland" 2020-2023
- Kadernota dorpshuizen en multifunctionele centra 2020
- Beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024
- Beleidsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2018-2020
- Convenant Uitvoering Bibliotheekwerk

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Werkzaam Rivierenland

Bijdrage aan programma	Werkzaam Rivierenland voert voor de gemeente West Betuwe de Participatiewet uit en verzorgt de uitkeringen en de re-integratie van de meeste klanten. Alleen klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (de klantprofiel 4-doelgroep) worden door de gemeente ondersteund in (sociale) activering en hun zorgbehoefte.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	<p>De opdracht van Werkzaam Rivierenland is talenten te ontdekken bij inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en werkgevers te verleiden deze mensen kansen te bieden. Werkzaam Rivierenland draagt op deze wijze bij aan een participatiemaatschappij, waarin iedereen meedoet en waarin werkgevers kansen bieden en werkzoekenden kansen pakken.</p> <p>Voor 2021 zijn er geen belangrijke nieuwe doelstellingen geformuleerd. Wel loopt momenteel het traject om te komen tot een andere verdeelsystematiek en governance voor Werkzaam. De insteek is de nog te maken keuzes vanaf 2021 (mogelijk stapsgewijs) in werking te laten treden. Hoofddoel is en blijft uitkeringen te verstrekken waar dit strikt noodzakelijk is en uitkeringsgerechtigden zo snel mogelijk (weer) aan een baan te helpen. Wel wordt extra scherp gemonitord wat de mogelijke gevolgen van de COVID-19 crisis zijn om de negatieve effecten zoveel mogelijk te beperken.</p>

Gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid

Bijdrage aan programma	<p>In het kader van de openbare gezondheidszorg voert GGD Gelderland-Zuid alle taken uit die in wet- en regelgeving aan gemeenten of aan gemeentelijke gezondheidsdiensten zijn opgedragen. Daarbij gaat het om taken op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gezondheidsbescherming: Infectieziektebestrijding, medische milieukunde en seksuele gezondheidsrisico's, technische hygiënezorg • toezicht op kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen, • Toezicht op tatoeage en piercing • Publieke gezondheid bij crisis en rampen • Gezondheidsbevordering: gezonde wijk/gemeente en gezonde school, gezonde volwassenen en ouderen • jeugdgezondheidszorg, • forensische geneeskunde • toezicht Wmo • Bijzondere zorg: meldpunt bijzondere zorg openbare geestelijke gezondheidszorg en geestelijke gezondheidszorg • Veilig Thuis
Strategische thema's uit de meerjarenstrategie	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie gestuurde aanpak van maatschappelijke opgaven • Adviseren over preventie en verbinden van collectieve preventie met persoonsgerichte zorg • Investeren in de verbinding tussen zorg en veiligheid • Gezondheidsbescherming in het sociale en het fysieke domein.

Financiën

Bedragen x € 1.000

Sociaal Domein en Volksgezondheid (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-41.980	-43.555	-44.145	-44.095	-42.478	-42.422
Baten	8.665	8.910	8.881	8.843	8.841	8.841
Resultaat voor bestemmen	-33.315	-34.645	-35.264	-35.252	-33.636	-33.581
Toevoegingen aan reserves	-2.598	-216	-2.800	-216	-216	-216
Onttrekkingen van reserves	1.091	1.151	1.891	1.446	302	302
Resultaat na bestemmen	-34.822	-33.711	-36.173	-34.022	-33.550	-33.495
Waarvan nieuw beleid		-540	0	0	0	0

Duurzaamheid en milieu

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe wil in 2050 evenveel energie (lokaal) duurzaam opwekken, bijvoorbeeld met zonnepanelen en windmolens, als we lokaal aan energie gebruiken. De gemeente wil daarbij het goede voorbeeld geven. Verder wil de gemeente steun geven aan ideeën en plannen voor duurzame energie. Daarbij is het zeer gewenst dat inwoners eraan meedoen. Verder wil de gemeente in publieke ruimten en gemeentelijke gebouwen het gebruik van duurzame energie bevorderen. Vervolgens wil de gemeente in 2050 opgewassen zijn tegen droogte, hitte, overstromingen en wateroverlast. Hiervoor is onder meer nodig dat we samen met onze inwoners wateroverlast tegengaan en dat we een duurzaam stelsel inrichten voor afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater. Daarnaast zal de gemeente bij haar aanbesteding en overige inkoop voorsorteren op 100% circulair in 2050. Parallel hieraan wordt samen met inwoners en bedrijven ingezet op een betere afvalscheiding en recycling. Binnen het programma duurzaamheid en milieu volgen we ook de ontwikkelingen rondom cremeren en natuurbegraven en spelen daar indien mogelijk op in.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We geven samen met stakeholders uitvoering aan de energietransitie	Eind 2021 beschikt West Betuwe over een Warmtetransitievisie	Samen met stakeholders een planning maken wanneer welke wijk/kern van het gas af gaat. Stakeholders zijn in dit geval de netbeheerder, woningbouwcorporaties, Energie Samen Rivierenland.
	We zetten in op een pilotwijk waar we samen met de inwoners werken aan een wijkuitvoeringsplan	We gaan samen met stakeholders in een wijk/kern met de bewoners in gesprek over hoe we die wijk/kern het beste van het gas af kunnen krijgen en kijken welke alternatieven er voor verwarming voor die betreffende wijk/kern zijn.
Ruimtelijke (klimaat) Adaptatie: We streven naar een toekomstbestendig leefklimaat	Eind 2021 ronden we breed maatschappelijke gesprekken af, over de urgentie en acceptatie van kwetsbaarheden en welke maatregelen hiervoor nodig zijn om deze kwetsbaarheden te verminderen, als input voor het lokale maatregelen- en uitvoeringsplan	<p>In 2020 zijn verdiepende analyses uitgevoerd, waarmee kwetsbaarheden voor extreem weer in onze gemeente gedetailleerder in beeld zijn gebracht. Met de uitkomsten van deze analyses worden vervolgens breed maatschappelijke gesprekken gevoerd.</p> <p>Tijdens deze gesprekken moeten de volgende zaken duidelijk worden.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Herkennen we de uitkomsten van de verdiepende analyses? 2. Welke kwetsbaarheden zijn (on)acceptabel? 3. Welke kwetsbaarheden moeten worden opgelost? 4. Herkennen we de urgentie en gevolgen van extreem weer? 5. Willen we klimaatrobuust inrichten? (wat is onze ambitie) 6. Kunnen we klimaatrobuust inrichten? Welke middelen hebben we hiervoor nodig/beschikbaar? 7. Hoe gaan we effecten monitoren? etc.

	In het vierde kwartaal 2021 maken we een start maken met een lokaal maatregelenplan dat aansluit op de gestelde ambities en doelen uit de Regionale Adaptatie Strategie	<p>Afronden van de verdiepende analyses en onderzoeken op de thema's wateroverlast, droogte en hitte.</p> <p>Breed maatschappelijke gesprekken voeren over kwetsbaarheden, (on) acceptabele risico's, urgenties en ambities. Werken aan bewustwording en aan handelingsmogelijkheden.</p> <p>De uitkomsten van de gesprekken vertalen naar een uitvoering- en investeringsprogramma.</p>
We willen het zwerfafval in West Betuwe verminderen	Eind 2021 zijn de activiteiten en projecten uit het zwerfafvalplan geïmplementeerd en in werking	Jaarlijks wordt er een uitvoeringsprogramma opgesteld met belangrijkste doel om niet alleen zwerfafval in de gemeente op te ruimen maar ook te voorkomen. Zo organiseren we lesprogramma's voor voortgezet onderwijs en willen we dit ook gaan doen voor het basis onderwijs. Daarnaast ondersteunen we evenementen om minder restafval te produceren. Met betrekking tot schoonmaakacties worden afvalbrigades, waaljutters en scholen gefaciliteerd en in sommige gevallen ook gesubsidieerd.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaategemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Duurzaamheid en Milieu				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Fijn huishoudelijk restafval	Niet gescheiden aantal kilo's ingezameld huishoudelijk afval per inwoner	2018	114	172
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage	2018	8,9	18,5

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Duurzaamheidsvisie Energieneutraal in 2030
- Regionale Nota Bodembeheer en bijbehorende bodemkwaliteitskaart
- Regionale Visie Afval en Grondstoffen
- Water en Rioleringsbeleids Plan
- Beleid- en beheerplan begraafplaatsen
- Beleidskader Zon

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Avri

Bijdrage aan programma	<p>De gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) verzorgt de inzameling en het beheer van het huishoudelijk afval. Het algemeen bestuur stelt verordeningen en de afvalstoffenheffing vast. Het kader voor de inzameling is het inzamelsysteem 'Afval scheiden heel gewoon'; ook wel aangeduid als het basispakket.</p> <p>Naast de inzameling van het huishoudelijk afval neemt de gemeente ook enkele diensten uit het zogenoemde pluspakket (beheer openbare ruimte) af. Dit is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst en omvat het groenbeheer in de kernen Geldermalsen/Meteren en het buitengebied, bomenbeheer buitengebied, ledigen afvalbakken, straatvegen en onkruidbestrijding op verhardingen, kolkenzuigen en de gladheidsbestrijding in voormalig Neerijnen.</p>
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	<p>Doel van het landelijk programma VANG (van afval naar grondstof) is tot een circulaire economie te komen. Daarnaast zijn scherpere doelstellingen geformuleerd om minder afval te produceren (preventie) en een forse reductie van het restafval te bewerkstelligen.</p> <p>Avri heeft een regionaal beleidsplan voor de jaren 2017-2020 om deze doelen te bereiken. Het van maximaal 70 kg restafval per inwoner per jaar in 2020 is behaald. Daarmee lag de regio in 2020 al onder het landelijke gemiddelde. In de landelijke doelstellingen is echter een verder daling van de hoeveelheid restafval vastgesteld op 30 kg per huishouden in 2025. Avri zal vanaf 2021 starten met het uitwerken van adviezen om deze verdere beperking van de hoeveelheid restafval in vijf jaar te realiseren.</p>

Financiën

Bedragen x € 1.000

Duurzaamheid en Milieu (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-12.570	-14.654	-13.792	-14.034	-14.284	-14.520
Baten	12.066	13.498	14.213	14.461	14.718	14.962
Resultaat voor bestemmen	-504	-1.156	421	427	434	442
Toevoegingen aan reserves	-54	-5.882	-114	-114	-114	-114
Onttrekkingen van reserves	204	276	79	79	79	79
Resultaat na bestemmen	-355	-6.762	385	391	398	407
Waarvan nieuw beleid		-501	0	0	0	0

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

De ambitie van West Betuwe

De gemeente wil bereiken dat inwoners, ondernemers en recreanten zich in West Betuwe prettig voelen. In de geest van de Omgevingswet hebben we oog voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en denken we mee met mensen die ideeën en plannen op dit gebied hebben. De kernen en het landelijk gebied in West Betuwe zijn vitaal. We moeten zorgen dat dit zo blijft door tijdig en actief op de woningbehoefte in te spelen en door ideeën en plannen op het gebied van leefbaarheid en duurzaamheid te ondersteunen. Ontwikkelingen in het landelijk gebied verdienen een kans, met behoud en waar mogelijk versterking van recreatie, natuur en landschap.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We zorgen voor een toekomstbestendige woningvoorraad met ruimte voor alle doelgroepen	Realiseren van het uitvoeringsprogramma, zoals dat is opgenomen bij de vaststelling van de woonvisie (2020)	Na vaststelling van de woonvisie (volgens planning eind 2020 gereed) starten we met de uitvoering van het bijbehorende uitvoeringsprogramma. De inhoud van het uitvoeringsprogramma is nog niet bekend.
	Er zijn prestatieafspraken met de corporaties en de huurdersbelangenorganisaties	Na vaststelling van de woonvisie worden afspraken gemaakt met de woningcorporaties en de huurdersbelangenorganisaties over hoe wensen en ambities uit de woonvisie concreet vorm kunnen krijgen.
We zorgen voor een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit	Eind 2021 zijn de voorbereidende activiteiten voor de invoering van de omgevingswet afgerond	<ol style="list-style-type: none"> 1. Doorlopen 'zoektocht' met gemeenteraad hoe om te gaan met veranderende regelgeving, en specifiek hierin het invullen van de bestuurlijke afwegingsruimte. Hierbij zijn voor inwerking-treding van de wet alle noodzakelijke besluiten door de gemeenteraad genomen. 2. De VNG-lijst van minimale acties (wat moet gereed zijn voor inwerking-treding van de wet) uitvoeren en inregelen. Medewerkers worden opgeleid om te werken met de nieuwe wet.: de ambtelijke organisatie kan werken met de nieuwe instrumenten, en de nieuwe werk-processen zijn ingeregeld. 3. Startnotitie Omgevingsvisie en Startnotitie Omgevingsplan worden opgesteld. 4. Het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) wordt ingericht en aangesloten op de landelijke voorziening.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Nieuwbouw woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	2019	9,4	9,2
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	2020	77,0	70,0

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

Wonen

- Toetsingskader nieuwe woningbouwplannen West Betuwe
- Regionale Woonagenda
- Woonvisie West Betuwe

Ruimtelijke ordening

- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Provinciale Omgevingsvisie

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

Bijdrage aan programma	De taak van de Omgevingsdienst Rivierenland is de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op het terrein van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) voor de acht gemeenten in de regio Rivierenland. Deze acht gemeenten nemen verplicht de milieutaken af en sommige gemeenten nemen nog overige WABO-taken af (zoals West Betuwe). Daarnaast adviseert de Omgevingsdienst Rivierenland de gemeenten op de terreinen als bodem, lucht, geluid, externe veiligheid, monumenten en flora en fauna.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	In april 2020 is het besluit genomen om de vergunningstaken bouwen terug te halen naar West Betuwe. Toezicht en handhaving en de milieutaken blijven ondergebracht bij de ODR. In 2020 heeft de kwartiermaker vergunningen een impactanalyse en plan van aanpak opgesteld. Op basis hiervan zal de kwartiermaker in 2021 verder gaan met de ontvlechting, opbouw van de organisatie, procesinrichting en het bestuurlijke traject en vervolgens de implementatie. In 2021 zullen alle Wabo taken nog uitgevoerd worden door de ODR. Hiervoor is eind 2020 een werkprogramma opgesteld en vastgesteld door het college. De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 januari 2022. Dit geeft de gemeente meer ruimte en tijd voor een goede voorbereiding en implementatie in 2021. De komst van de Omgevingswet en het terughalen van vergunningstaken zullen consequenties hebben voor de bedrijfsvoering van de ODR.

Financiën

Bedragen x € 1.000

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-14.891	-14.114	-15.272	-8.611	-8.087	-8.167
Baten	13.208	8.855	12.931	6.253	5.723	5.796
Resultaat voor bestemmen	-1.683	-5.259	-2.341	-2.358	-2.364	-2.371
Toevoegingen aan reserves	-146	-1.148	0	0	0	0
Onttrekkingen van reserves	238	34	50	62	62	62
Resultaat na bestemmen	-1.592	-6.372	-2.291	-2.296	-2.302	-2.309
Waarvan nieuw beleid		-3.273	0	0	0	0

Financiering en algemene dekkingsmiddelen

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe wil een financieel gezonde gemeente zijn, met een begroting die gedurende een reeks van jaren in evenwicht is. Tegelijkertijd wil de gemeente goede voorzieningen bieden, tegen acceptabele lasten voor inwoners en bedrijven.

Wat willen we bereiken ?

Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
We houden grip op het uitgavenpatroon van de gemeente	We hebben een maandelijks geactualiseerde liquiditeitsplanning	Het verbeteren/verfijnen van de huidige werkwijze met name gericht op de financiële informatievoorziening.
	We lenen niet meer dan nodig	Op basis van artikel 2a van de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden mogen we niet meer lenen dan nodig is.
We maken onze begroting 2022-2025 financieel sluitend	Een sluitend dekkingsplan voor de begroting 2022-2025	We werken de besluiten naar aanleiding van het traject West Betuwe Financieel in Evenwicht verder uit. Als de ontwikkelingen in 2021 op financieel gebied tegenvallen, leggen wij aanvullende maatregelen in het dekkingsplan voor de begroting 2022-2025 voor.
	Een doorlopen participatietraject over de relevante dekkingsmaatregelen met het maatschappelijk middenveld	Afhankelijk van de gekozen dekkingsmaatregelen bij de begrotingsbehandeling 2021 gaan wij in gesprek met onze maatschappelijke partners over de wijze waarop we samen met hen de bezuinigingen kunnen realiseren.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Financiering en algemene dekkingsmiddelen				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden aan woonlasten betaalt	2020	969	700
Woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden aan woonlasten betaalt	2020	1.009	773
WOZ-waarde woningen	De gemiddelde WOZ waarde in 1.000 euro van woningen.	2019	281	248

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Financiële verordening
- Nota risicomanagement (vast te stellen vierde kwartaal 2020)

Voor de beleidskaders voor de gemeentelijke belastingen en heffingen wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)

Bijdrage aan programma:	De gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR) werkt met gemeenten, waterschap en Avri samen bij de heffing en invordering van de waterschapsbelastingen, afvalstoffenheffing en gemeentelijke belastingen, evenals bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van de vastgoedinformatie.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	BSR wil haar dienstverlening in het belang van haar deelnemers en burgers voortdurend verbeteren. In de meerjarenbegroting is met diverse ontwikkelingen rekening gehouden, zoals voortgaande standaardisatie, automatisering en digitalisering en voldoen aan wet- en regelgeving. BSR blijft investeren in medewerkers, ondersteunende systemen en processen. Dit moet tot efficiency en optimalisatie van belastinginkomsten voor de deelnemers leiden, tegen zo laag mogelijke kosten.

Financiën

Bedragen x € 1.000

Financiering en Algemene dekkingsmiddelen (exclusief reserves)	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lasten	-3.400	-1.168	-1.442	-692	-837	-966
Baten	87.188	100.493	87.447	81.831	79.569	79.014
Resultaat voor bestemmen	83.788	99.325	86.006	81.139	78.732	78.047
Toevoegingen aan reserves	-4.474	-14.329	-10	-10	-10	-10
Onttrekkingen van reserves	4.595	15.088	22.099	1.656	1.746	46
Resultaat na bestemmen	83.910	100.084	108.095	82.784	80.467	78.082
Waarvan nieuw beleid		7.885	19.557	0	0	0

Paragrafen

Lokale heffingen

Algemeen

De gemeentelijke belastingen bedragen landelijk circa 17 procent van de totale inkomsten. De mogelijkheden voor gemeenten om belastingen te heffen, zijn wettelijk geregeld. Ze mogen alleen belastingen heffen die in de wet worden genoemd. Er geldt geen verplichting om belastingen te heffen. De gemeente bepaalt zelf of een lokale belasting wel of niet binnen de gemeente wordt ingevoerd.

In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen en onze voornemens voor 2021 op dit gebied.

Beleidskader

Belastingen en rechten

Lokale heffingen bestaan uit belastingen en rechten (retributies), die volgens de Gemeentewet worden aangemerkt als gemeentelijke belastingen.

Kenmerkend voor belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. De burger draagt bij aan de algemene middelen van de gemeente, waaruit een gedeelte van de uitgaven worden betaald.

Kenmerkend voor rechten is dat er wel sprake is van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. Er is sprake van een specifieke dienst die door de gemeente wordt verleend.

Er zijn drie typen gemeentelijke belastingen met eigen spelregels: algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en rechten.

Algemene belastingen

De inkomsten uit de algemene belastingen komen ten gunste van de algemene middelen van de gemeente. De inkomsten zijn niet geoormerkt en kunnen vrij voor alle taken en voorzieningen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waaraan de middelen worden besteed. Tot de algemene belastingen behoren de:

- onroerendezaakbelasting (OZB),
- toeristenbelasting,
- precariobelasting op kabels en leidingen,
- precariobelasting op standplaatsen,
- parkeerbelasting,
- reclamebelasting.

De algemene belastingen hebben een onbeperkte tariefstelling.

Bestemmingsbelastingen

De inkomsten uit de bestemmingsbelastingen zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een algemeen belang bestemd. Tot de bestemmingsbelastingen behoren de:

- rioolheffing,
- afvalstoffenheffing.

De opbrengsten van bestemmingsbelastingen mogen nooit hoger zijn dan de kosten van de betreffende taak of voorziening. In de begroting mogen ze niet meer dan 100 procent kostendekkend zijn. Het uitgangspunt in West Betuwe is dat bij de rioolheffing gestreefd wordt naar 100 procent kostendekking.

Rechten

Bij de heffing van rechten is er een aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. De volgende belastingen zijn rechten:

- leges,
- liggeld,
- lijkbezorgingsrechten,
- marktgelden,
- staangeld voor woonwagens

De opbrengsten van rechten mogen nooit hoger zijn dan de kosten van de desbetreffende taak of voorziening. Ze mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

Toepassing inflatiecorrectie

De gemeente West Betuwe streeft voor 2021 naar beperking van de toename van de lastendruk voor de burgers. De belastingtarieven worden in 2021 trendmatig verhoogd met een inflatiepercentage van 3,8 procent. Dit percentage bestaat uit een (voorlopig) percentage van 2,7 procent voor 2021 op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2020 van het Centraal Planbureau en een inhaalpercentage voor 2020 van 1,1 procent. De berekeningen zijn als volgt:

Berekening inflatiecorrectie 2021	Actualisatie 2020	Voorlopig 2021
Prijzen overheid (CEP 2020)		
Loonvoet sector overheid	3,0%	3,1%
Geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp)	1,6%	1,6%
Inflatie (70% loonvoet en 30% hicp)	2,6%	2,7%
Reeds doorberekend in tarieven	1,5%	0,0%
Totaal	1,1%	2,7%

Samenvattend overzicht

Geraamde opbrengsten (bedragen x 1.000 euro)	Rekening 2019	Begroting 2020 *	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onroerende zaakbelastingen	12.426	12.621	13.272	13.327	13.387	13.435
Rioolheffingen	7.091	6.932	7.519	7.758	8.009	8.246
Parkeergelden	156	53	163	163	163	163
Naheffingsaanslagen	28	60	60	60	60	60
Parkeervergunningen	7	9	9	9	9	9
Invalideparkeerkaarten	16	12	12	12	12	12
Precariobelasting op kabels en leidingen	4.982	4.982	4.982			
Precariobelasting overig gebruik gemeentegrond	48	27	30	30	30	30
Reclamebelasting	39	40	39	39	39	39
Toeristenbelasting	182	152	152	152	217	217
Leges omgevingsvergunningen	1.593	1.425	1.325	1.325	1.325	1.325
Leges burgerlijke stand	121	89	68	68	68	68
Leges reisdocumenten	234	190	168	168	168	168
Leges rijbewijzen	304	297	297	297	297	297
Overige legesopbrengsten	425	304	303	303	303	303
Liggelden	4	4	4	4	4	4
Lijkbezorgingsrechten	743	714	722	722	722	722
Staangelden voor markten en kermissen	63	56	62	62	62	62
Totaal	28.462	27.967	29.187	24.499	24.875	25.160

* inclusief begrotingswijzigingen

In bovenstaand overzicht zijn de netto baten (na aftrek van oninbaarheid) opgenomen.

Kwijtscheldingsbeleid

De mogelijkheid om kwijtschelding van lokale heffingen te verlenen, is in artikel 255 van de Gemeentewet geregeld. Hoofregel is dat gemeenten het kwijtscheldingsbeleid van de rijksoverheid volgen, zoals dat in de Uitvoeringsregeling is geregeld. Een uitzondering is dat gemeenten bij de berekening in het kader van een kwijtscheldingsverzoek van 100 procent van de bijstandsnorm mogen uitgaan. Het Rijk hanteert 90 procent.

De gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR) behandelt kwijtscheldingsverzoeken. Op grond van de belastingverordeningen wordt kwijtschelding verleend voor OZB en rioolheffing. Voor de overige belastingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Gemeentelijke belastingen

De gemeente West Betuwe heft de volgende belastingen:

- onroerendezaakbelasting (OZB) *
- rioolheffing *
- parkeerbelasting
- precariobelasting op kabels en leidingen
- precariobelasting op standplaatsen
- reclamebelasting *
- toeristenbelasting

De heffingen met een * worden door BSR verzorgd. BSR verzorgt ook de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ).

West Betuwe heeft de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen bij het gemeentelijk samenwerkingsverband Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) ondergebracht. De belangrijkste taken van Avri zijn de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen, het beheer van openbare ruimte en handhaving. De tarieven afvalstoffenheffing worden jaarlijks vastgesteld door het algemeen bestuur van Avri.

Vergelijking tarieven met regiogemeenten

Door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) wordt jaarlijks de Atlas van de lokale lasten opgesteld. Een onderdeel van deze publicatie is het inzichtelijk maken van de woonlasten lokale belastingen per gemeente. Hierdoor kan de gemeente vergeleken worden met andere gemeenten. Uit onderstaande tabel blijkt dat West Betuwe - gemeten over 2020 - op plek 10 staat qua hoogte van de woonlasten in de regio.

Gemeente	Éénpersoonshuishouden		Meerpersoonshuishouden		Rangnummer meerpersoons huishouden	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Buren	817	932	852	971	317	354
Culemborg	744	795	779	836	229	258
Gorinchem	653	668	749	768	169	140
Maasdriel	766	815	803	857	260	276
Neder-Betuwe	818	867	855	910	318	331
Tiel	653	702	744	794	164	189
Vijfheerenlanden	721	800	803	860	<i>Niet opgenomen</i>	283
West Betuwe	901	969	934	1.009	352	361
West Maas en Waal	800	815	833	850	297	272
Zaltbommel	785	823	822	865	284	292
Landelijk gemiddelde	672	705	740	776		

Bron : COELO-Atlas van de lokale lasten 2019 en 2020

OZB

De grondslag voor de heffing van onroerendezaakbelasting (OZB) is een percentage van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde voor het belastingjaar 2021 is gelijk aan de waarde op waardepeildatum 1 januari 2020.

Bij de samenstelling van deze paragraaf is de herwaardering naar waardepeildatum 1 januari 2020 nog in volle gang. Daarom zijn de uitkomsten nog niet bekend en kunnen ook nog geen tarieven worden berekend. In de meicirculaire 2020 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt de landelijke marktontwikkeling tussen 1 januari 2019 en 1 januari 2020 voor woningen op +7% en voor niet-woningen op +1% geschat (op basis van informatie van de Waarderingskamer).

Uitgangspunt bij de OZB is dat de opbrengsten door eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen dezelfde verhouding laten zien als vorig jaar. In januari 2021 wordt de OZB-verordening ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden.

In de opbrengstramingen is rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 3,8 procent in 2021. Daarnaast is er voor de jaren 2019 tot en met 2021 rekening gehouden met een jaarlijkse extra verhoging met ongeveer 0,7 procent als gevolg van het dekkingsplan uit het Manifest van Lingewaal. Beide opbrengstenstijgingen zullen bij de definitieve bepaling van de tarieven worden betrokken.

Rioolheffing

Binnen de gemeente West Betuwe geldt als maatstaf van de heffing het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd. De aanslag wordt opgelegd aan de gebruiker van een perceel. In de verordening is een vrijstelling opgenomen voor garages en volkstuinen.

Voor de planperiode van het Water- en rioleringsbeleidsplan 2019 - 2023 (WRP) is bezien welke investeringen noodzakelijk zijn op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater. Alle financiële en personele aspecten rondom de verbrede rioleringszorg, inclusief grondwater, zijn in het WRP verwerkt.

Het WRP West Betuwe 2019–2023 is op 25 juni 2019 door de gemeenteraad van West Betuwe vastgesteld. Het basistarief voor de rioolheffing (tot 500 m³ waterverbruik) is voor 2021 berekend op 361 euro per jaar per huishouden. Dit is inclusief een verhoging van € 6,65 als gevolg van de jaarlijkse tariefstijging van 1,5 procent uit het WRP 2019-2023 en de toepassing van een inflatiepercentage van 2,7 voor 2021.

De rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn en de gemeente West Betuwe streeft in beginsel ook naar die maximale kostendekkendheid.

Bedragen x € 1.000

Kostendekking rioolheffing

Directe lasten (inclusief rente)	€	5.244	
Directe baten (exclusief heffingen)	€	0	-/-
Netto lasten	€	5.244	

Toe te rekenen lasten:

Overhead (inclusief rente)	€	863	
BTW	€	1.412	
Totale lasten	€	7.519	100%
Opbrengst heffingen	€	7.519	

Dekking

100%

Parkeerbelasting

In bepaalde gebieden van West Betuwe geldt de verplichting parkeerbelasting te betalen. Deze belasting wordt gebruikt om de kosten van de parkeervoorzieningen te bestrijden en het parkeren te reguleren.

Kosten naheffingsaanslag

Indien niet of onvoldoende parkeerbelasting op aangifte wordt voldaan, volgt bij controle een naheffingsaanslag parkeerbelasting. Deze bestaat uit het tarief voor één uur, verhoogd met kosten. Voor 2020 bedroegen deze kosten 64,50 euro. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stelt jaarlijks het maximum bedrag vast dat mag worden doorberekend. Voor 2021 is dit bedrag op maximaal 65,30 euro vastgesteld.

Precariobelasting

Kabels en leidingen

In artikel 228 van de Gemeentewet is geregeld dat "terzake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, een precariobelasting kan worden geheven".

Afschaffen precariobelasting voor nutsbedrijven.

In 2017 is het wetsvoorstel aangenomen tot afschaffing van de mogelijkheid tot het heffen van precariobelasting op kabels en leidingen van nutsbedrijven. Er geldt een overgangstermijn van vijf jaar. Dit betekent dat in 2021 voor het laatst heffing kan plaatsvinden. In de wet is ook bepaald dat de tarieven zoals die op 10 februari 2016 golden, niet meer mogen worden verhoogd.

In de wet is met betrekking tot de tarieven bij een herindeling het volgende geregeld.

- In geval van een wijziging van gemeentegrenzen als bedoeld in de Wet algemene regels herindeling (Wet Ahri) wordt het ten hoogste in het gehele gebied van de gemeente te heffen tarief met ingang van de datum van herindeling als volgt berekend.
- In een nieuwe gemeente: per overgaand gebied wordt het aantal meter openbare werken vermenigvuldigd met het voor de datum van herindeling per meter geldende tarief, waarna de som wordt gedeeld door het totale aantal meter openbare werken in de nieuwe gemeente.

De tarieven voor West Betuwe zijn volgens deze bepaling in de Wet Ahri per 1 januari 2019 geharmoniseerd en vastgesteld op 3,87 euro per strekkende meter per jaar.

Precario op standplaatsen

Standplaatsen worden ingenomen door ondernemers met bijvoorbeeld een kraam of een verkoopwagen op plaatsen waar geen sprake van een markt is conform de marktgeldverordening. Voor standplaatsen kunnen verschillende heffingen naast elkaar worden geheven, namelijk een precariobelasting voor het in gebruik nemen van gemeentegrond en leges voor de afgifte van een standplaatsvergunning, al dan niet naar tijdsduur. Beiden worden geheven in West Betuwe.

Precariobelasting is een algemene belasting met een onbeperkte tariefstelling.

Reclamebelasting

Binnen West Betuwe wordt enkel reclamebelasting in de kern van Geldermalsen geheven. Deze reclamebelasting werd in 2017 op verzoek van de ondernemers ingevoerd. Afgesproken is dat de opbrengsten na aftrek van de perceptiekosten via een aparte subsidieverordening in een ondernemersfonds worden gestort. Vanuit dit fonds worden collectieve evenementen, promotie-activiteiten en feestverlichting gefinancierd, evenals activiteiten voor het versterken van het centrumgebied en het verbeteren van het vestigingsklimaat. Het tarief bedraagt in 2021, net als in 2020 minimaal 350 euro en maximaal 1.000 euro per vestiging.

Toeristenbelasting

Eigenaren van campings, hotels, pensions enzovoort moeten toeristenbelasting betalen en zij rekenen die door aan degenen die bij hen verblijven. Dit zijn nooit inwoners van de gemeente. West Betuwe heft toeristenbelasting voor een verblijf met overnachting.

De raad heeft tijdens de begrotingsbehandeling 2020 een motie aangenomen over toeristenbelasting. De motie roept het college op om in 2020 een onderzoek te verrichten naar de mogelijkheden van differentiatie in de tarieven toeristenbelasting per 2021 en het aanbod van recreatieve en toerisme voorzieningen binnen de gemeente West Betuwe categoriaal in beeld te brengen met de daarbij behorende gebruiksaantallen. Als gevolg van COVID-19 wordt de uitvoering van deze motie opgeschort naar medio 2022. Het tarief van 2019 wordt voor de jaren 2021 en 2022 gehandhaafd.

Gemeentelijke rechten

De gemeente West Betuwe heft de volgende rechten:

- Leges
- Liggeld
- Lijkbezorgingsrechten
- Marktgeden
- Staangelden woonwagens

Leges

Leges zijn de tarieven voor gemeentelijke dienstverlening. Het uitgangspunt is dat deze tarieven kostendekkend zijn. Voor de harmonisatie ervan is gecontroleerd of die niet tot een kostendekking van meer dan 100 procent leidt.

De bij de Legesverordening behorende Tarieventabel bestaat uit 3 titels. Titel 1 omvat de algemene dienstverlening zoals de Burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen etc. Titel 2 heeft betrekking op de omgevingsvergunningen, terwijl Titel 3 bestaat uit vergunningen die onder de werking van de Europese Dienstenrichtlijn vallen, zoals horecavergunningen, evenementen en markten, etc.

De totale kostendekkendheid van de Legesverordening is ongeveer 74 procent.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de kostendekkendheid van de Legesverordening en de daarbij behorende titels:

Bedragen x € 1.000

Kostendekking leges		Titel 1	Titel 2	Titel 3	Totaal
Directe lasten (inclusief rente)	€	559 €	1.535 €	31 €	2.125
Directe baten (exclusief heffingen)	€	- €	- €	- €	-
Netto lasten	€	559 €	1.535 €	31 €	2.125
Toe te rekenen lasten:					
Overhead (inclusief rente)	€	314 €	116 €	30 €	460
BTW	€	4 €	297 €	- €	301
Totale lasten	€	877 €	1.948 €	61 €	2.886
Opbrengst heffingen	€	687 €	1.446 €	13 €	2.146

Dekking	78%	74%	21%	74%
----------------	------------	------------	------------	------------

Toelichting:

De tarieventabel bij de legesverordening leidt niet tot een totale kostendekking. Voor een deel komt dit doordat er sprake is van wettelijk vastgestelde tarieven of gemaximeerde tarieven. In enkele gevallen is bewust voor gematigde tarieven gekozen, bijvoorbeeld voor het organiseren van evenementen.

Liggeld

Voor het hebben van een ligplaats wordt liggeld geheven van de houders van een ligplaatsvergunning. In de praktijk betekent dit een heffing voor woonschepen. Eigenaren van woonschepen betalen geen onroerende zaakbelasting, omdat schepen roerende zaken zijn. Het liggeld is daarvoor een alternatief.

Het liggeld mag niet meer dan kostendekkend zijn.

Bedragen x € 1.000

Kostendekking liggelden		
Directe lasten (inclusief rente)	€	4
Directe baten (exclusief heffingen)	€	- -/-
Netto lasten	€	4
 <u>Toe te rekenen lasten:</u>		
Overhead (inclusief rente)	€	-
BTW	€	1
Totale lasten	€	<u>5</u> 100%
Opbrengst heffingen	€	4

Dekking	79%
----------------	------------

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten worden geheven voor het verlenen van diensten, bijvoorbeeld het begraven, en voor het gebruik van voorzieningen op gemeentelijke begraafplaatsen. De lijkbezorgingsrechten mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

Met het vaststellen van de Beleidsvisie en beheerplan begraafplaatsen 2019 t/m 2023 wordt voorzien in verzorgde en goed onderhouden begraafplaatsen, een goede begraafplaatsadministratie en voldoende capaciteit voor begraven en as bestemmingen tot 2050 tegen een betaalbaar tarief.

In Geldermalsen kon het onderhoud sinds 2012 ook jaarlijks worden betaald. Wie daarvoor heeft gekozen, krijgt van West Betuwe tot het einde van de afgesproken termijn jaarlijks een aanslag voor het onderhoud.

Bedragen x € 1.000

Kostendekking lijkbezorgingsrechten

Directe lasten (inclusief rente)	€	1.609	
Directe baten (exclusief heffingen)	€	261	-/-
Netto lasten	€	1.348	
<u>Toe te rekenen lasten:</u>			
Overhead (inclusief rente)	€	437	
BTW	€	8	
Totale lasten	€	1.793	100%
Opbrengst heffingen	€	722	

Dekking **40%**

Toelichting:

De lijkbezorgingsrechten leiden niet tot een totale kostendekking. Een bedrag van 1.072.000 euro komt ten laste van de algemene middelen. Dat deze taak niet kostendekkend is komt enerzijds door de in het verleden genomen besluiten uit de voorgaande gemeenten en anderzijds door de besluitvorming bij de vaststelling van het beheerplan Begraafplaatsen op 25 juni 2019.

Marktgeld

West Betuwe heft marktgeld voor het innemen van een standplaats op de markt. Ook de geraamde opbrengsten van marktgelden mogen niet hoger dan de geraamde kosten zijn.

Bedragen x € 1.000

Kostendekking marktgelden

Directe lasten (inclusief rente)	€	47	
Directe baten (exclusief heffingen)	€	5	-/-
Netto lasten	€	42	

Toe te rekenen lasten:

Overhead (inclusief rente)	€	17	
BTW	€	6	
Totale lasten	€	65	100%
Opbrengst heffingen	€	39	

Dekking

60%

Staangelden woonwagens

Voor het hebben van een standplaats voor een woonwagen en voor de diensten en het gebruik van voorzieningen die met de standplaats verband houden, wordt staangeld geheven.

Er wordt alleen staangeld geheven als er geen privaatrechtelijke huurovereenkomst is afgesloten. De verordening voor woonwachtenrechten is dus een vangnet voor de gevallen waarin geen huurovereenkomst is gesloten.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Doel

In de paragraaf over weerstandsvermogen en risicobeheersing geven we aan in hoeverre de gemeente West Betuwe binnen de eigen middelen financiële risico's kan opvangen. En op welke wijze de gemeente risicomanagement inzet voor het beheersen en terugdringen van risico's.

Beleidskaders

Op het gebied van weerstandsvermogen en risicobeheersing is de nota Risicomanagement het beleidskader. Deze nota wordt in het vierde kwartaal van 2020 vastgesteld. In de nota beschrijven we hoe we risico's kunnen identificeren en beheersen en welke middelen we rekenen tot de weerstandscapaciteit. Ook geven we in de nota aan hoe we omgaan met incidentele en structurele risico's.

Samenvatting

De gemeente West Betuwe acht het wenselijk risico's die van invloed op de bedrijfsvoering zijn, beheersbaar te maken. Inzicht in de risico's stelt de organisatie in staat op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de huidige risico's en de aan toekomstige investeringen gerelateerde risico's in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.

Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen krijgen, is een risico-inventarisatie uitgevoerd en op basis daarvan is het weerstandsvermogen berekend.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan tegen de beschikbare weerstandscapaciteit worden afgezet. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 26.610.000}}{\text{€ 11.356.000}} = 2,34$$

De ratio van 2,34 valt volgens de norm in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Financiële kengetallen

Kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1a. Netto schuldquote	66,6%	64,6%	73,7%	85,9%	89,6%	89,8%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	63,0%	61,3%	70,3%	82,2%	85,8%	86,0%
2. Solvabiliteitsratio	39,5%	41,6%	33,8%	31,7%	29,8%	28,7%
3. Grondexploitatie	44,2%	33,6%	30,2%	31,5%	29,7%	26,5%
4. Structurele exploitatieruimte	6,6%	2,4%	3,4%	-1,4%	-1,4%	-2,0%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	129,7%	136,4%	135,1%	135,1%	135,1%	135,1%

1a Netto schuldquote

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130 procent als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De score van West Betuwe valt in de provinciale categorie A (minst risicovol).

2 Solvabiliteitsratio

Dit cijfer drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. De score van West Betuwe valt in de provinciale categorie B (enigszins risicovol).

3 Grondexploitatie

Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. De score van West Betuwe valt in de provinciale categorie B (enigszins risicovol).

4 Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De begroting 2021 is sluitend en de score van West Betuwe valt in de provinciale categorie A (minst risicovol). Meerjarig zien we (exclusief dekkingsplan) een ontwikkeling naar een meer risicovolle situatie.

5 Gemeentelijke belastingcapaciteit

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het voorgaande jaar. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. De score van West Betuwe valt in de provinciale categorie C (meest risicovol).

Risicoprofiel

Vooruitlopend op de nota Risicomanagement hebben we begrotingsbreed de risico's zo goed mogelijk in beeld gebracht.

Risico omschrijving	Bedrag x 1.000 euro	I/S	Kans	Gewogen risico			
				2021	2022	2023	2024
Hogere kosten als gevolg van sociaal plan	60 / PM	I/S	Middel	30	PM	PM	PM
Ontsluiting Geldermalsen Oost	PM	I	Middel		PM		
Vervanging bomen	150	S	Hoog	113	113	113	113
Toezicht sanering golfbaan Spijk	205	S	Laag		51	51	51
Decentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang	oplopend tot 5.000 in 2032	S	Hoog		375	750	1.125
Nieuwe Wet Inburgering	PM	S	Laag		PM	PM	PM
Herverdeling kosten Werkzaak	189	S	Hoog	142	142	142	142
Participatiewet open einde regeling	PM	S	Middel	PM	PM	PM	PM
Jeug/Wmo open einde regeling	1.050			788	788	788	788
Transitiekosten beleidsplan sociaal domein	800	I	Hoog			600	600
Lagere subsidie provincie	PM	I	Laag	PM			
Omgevingswet en wet Kwaliteitsborging bouw	60 + PM	S			45	45	45
Terughalen V-taken van ODR	PM	I/S	Hoog		PM	PM	PM
Herverdeling algemene uitkering	oplopend tot 2.600 in 2025	S	Laag		163	325	488
Verbonden partijen	PM	S	Laag	PM	PM	PM	PM
COVID-19 crisis	100 + PM	S	Middel	75	75	75	75
Totaal	* 1.549 + PM			1.147	1.751	2.888	3.426

* = alleen 2021

Bij elk risico geven we aan of het risico structurele financiële gevolgen heeft of dat het een incidenteel risico betreft. We wegen het risico op basis van de kans dat het risico zich voordoet. Hierbij onderscheiden we drie categorieën en wegingsfactoren:

- hoog 75%
- middel 50%
- laag 25%

Toelichting op de risico's

Sociaal plan: In de loop van 2019 zijn we gestart met het evalueren van de huidige organisatiestructuur en gingen we in gesprek met de medewerkers of zij op de juiste plek zitten. Mogelijk leidt dit tot wijzigingen waarbij het sociaal plan financiële gevolgen heeft. Afhankelijk van de wijzigingen doet het risico zich voor. Met enkele medewerkers is rondom de fusiedatum een personele regeling getroffen, de kosten hiervan kunnen hoger uitvallen. In beginsel proberen we dit risico binnen de beschikbare budgetten op te vangen, maar waar dit niet lukt, doen we beroep op de begrotingsruimte. We schatten de kans op gemiddeld in.

Ontsluiting Geldermalsen-Oost: In de huidige situatie is er vaak filevorming op de Randweg. Uit een onderzoeksrapport van adviesbureau Goudappel Coffeng blijkt dat dit in de toekomst fors toeneemt. Het bureau adviseert om maatregelen te nemen. De voorgestelde maatregelen zijn erg ingrijpend. Zo zouden er kruispunten in plaats van rotondes nodig zijn, moeten er verkeerslichten komen en is het nodig om wegen te verplaatsen. Tevens zijn er volgens het bureau extra rijstroken nodig op een deel van de Randweg. Dit heeft een enorme impact voor de op- en afritten van de A15 en het viaduct over de snelweg en de Betuweroute. De gemeente kijkt samen met wegbeheerder provincie Gelderland, Rijkswaterstaat en ProRail naar oplossingen. We waarderen het risico vooralsnog op PM met een gemiddelde kans dat de kosten daadwerkelijk moeten worden gemaakt.

Vervanging bomen: De gemeente is verantwoordelijk voor de bomen in de openbare ruimte. Vanwege de leeftijd van de bomen in West Betuwe moeten voor de komende tien jaar voorbereidingen worden getroffen voor grootschalige vervanging van bomen (voornamelijk in het buitengebied). Hier is in de huidige beheerplannen geen budget voor beschikbaar. Het risico betreft dan ook het moeten vervangen van bomen op ad hoc basis. Structureel budget voor de vervanging van bomen wordt bij deze begroting aangevraagd in het kader van nieuw beleid. Op het moment dat deze aanvraag gehonoreerd wordt, vervalt dit risico. Gelet op de verouderde bomenpopulatie schatten wij het risico hoog in.

Toezicht sanering golfbaan Spijk: De gekozen saneringsvariant leidt tot kosten voor toezicht, advisering en mogelijk handhaving. Een voorzichtige inschatting is dat deze kosten jaarlijks ongeveer 250.000 euro zijn. De aanleg en het saneren van de grond en het grondwater kost acht jaar. Voor 2021 hebben we de kosten verwerkt in de tweede bestuursrapportage. Voor de jaren erna zoeken wij naar mogelijkheden om het leereffect van 2021 maximaal in te zetten voor een meer efficiënte wijze van toezicht en daarmee de kosten te verlagen. Daarom ramen wij het risico voor deze kosten vanaf 2022 op laag.

Decentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang met ingang van 2022: Voor de invoering van het objectief verdeelmodel wordt een ingroeipad van tien jaar voorgesteld. Er is op dit moment niet meer duidelijkheid over de financiële gevolgen voor de gemeenten Beschermd wonen en maatschappelijke opvang blijft overigens tot 2026 een taak van de centrumgemeente.

Nieuwe wet Inburgering: Per 1 juli 2021 wordt de Wet inburgering ingevoerd. We weten dat we een centrale rol krijgen in de brede intake, de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen en de organisatie van het aanbod aan leerroutes. Op dit moment is echter het financieel verdeelmodel niet bekend en de aanbesteding moet nog plaatsvinden. Op basis van hetgeen bekend was bij de beoogde ingangsdatum per 1 januari 2021, is de aanname dat de inkomsten ongeveer 200.000 euro zijn. Daarnaast ontvangen we voor de maatschappelijke begeleiding nog een bedrag van 2.370 euro per gehuisveste statushouder >18 jaar.

Het uitgangspunt bij de implementatie is dat de middelen die we van de Rijksoverheid krijgen het financieel kader vormen.

Herverdeling kosten Werkzaam Rivierenland: Momenteel vindt er een discussie plaats over wijziging van de verdeelsystematiek van de GR Werkzaam.

Als onderdeel van die discussie wordt naar verwachting in de tweede helft 2020 het besluit genomen om de inleenvergoeding anders te financieren.

Voor West Betuwe betekent dit met ingang van 2021 jaarlijks een extra bijdrage aan Werkzaam van 189.200 euro. De kans dat het besluit tot de herverdeling genomen wordt, schatten we hoog in.

Participatiewet open einde regeling: De GR Werkzaam voert in opdracht van (onder andere) West Betuwe de Participatiewet uit. Dit is een open einde regeling, waarbij steeds onzeker is of de rijksbijdrage toereikend is ter bekostiging van de feitelijke kosten. Tot op heden hebben we dit risico niet gekwantificeerd. In de tweede helft 2020 worden keuzes gemaakt over een andere verdeelsystematiek. Intentie van de nieuwe verdeelsystematiek is meer waarborgen in te bouwen waardoor de kans op een beroep op extra gemeentelijke middelen wordt geminimaliseerd. Als gevolg van deze discussie moet rekening worden gehouden met een extra structurele verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan Werkzaam. Deze kan worden beschouwd als een verzekering van het risico van de Participatiewet.

Wmo en Jeugdzorg open einde regeling: De beschikbare middelen Sociaal Domein zijn in 2019 met 2 miljoen euro overschreden ten opzichte van de bijgestelde begroting 2019. Op dit moment ligt het beleidsplan sociaal domein met maatregelen om de tekorten terug te dringen voor bij de raad. Tegelijkertijd constateren we een autonome toename van de kosten met ruim 1 miljoen euro. Wat we ook doen aan maatregelen om het gebruik van dure zorg terug te dringen, Wmo en Jeugdzorg blijven open einde regelingen. Daarom is het belangrijk om in de risicoparaagraaf rekening te houden met een overschrijding van 5 procent met een vooralsnog hoge kans dat het risico zich voordoet..

Transitiekosten beleidsplan sociaal domein: Voor het terugdringen van de tekorten in het sociaal domein en het bereiken van de transformatie van de Wmo en de Jeugdzorg stelden wij het beleidsplan Bouwen aan sociale kracht 2021-2024 op. De transitiekosten 2021 en 2022 en de verwachte besparing in die jaren hebben we structureel verwerkt in de begroting 2021-2024. De mogelijke besparingen vanaf 2023 zijn opgenomen in de groslijst van ombuigingsmaatregelen voor de begroting. De verwachte transitiekosten voor 2023 en 2024 zijn in beeld gebracht, maar worden afhankelijk van de midterm review in 2022 in deze omvang daadwerkelijk nodig. Daarom nemen we die bedragen op in de risicoparagraaf met een hoge kans.

Lagere subsidie provincie: Voor dit “verleddingsproject” uit de voormalige gemeente Geldermalsen heeft de provincie een duurzaamheidssubsidie toegekend. Met o.a. als voorwaarde dat het project uiterlijk eind 2021 gereed is. Door contractperikelen (opzegging van het regionale contract met aannemer), problemen met personele bezetting en levertijden van armaturen kan een tijdige oplevering van het project onder druk komen te staan. En daarmee de provinciale subsidie. Thans vindt de voorbereiding van een nieuw contract plaats met als doel het “verleddingsproject” uiterlijk eind 2021 af te ronden.

Omgevingswet en wet Kwaliteitsborging bouw (Wkb): Door de invoering van de Wkb moeten de legesverordening en legestarieven worden aangepast. De verwachting is dat de legesinkomsten hierdoor zullen teruglopen. In welke mate dit zal zijn, is nu nog moeilijk te voorspellen. Onderzoeken naar de gevolgen van de Wkb lopen op dit moment nog, een eerste schatting van het risico hiervan is 60.000 euro. De oorspronkelijke invoeringsdatum van 1 januari 2021 is vanwege de COVID-19 uitgesteld tot 1 januari 2022. De kosten/uren voor de controle technische toets bij vergunningen doen niet wij - maar onafhankelijke kwaliteitsborgers. Die kosten kunnen wij dus niet bij initiatiefnemer in rekening brengen. We doorlopen we in 2020/2021 samen met de gemeenteraad een zoektocht hoe om te gaan met de veranderende regelgeving, en specifiek hierin het invullen van de bestuurlijke afwegingsruimte. Afhankelijk van de keuzes die de gemeenteraad hierbij gaat maken, zullen minder aanvragen vergunningsplichtig worden, zal er anders of minder worden gehandhaafd, en zullen werkprocessen anders gaan verlopen. In de gesprekken met de gemeenteraad zullen we ook – waar mogelijk - de financiële gevolgen van de mogelijke keuzes inzichtelijk maken. Op dit moment weten wij niet in hoeverre onze raad hierin durft los te laten of juist wil gaan sturen. En in hoeverre het innen van legesinkomsten voor hen belangrijk is. Daarom schatten we de kans op middel in.

Terughalen V-taken van ODR: Inmiddels is de projectleider aan de slag met de uitwerking van de personele en financiële gevolgen van het besluit. De verwachting is dat wij hier uiterlijk bij de 1e bestuursrapportage 2021 het inzicht in hebben. De kans dat de raad terugkomt op het genomen besluit, achten wij klein, daarom schatten we de kans op dit risico hoog in.

Herverdeling gemeentefonds: In 2022 wordt een nieuwe verdeelsystematiek voor het gemeentefonds ingevoerd. Effect van deze nieuwe verdeelsystematiek zal zijn dat er meer middelen naar de grote gemeenten gaan, ten koste van de kleinere gemeenten. Het model wordt nog nader onderzocht. Het effect is maximaal 100 euro per inwoner. Verwacht wordt dat aan het einde van 2020 het nieuwe model definitief is. Het maximale effect betekent een korting van ruim 5 miljoen euro. Hiervan hebben we de helft opgenomen in de eerste bestuursrapportage. Voor de nieuwe verdeelsystematiek geldt een ingroeperiode van vier jaar. De kans op het risico schatten we laag in omdat in de recente publicaties uitgegaan wordt van een lager bedrag per inwoner voor gemeenten met 50.000-100.000 inwoners.

Verbonden partijen: de gemeenschappelijke regelingen waar West Betuwe in participeert, hebben doorgaans geen ruimte om eventuele risico's binnen hun eigen begroting op te vangen. De deelnemende gemeenten zijn in dit geval risicodragers. Wanneer uit de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting van de gemeenschappelijke regelingen een restrisico voor de gemeenten is opgenomen, nemen wij dit naar rato van ons aandeel in de GR over in onze paragraaf Weerstandsvermogen.

COVID-19 crisis: Het is nog niet duidelijk of en welke lange termijneffecten de COVID-19 crisis voor onze gemeente heeft. Landelijk wordt een economische krimp van vijf procent verwacht. Het maatregelenpakket van het rijk is beperkt. Dit kan leiden tot een hogere werkloosheid en een toename van de aanvragen voor bijstandsuitkeringen. Ook kan deze crisis leiden tot een grotere zorgbehoefte in het kader van de jeugdzorg en wmo. Op dit moment hebben we geen zicht op dit risico, daarom ramen we PM met een gemiddelde kans dat het risico zich voordoet. Voor de peuteropvang verwachten we een toename van de kosten van maximaal 100.000 euro met een hoge kans dat dit zich voordoet.

Grondexploitatie

Naast de risico's in de tabel is voor de grondexploitatie berekend welke risicoreserve nodig is. In het meerjarenprogramma grondexploitatie (MPG) is hiervoor een bedrag berekend van in totaal 10.209.000 euro. Er is een algemene reserve grondexploitatie om de risico's in de grondexploitatie te kunnen opvangen.

Weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente West Betuwe bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel : Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Startcapaciteit
Algemene reserve	€ 12.581.000
Algemene reserve grondexploitatie	€ 14.029.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 26.610.000

Relatie tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen enerzijds de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en anderzijds de beschikbare weerstandscapaciteit. Deze relatie wordt in de figuur hieronder weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan tegen de beschikbare weerstandscapaciteit worden afgezet. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 26.610.000}{€ 11.356.000} = 2,34$$

De normtabel is in samenwerking met de Universiteit Twente ontwikkeld en biedt een waardering van de berekende ratio.

Tabel : Weerstandsnorm		
Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De ratio van de gemeente West Betuwe valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Kapitaalgoederen

Algemeen

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een van de kerntaken van onze gemeente. Een functionele en goed onderhouden infrastructuur draagt aan het welzijn en de veiligheid van de bevolking bij en is daarnaast van groot economisch belang. Zo'n infrastructuur draagt ertoe bij dat West Betuwe een aantrekkelijke gemeente is om te wonen, te recreëren, te werken en te investeren.

Inzicht in en een visie op de openbare ruimte is onmisbaar voor het beheer ervan. Actuele gegevens over het areaal en de kwaliteit zijn de basis voor dat inzicht. De kaders voor de aanleg en het onderhoud van de openbare ruimte zijn voor West Betuwe in de zogenoemde Koepelnota openbare ruimte vastgelegd (in 2019 vastgesteld door de raad). Deze nota overkoepelt alle afzonderlijk beheerplannen en wordt eens in de vijf jaar geactualiseerd. Er staan niet alleen kwaliteitsuitgangspunten in, maar ook de kaders voor bijvoorbeeld duurzaamheid en bewonersparticipatie.

Op basis van de Koepelnota worden beheerplannen opgesteld of geactualiseerd. Inmiddels is een omvangrijke beleids-/beheerplannen geharmoniseerd en vastgesteld. Het water- en rioleringsbeleidsplan (WRP) en het Beleid- en beheerplan begraafplaatsen in 2019. En in 2020 het beleids-/beheerplan voor de disciplines groen en wegen. Alle overige beheerplannen zullen in de komende 1 a 2 jaar een harmonisatieslag ondergaan. Tot die tijd worden de uitvoeringsprogramma's van de verschillende beheerdisciplines opgesteld, op basis van de huidige beheerplannen van de voormalige gemeenten Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen. Het actueel beleidskader, het areaal, het budget voor het lopende jaar (jaarschijf van te nemen maatregelen exclusief uren) en de maatregelen voor het lopende jaar zijn in het overzicht hieronder per beheerplan op hoofdlijnen weergegeven. Wat de maatregelen betreft zijn alleen de bijzondere of grotere maatregelen genoemd, tenzij die voornamelijk uit jaarlijks terugkerend cyclisch onderhoud bestaan.

Infrastructuur en gebouwen

Beheerplan	Beleidskader	Areaal	Onderhoudsniveau	Budget	Maatregelen
Civiele kunstwerken	<p>Geldermalsen: Beleids- en beheerplan Kunstwerken 2011-2014, looptijd verlengd naar 2021</p> <p>Lingewaal: Geen apart beleidsplan: onderdeel van weg-beheer</p> <p>Neerijnen: Geen beleidsplan aanwezig.</p> <p>West Betuwe: Nieuw beleidsplan vanaf 2022</p>	92 stuks	<p>West Betuwe: Beeldkwaliteit B (CROW beeldkwaliteit)</p>	€ 50.750	<p>West Betuwe: Uitvoeren onderhoudsmaatregelen aan de hand van uitgevoerde inspecties.</p>
Openbare verlichting	<p>Geldermalsen: Beleids- en beheerplan 2017-2021.</p> <p>Lingewaal: Beheerplan openbare verlichting 2009-2018</p> <p>Neerijnen: Beleid- en beheerplan openbare verlichting 2014-2023</p> <p>West Betuwe: Nieuw beleidsplan vanaf 2021.</p>	10.996 stuks	<p>West Betuwe: Beeldkwaliteit B (CROW beeldkwaliteit)</p>	€ 401.000	<p>Geldermalsen: Uitvoering Verledden van licht-armaturen voormalige gemeente Geldermalsen</p> <p>Start onderhoud Openbare Verlichting Gemeente WB. De aanbesteding vindt plaats september 2020</p> <p>Afronden beleid- en beheerplan 2021/2025</p>

<p>Schoonhouden verharding</p>	<p>Geldermalsen: Beleids- en beheerplan Schoonhouden van verhardingen 2016-2020. Lingewaal: Geen apart beleidsplan: wordt uitgevoerd binnen het groenbeleidsplan. Neerijnen: Geen apart beleidsplan, wordt uitgevoerd binnen het DVO-product Wegen waarvoor het 'Beleid- en beheerplan onderhoud wegen, 2014 – 2018' de norm is. West Betuwe: Nieuw beleidsplan vanaf 2021.</p>	<p>1.093.011 m2</p>	<p>West Betuwe: Beeldkwaliteit B (CROW beeldkwaliteit)</p>	<p>€ 587.000 (toevoeging vanuit het WRP groot € 149.000 50% ten behoeve van onkruidbestrijding en € 92.100,- 60% ten behoeve van straatvegen)</p>	<p>West Betuwe: Geïntegreerde uitvoering van vegen en onkruid vrijhouden van verharding. Dit is voor geheel West Betuwe uitbesteed aan de Avri per 1 januari 2019.</p>
--------------------------------	--	---------------------	--	---	--

Wegen	Beheerplan Wegen 2021-2025.	4.676.066 m2	Asfaltverhardingen op niveau Basis en elementenverhardingen voor wat betreft rijbanen en parkeren niveau Laag en fiets- en voetpaden op niveau Basis. Het huidige kwaliteitsniveau ligt gemiddeld onder basisniveau.	<p>€ 3.920.000 voor planmatig onderhoud (waarvan € 2.311.888 structureel gedekt en € 1.608.112 door middel van incidentele dekking).</p> <p>€ 3.800.000 voor achterstallig onderhoud.</p> <p>Over de periode 2021-2025 voor € 15.200.000 vervangen van wegen en € 4.400.000 voor aanleg duurzame bermverharding</p>	<p>Op basis van de wegininspectie en het 2-jarig maatregelenplan wordt uitvoering gegeven aan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - planmatig groot onderhoud; - eenmalige inhaalslag achterstallig onderhoud; - realiseren van vervanging van wegen; - realiseren van aanleg duurzame bermverharding.
-------	-----------------------------	--------------	---	---	--

Gebouwen	Geldermalsen: Beheerplan Overige Gebouwen 2014 t/m 2018 Lingewaal: Mop gebouwenbeheer 2015 t/m 2024 Neerijnen: Meerjaren onderhoudsplan gebouwen 2018-20577	115 gebouwen	Nen 2767, conditiescore 4 (matige conditie)	€ 797.000	Conform de beheerplannen wordt het onderhoud uitgevoerd aan de gebouwen. De grootste projecten zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Dorpshuis + gymzaal Opijnen binnenschilderwerk, sportvloer, terrein herstraten € 94.824 • Het Klokhuis Beesd diverse herstel en vervangingswerkzaamheden € 44.454
----------	--	--------------	--	-----------	--

Groen

Beheerplan	Beleidskader	Areaal	Onderhoudsniveau	Budget	Maatregelen
Begraafplaatsen	Beleids- en beheerplan begraafplaatsen West Betuwe 2019-2023.	31 begraafplaatsen	CROW-kwaliteitsbeeld A	€ 915.000	<p>Dagelijks en meerjarenonderhoud van de begraafplaatsen: groen, bomen paden, gebouwen, meubilair, voorzieningen en hekwerken.</p> <p>Uitvoeren van diverse verbetermaatregelen op het gebied van (groen)inrichting, paden en voorzieningen conform beheerplan.</p> <p>Uitvoeren van ongeveer 235 begrafenissen per jaar.</p>
Bomen	Groenbeleidsplan 2021-2025 en beheerplan bomen 2021-2025.	39.348 stuks	Richtlijnen van het Normen instituut bomen: snoei naar behoefte (risico gestuurd).	De kosten zijn in het totale groenbeleidsplan opgenomen. Najaar 2020 worden de bijbehorende beheerplannen opgesteld en de kosten aan de verschillende onderdelen toegerekend.	<p>onderhoud van de bomen op basis van Periodieke boomveiligheids controle (BVC). Vervangen van bomen.</p> <p>Herplanten van gekapte bomen uit kapronde 2020.</p>

Groen	Groenbeleidsplan 2021-2025 en beheerplan beplantingen 2021-2025 en beheerplan grassen 2021-2025.	4.258.175 m2	Binnen bebouwde kom: CROW-kwaliteitsbeeld B Buiten bebouwde kom: CROW-kwaliteitsbeeld C	De totale kosten van groenbeleidsplan bedragen € 2.066.711. Najaar 2020 worden de bijbehorende beheerplannen opgesteld en de kosten aan de verschillende onderdelen toegerekend.	Dagelijks en meerjarenonderhoud van beplanting/hagen, gras.
Sportvelden	Geldermalsen: Beheerplan renovatie sportvelden 2014-2017 Lingewaal: A.d.h.v. keuring NOC-NSF (uitvoering keuring oktober 2020) Neerijnen: - West Betuwe: Harmonisatie beleid/beheerplan in 2019-2020.	80 stuks	Eisen van de diverse sportbonden.	De kosten bedragen € 245.365. Het sportbeleid en daaruit voortvloeiend beheer moet nog herzien worden (2021).	Renovatie sportvelden volgens de betreffende beheerplannen. Voor 2021 is bij de tweede bestuursrapportage een krediet van 1.092.000 euro beschikbaar gesteld voor de vervanging van hockeyvelden.

Riolering en water

Beheerplan	Beleidskader	Areaal	Onderhoudsniveau	Budget	Maatregelen
Baggeren	<p>Geldermalsen: Baggerplan Geldermalsen 2015-2029</p> <p>Lingewaal : geen baggerplan vastgesteld.</p> <p>Neerijnen: geen baggerplan vastgesteld.</p>	440 km	De Keur van WSRL	€ 231.393 (toevoeging vanuit het WRP groot € 195.801 75%)	Calamiteit baggeren Ontvangstplicht WSRL Cyclisch baggeren conform planning WSRL In 2020/2021 wordt gebied 29.2 Waardenburg en omgeving gebaggerd.
Beschoeiing	<p>Geldermalsen: Beleids- en beheerplan Beschoeiingen 2010-2014, verlengd tot en met 2022.</p> <p>Lingewaal: Geen beleidsplan aanwezig.</p> <p>Neerijnen: Geen beleidsplan aanwezig.</p>	7,5 km (Geldermalsen + Lingewaal, Neerijnen areaal niet bekend)	CROW beeldkwaliteit B	€ 43.010 (toevoeging vanuit WRP groot € 33.008 75%)	<p>Geldermalsen: De beschoeiingen in de kwaliteitscategorie C en D worden vervangen. Er wordt beschoeiing geplaatst langs de Ridderslag en de Banweg.</p> <p>Lingewaal: Vervanging/reparatie bij calamiteiten.</p>

Maaien watergangen	Groenbeleidsplan 2021-2025 en beheerplan watergangen 2021-2025.	440 km watergangen	De keur van WSRL	De totale kosten zijn opgenomen in groenbeleidsplan. Najaar 2020 worden de bijbehorende beheerplannen opgesteld en de kosten aan de verschillende onderdelen toegerekend (toevoeging vanuit WRP groot € 32.708 10%)	1 x per jaar uitmaaien van de sloten/ watergangen en afvoeren /verwerken slootvuil.
Water- en rioleringsprojecten (beheer, vervangingen en nieuwe aanleg)	WRP 2019-2023 (waterrioleringsplan)	440 km watergangen 476 km riolering	Leidraad Riolering	Totaal WRP Exploitatie 2021 € 2,5 miljoen Investerings 2021 € 4,8 miljoen Loonkosten/overhead € 0,7 miljoen Kapitaalslasten (rente/afschrijving) € 1,7miljoen.	Opgenomen in het WRP 2019-2023 Aanleg duurzaam waterketensysteem, vervangingsprojecten rioleringen, realiseren gemeentelijke wateropgaven, uitvoering waterkwaliteitsmaatregelen, realiseren klimaat- en water robuuste maatregelen.
Gemalen	WRP 2019-2023	1200 stuks	Leidraad Riolering		Opgenomen in het WRP 2019-2023 Jaarlijks beheer en renoveren
IBA's	WRP2019-2023	516 stuks	Leidraad Riolering		Opgenomen in het WRP 2019-2023 Jaarlijks beheer en modificeren van de IBA's

Bergbezinkbassins	WRP 2019-2023	15 stuks	Leidraad Riolering		Opgenomen in het WRP 2019-2023 Beheermaatregelen
Overstorten	WRP 2019-2023	167stuks	Leidraad Riolering		Opgenomen in hetWRP 2019-2023 Beheermaatregelen

Financiering

Algemeen

De uitgaven en inkomsten van de gemeente gaan in de tijd niet gelijk op. Soms leent de gemeente geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze tijdelijk overtollige liquide middelen. Al deze geldstromen lopen via de treasuryfunctie, die de gemeente bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB) heeft ondergebracht.

De uitvoering van de financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders die in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn vastgelegd. In deze wet zijn regels opgenomen voor de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie bij de decentrale overheden. Op basis van deze regelgeving heeft de gemeente twee belangrijke instrumenten op het gebied van de treasury: het treasurystatuut en de financieringsparagraaf. In het treasurystatuut staan de spelregels en verantwoordelijkheden voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie. Dit statuut is geschreven om zo veel mogelijk de financiële risico's te beperken.

In de financieringsparagraaf komt het concrete beleid aan de orde. In de financieringsparagraaf bij de begroting ligt de nadruk op de plannen voor de toekomst en in de financieringsparagraaf bij de jaarrekening ligt de nadruk op een verantwoording van het afgelopen jaar.

Rentevisie

Bij het nemen van beslissingen in het kader het aantrekken van geldmiddelen is het van belang dat de actuele ontwikkelingen op zowel de geld- als de kapitaalmarkt nauwlettend worden gevolgd. Als informatiebronnen zijn gebruikt het wekelijks economische beeld van de huisbankier, de Bank Nederlandse Gemeenten, en de rentevisies van andere (grotere) financiële instellingen.

Op basis van deze visies kan in het algemeen het volgende over de rentevisie worden opgemerkt (stand van zaken eind juli 2020).

De verwachting is dat de lange rentetarieven ook het komend jaar op een laag niveau uitkomen. De analisten van de meeste financiële instellingen verwachten dat de rente van de tienjaars Staat op een licht hoger niveau uitkomen dan het huidige percentage te weten -/- 0,200 procent. Op dit moment bedraagt deze rente -/- 0,319 procent.

Voor de korte rente is als meetpunt de driemaands Euribor aangehouden. De verwachting is dat dit percentage in zowel 2020 als 2021 negatief blijft en zich zal stabiliseren op een percentage van rond de -/- 0,40 procent. Op dit moment bedraagt de driemaands Euribor -/- 0,448 procent.

Koersrisico

De Wet financiering decentrale overheden beperkt de koersrisico's bij beleggingen in aandelen. De wet staat uitzettingen in de vorm van aandelen, anders dan het deelnemen in ondernemingen, uit hoofde van de publieke taak niet toe. De gemeente beschikt niet over aandelen van beursgenoteerde ondernemingen en loopt als zodanig geen risico's. De gemeente deelt in het aandelenvermogen van BNG Bank en indirect in de aandelen Alliander (netwerkbeheer), Stedin (netwerkbeheer) en Vitens. Het risico op waardeverlies van deze aandelen is zeer beperkt.

Kredietrisico

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Om te beginnen is er het directe risico. Dit risico doet zich voor wanneer de gemeente geldmiddelen uitzet (verstekte geldleningen en beleggingen). Gelet op de bepalingen in de Wet schatkistbankieren zijn nieuwe externe beleggingen niet meer mogelijk en kunnen geldmiddelen alleen nog maar bij de rijksoverheid of bij andere decentrale overheden worden uitgezet.

Daarnaast is er het kredietrisico. Dit risico doet zich voor wanneer de gemeente aan lokaal opererende organisaties leningen en garanties verstrekt of afgeeft. Het grootste onderdeel van de verstrekte garanties is de achtervangfunctie voor de woningcorporaties en de particuliere woningbouw. Daarbij wordt de gemeente pas aangesproken als de sector zelf en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw hun verplichtingen niet nakomen.

Kasbeheer

Geldstroombeheer

De geldstromen lopen hoofdzakelijk via BNG Bank. De gemeente werkt met een liquiditeitsprognose die eens per kwartaal wordt geactualiseerd. De grootste onzekerheden ten aanzien van inkomende en uitgaande geldstromen volgen uit de grondexploitatie en investeringen in infrastructurele projecten.

Schatkistbankieren

De Wet schatkistbankieren schrijft voor dat overtollige middelen dagelijks naar een rekening van het Rijk worden afgeroomd. Het ministerie van Financiën heeft een maximumbedrag vastgesteld dat op de rekening-courant van de eigen bank mag blijven staan. Een decentrale overheid mag dit bedrag dus dagelijks, over een heel kwartaal bezien, buiten de schatkist aanhouden. Dit maximumbedrag is vastgesteld op 0,75 procent van het begrotingstotaal. Conform de regelgeving wordt er bij jaarrekening verantwoording afgelegd over het totaal aan middelen dat per kwartaal buiten de schatkist is gehouden. De verwachting is dat in 2021 aan de drempel wordt voldaan.

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Financiële verordening (artikel 212)
- Treasurystatuut
- Wet Fido (Financiering decentrale overheden)
- Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Ufdo)
- Wet HOF (Wet Houdbare Overheidsfinanciën)

Langlopende geldleningen

Hieronder wordt een beeld geschetst van het verloop van de vaste leningenportefeuille voor het jaar 2021.

Mutaties in portefeuille	Bedragen	Rente %
Stand per 1 januari 2021	74.851	0,474% - 7,810%
Nieuwe leningen	0	
Reguliere aflossingen	5.779	
Vervroegde aflossingen	0	
Stand per 31 december 2021	69.072	0,474% - 4,780%

Het al dan niet aantrekken van geld hangt af van het verloop van kasstromen in de gemeente en het verschil tussen inkomsten en uitgaven.

De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: liquiditeitsverloop vanuit de exploitatie, meerjarig investeringsplan, liquiditeitsverloop binnen grondexploitaties en herfinanciering van aflopende leningen.

Uitgezette leningen

In het verleden zijn leningen aan derden verstrekt. Het huidige beleid is om hier terughoudend mee om te gaan, vanwege het risico dat eraan verbonden is.

(bedragen x € 1.000)

Verstrekte geldleningen	Stand per 1-1-2021	Aflossingen 2021	Verstrekkings 2021	Stand per 31-12-2021
Vitens NV	107	107	0	0
Startersleningen	1.940	0	0	1.940
Duurzaamheidslening	1.120	0	0	1.120
Verenigingen	327	18	0	309
Hypothecaire leningen personeel	858	11	0	847
Totaal	4.352	136	0	4.216

Garantstelling

In het verleden zijn garanties verstrekt aan met name woningbouwcorporaties of maatschappelijke organisaties. Ook hier voert de gemeente een terughoudend beleid. In onderstaand tabel wordt een overzicht gegeven van de gegarandeerde geldleningen, waarbij een onderscheid is gemaakt tussen de garanties waarbij de gemeente als achtervang fungeert en de garanties waarbij de gemeente direct risicodrager is.

(bedragen x € 1.000)

Gegarandeerde geldleningen	Oorspronkelijk bedrag	% garantstelling	Stand per 31-12-2019	Stand per 31-12-2020	Stand per 31-12-2021
Particuliere woningbouw		50-100%	76.637	76.137	75.635
Woningbouw-corporaties	101.955	50%	45.413	39.388	38.139
Gemeente als achtervang			122.050	115.525	113.774
Vitens	162.018	100%	249	-	-
Stichting Avondlicht	2.400	100%	600	420	240
Sporthal De Wiel	2.684	100%	2.502	2.456	2.410
Leningen personeel	943	100%	718	718	718
Verenigingen	100	50%	0	50	45
Gemeente als directe risicodrager			4.069	3.644	3.413
Totaal gegarandeerde geldleningen			126.119	119.169	117.187

Deelnemingen en langlopende uitzettingen

In de tabel hieronder wordt een overzicht gegeven van de instanties waarbij sprake is van een vorm van deelname in het kapitaal van de desbetreffende instelling en de langlopende uitzettingen.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2021
<i>Aandelen</i>	
BNG Bank NV: 60.255 aandelen à 2,50 euro nominaal	137
Vitens NV: 34.717 aandelen à 1 euro nominaal	5
Alliander NV: 233.211 aandelen à 5 euro nominaal	2.662
Stedin Holding NV: 16.875 aandelen à 100 euro nominaal	475
<i>Langlopende uitzettingen</i>	
Grootboek der Nationale Schuld	41
ABN/AMRO Gemeente Garantieplan	3.630

Deelnemingen en uitzettingen zijn tegen boekwaarde of aanschafwaarde verantwoord.

Kengetallen

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de maximale toegestane omvang van de kortlopende schuld aan. Als 'kort' worden leningen aangemerkt met een termijn van maximaal één jaar. Over kort geld wordt in de huidige geldmarktsituatie een lagere rentevergoeding betaald dan over lang geld. De kasgeldlimiet is bedoeld om de gemeente te behoeden voor het risico dat de rentelasten opeens fors stijgen. De rente voor kort geld kan immers sterk fluctueren. Door tijdig de kort geldpositie te consolideren in lang geld, ontstaat meer zekerheid over de rente die op langere termijn moet worden betaald. De Wet Financiering decentrale overheden staat een kasgeldlimiet toe van 8,5 procent van het begrotingstotaal. Voor 2021 betekent dit een limietbedrag van afgerond 12.577.000 euro voor korte financiering. Wanneer de gemeente de kasgeldlimiet voor het derde achtereenvolgende kwartaal overschrijdt, moet een plan ter goedkeuring aan de provincie Gelderland worden voorgelegd waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan wordt gemaakt. Gezien de historisch lage rente op kort geld (< 0 procent) wordt de kasgeldlimiet zo goed mogelijk benut.

(bedragen x 1.000 euro)

Kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar 2021	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Totaal netto vlottende schuld	3.000	5.000	8.000	10.000
Toegestane kasgeldlimiet	12.577	12.577	12.577	12.577
Ruimte (+)/ Overschrijding (-)	9.577	7.577	4.577	2.577

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de bestaande langlopende schuld weer. We berekenen het door het bedrag van de bestaande langlopende schuld dat we binnen een gegeven jaar verplicht moeten aflossen of waarvan we de rente moeten herzien, te delen door het begrotingstotaal. De renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20 procent van het begrotingstotaal met een minimum van 2,5 miljoen euro. Het doel van de normering is dat de gemeente tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille komt, dat het renterisico uit hoofde van de renteaanpassingen en de herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.

Het gaat erom tot een spreiding in de leningenportefeuille te komen op zo'n manier dat herfinanciering (tegen een hoger rentepercentage) niet tot grote renteveranderingen leidt. Hiermee wordt een kader bij de beoordeling van het financieringsbeleid geboden.

Renterisiconorm en renterisico vaste schulden per 1 januari	2021	2022	2023	2022
Begrotingstotaal	148,0	120,9	119,0	117,4
Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	29,6	24,2	23,8	23,5
Maximaal risico op vaste schuld	6,9	6,7	11,5	15,7
Ruimte (+)/ Overschrijding (-)	22,7	17,5	12,3	7,8

Renteschema

Bedragen x 1.000 euro

Rente toerekening 2021	
De externe rentelasten over korte en lange financiering	1.272
De externe rentebaten	-200
Totaal door te rekenen externe rente	1.072
<hr/>	
De rente doorberekend aan de grondexploitatie	-840
Rente projectfinanciering toegerekend aan betreffend taakveld	
Saldo door te rekenen externe rente	232
<hr/>	
Rente eigen vermogen	
Rente voorzieningen	42
De aan taakvelden/programma's toe te rekenen rente	274
<hr/>	
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-968
Renteresultaat op het taakveld Treasury	-669

EMU saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Binnen de Europese Unie geldt dit cijfer als een belangrijke indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Onze inkomsten en uitgaven tellen mee bij het bepalen van het EMU-saldo van Nederland. Er is een verschil tussen het exploitatiesaldo en het EMU-saldo. In het EMU-saldo zijn investeringsuitgaven en aan- en verkopen van grond opgenomen. Maar geen afschrijvingen en toevoegingen aan reserves en voorzieningen. Dit is wel het geval in het exploitatiesaldo.

Onderstaande tabel toont het effect van West Betuwe op het EMU-saldo van Nederland. Hieruit blijkt dat wij vooral in 2020 een (flinke) negatieve invloed hebben op het EMU-saldo van Nederland. Dat komt door de grote investeringen die we in deze jaren hebben gepland (met name de restantkredieten uit de drie voormalige gemeenten). Door deze grote investeringen in onder andere grond en (school)gebouwen stijgt onze externe schuld ook sterk in deze jaren. In de tabel geeft een negatieve mutatie aan dat de mutatie een verlagend effect heeft op het EMU-saldo. Anderzijds heeft een positieve mutatie een verhogend effect op het EMU-saldo.

		Begroting				
		2020	2021	2022	2023	2024
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	6.696	-19.401	-4.693	-4.581	-3.469
2.	(-) Mutatie (im)materiële vaste activa	19.771	1.335	868	-721	-850
3.	(+) Mutatie voorzieningen	-546	6.963	-1.736	-1.407	-1.127
4.	(-) Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	-11.111	-7.060	-2.156	-2.623	-3.878
5.	(-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	13.800	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-16.310	-6.713	-5.141	-2.644	132

Het EMU-saldo van de gemeente bedraagt in 2021 6,7 miljoen euro negatief. Voor 2021 geldt voor de gemeente West Betuwe een individuele referentiewaarde (= gemeentelijk aandeel in het totale "maximum" voor alle gemeenten) van 4.887.000 euro, zodat wij iets boven deze ruimte zitten.

Interne liquiditeitsbeheer

(bedragen x 1.000 euro)

Liquiditeitenprognose	2021	2022	2023	2024
Uitgaven				
Exploitatie	109.455	101.486	100.129	98.180
Investerings	22.074	5.776	4.280	4.280
Grondexploitatie	5.682	5.166	5.233	4.989
Financiering	6.883	6.701	5.893	15.733
Totaal uitgaven	144.094	119.129	115.535	123.182
Inkomsten				
Exploitatie	116.092	108.812	111.110	110.796
Grondexploitatie	13.028	7.806	8.549	9.548
Financiering	135	26	26	26
Overig	3.766	0	0	0
Totaal inkomsten	133.021	116.644	119.685	120.370
Saldo	-11.073	-2.485	4.150	-2.812

Bedrijfsvoering

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe wil een flexibele, mensgerichte en resultaatgerichte samenwerkingsorganisatie zijn. Daarmee sluiten we aan op het zelforganiserende vermogen van inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. De organisatie van West Betuwe is primair gericht op de externe dienstverlening.

Onze missie: "In de doorontwikkeling van de organisatie richten we ons steeds minder op het werken in structuren en vanuit regels, maar op netwerk- en relatiegericht werken rondom inhoudelijke maatschappelijke vraagstukken. De organisatie zoekt – afhankelijk van de opgave- naar een passende vorm van organiseren. Dat betekent dat er niet één benadering is, maar verschillende. Het resultaat telt, niet de vorm."

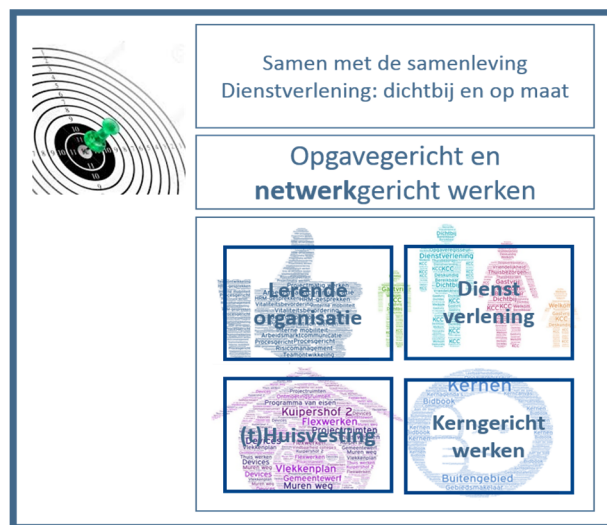
In 2020 hebben we focus aangebracht in het Samen West Betuws Werken (SWBW) op opgave- en netwerkgericht werken:

- Opgavegericht: we richten ons op de opgaven (en met name de beoogde resultaten).
- Netwerkgericht: we werken integraal samen, waarbij we de samenwerking met onze omgeving en relevante partners inzetten voor de resultaten.

Deze manier van werken is nodig om de ambitie van de gemeente West Betuwe waar te maken:

- Samen met de samenleving
- Dienstverlening, dichtbij en op maat.

Op het gebied van de bedrijfsvoering hebben wij, samen met de partners Culemborg en Tiel, een aantal taken uitbesteed aan de Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe, een belangrijke partij voor de doorontwikkeling van onze bedrijfsvoering.

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders voor de bedrijfsvoering van West Betuwe zijn in de volgende documenten vastgelegd:

- 'Besturen en organiseren in West Betuwe': het realiseren van de ambities van de nieuwe gemeente en het vormgeven van de nieuwe organisatie vraagt om een stevig fundament. Dit document beschrijft dat fundament.
- Organisatieplan West Betuwe 2020 - vastgesteld door college
- Programmaplan Samen West Betuws Werken - vastgesteld door college
- Agenda voor bedrijfsvoering - vastgesteld door college
- Controlvisie - vastgesteld door college

Thema's 2021

In 2020 hebben wij de doorontwikkeling van de organisatie en de sturing op de bedrijfsvoering verder vorm gegeven. Ook deden we mee aan een benchmark van de apparaatskosten om informatie te verkrijgen voor het invullen van de taakstelling op de personeelsbudgetten en voor een check op het organisatieplan. De uitkomsten van de benchmark hebben we nader geanalyseerd en hier hebben we onderzoeksopdrachten op geformuleerd. Andere ontwikkelingen zoals de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en het project West Betuwe Financieel in Evenwicht hebben ook effect op onze bedrijfsvoering.

Uit al deze ontwikkelingen destilleren we de volgende belangrijke thema's voor 2021:

1. Organisatieontwikkeling
2. Rechtmatigheid
3. Regie op externe partijen
4. Efficiënte inzet beleidscapaciteit
5. Slimmer organiseren
6. Kostenbeheersing en stuurinformatie

In de uitwerking van de thema's zal een overlap zichtbaar worden doordat we bijvoorbeeld voor meerdere thema's voor dezelfde processen maatregelen benoemen. We hebben de wens om als organisatie de interne beheersing op orde te hebben. Daarom startten we in het derde kwartaal van 2020 met de bedrijfsvoeringsagenda. Hierop staan bijvoorbeeld de risicovolle processen die in het stappenplan genoemd worden, niet alleen vanwege de rechtmatigheidsverantwoording en opmerkingen van de accountant, maar ook omdat wij die processen willen professionaliseren. Of omdat we de processen efficiënter willen inrichten zodat we met de formatie uitkomen. Belangrijk is om zo min mogelijk dubbel te doen. Dus we gaan werk met werk maken.

Per thema geven we hierna de ontwikkeling en de acties voor 2021 weer.

1. Organisatieontwikkeling

Het programma voor organisatieontwikkeling Samen West Betuws Werken (SWBW) loopt minimaal tot en met 2022 en kent de volgende doelen:

- gedeelde visie op de organisatie
- invullen randvoorwaarden lerende organisatie
- formatie op orde met de juiste persoon op de juiste plaats
- medewerkers ontwikkelen vaardigheden, kennis, houding en gedrag voor SWBW
- te bereiken effect en bijdrage aan maatschappelijk effect staan in de manier van werken centraal
- sturing is eenvoudig en eenduidig.

Voor het realiseren van deze doelen gaan we in 2021 verder met de ingezette lijn van het optimaliseren van processen met LEAN. Hiervoor gaan we ook mensen opleiden en zetten we aanvullend een trainee in. We investeren in overstijgend-, strategisch- en scenario-denken. Ook gaan we experimenteren met tijdelijke opdrachtteams en organisatiebreed eigenaarschap ontwikkelen en stimuleren.

2. Rechtmatigheid

Vanaf het boekjaar 2021 moet het college verantwoording afleggen aan de gemeenteraad over de naleving van de regels, die relevant zijn voor het financiële reilen en zeilen van de gemeente. Tot en met de jaarrekening 2020 geeft de accountant een oordeel over de financiële rechtmatigheid, naast het oordeel over het getrouwe beeld van de jaarrekening. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording sluit aan op het doel van onze organisatie om meer in control te komen.

De voorbereiding op de rechtmatigheidsverantwoording startten wij al in 2020, zoals afstemming met bestuur, organiseren van bewustwording en inventariseren en op orde brengen van de meest risicovolle processen en het opstellen van het interne controleplan. De implementatie van verbetermaatregelen in de werkprocessen zal doorlopen in 2021. Het gaat om de voor de rechtmatigheidsverantwoording meest risicovolle processen.

Dit zijn processen met een groot financieel belang zoals:

- inkoopproces
- Salarisproces
- Subsidieproces
- Proces van verstrekkingen Wmo en Jeugdzorg
- Proces van grondtransacties

In 2021 gaan we:

1. Regelmatige check doen op opzet, bestaan en werking van deze processen, volgens de planning uit het interne controleplan (PDCA-cyclus toepassen om te leren van gemaakte fouten)
2. Bepalen in welke gevallen het college een herstelbesluit kan toepassen
3. Bij nieuw beleid direct aandacht besteden aan het organiseren van rechtmatig handelen en eventueel aanpassen van processen.

Omdat we de verbijzonderde interne controle en een aantal bedrijfsvoeringsprocessen hebben ondergebracht bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB) pakken we een deel van deze acties samen met BWB en de gemeenten Tiel en Culemborg op.

3. Regie op externe partijen

In 2020 voerden we een benchmark uit over onze apparaatskosten ten opzichte van andere gemeenten. Hieruit bleek dat West Betuwe ten opzichte van andere gemeenten een kleine organisatie heeft, maar de uitvoering van gemeentelijke taken is niet de goedkoopste. Dat heeft ermee te maken dat we veel taken door derden laten uitvoeren, ruim 50 procent van de totale apparaatskosten wordt uitgegeven aan uitvoering van taken door derden. Tegelijkertijd is er weinig formatie toegedeeld aan regie- en contractmanagement. En kan de vraag gesteld worden in hoeverre West Betuwe stuur op een doelmatige uitvoering van de taken door derden? Daarom onderzoeken we op dit moment hoe we de regie op verbonden partijen nu georganiseerd hebben en wat passend is voor West Betuwe. Ook onderzoeken we hoe contractmanagement (en inkoop) kunnen bijdragen aan betere sturing en lagere kosten.

De implementatie van de aanbevelingen uit beide onderzoeken loopt door in 2021.

4. Efficiënte inzet beleids capaciteit

De benchmarkuitkomsten lieten ook zien dat beleid versnipperd in de organisatie zit en dat beleidsmedewerkers ook veel uitvoerende taken hebben. Er zijn relatief veel beleidsfuncties in hogere schalen. In de praktijk blijkt dat vaak extra wordt ingehuurd voor beleidsontwikkeling. Daarom onderzoeken we op dit moment in welke teams dit speelt, of er voldoende gelaagdheid en diversiteit in de beleidsfuncties is en hoe we de beleidsfuncties kunnen doorontwikkelen. De implementatie van de aanbevelingen van deze onderzoeken zal doorlopen in 2021.

5. Slimmer organiseren

Op onderdelen besteedt West Betuwe volgens de benchmark meer formatie aan de clusters dan gemiddeld volgens de benchmark en is ook de formatie niet in evenwicht met de werklast. Daarom onderzoeken we of het werk slimmer georganiseerd kan worden. Slimmer organiseren heeft zowel te maken met onze eigen bedrijfsprocessen als met de ondersteunende bedrijfsvoering. In het derde en vierde kwartaal van 2020 onderzoeken we welk effect het harmoniseren en lean maken van onze bedrijfsprocessen kan hebben en hoe de ondersteunende bedrijfsvoeringsprocessen verbeterd en lean gemaakt kunnen worden. De implementatie van de aanbevelingen uit deze onderzoeken loopt naar verwachting door in 2021 en 2022.

6. Kostenbeheersing en stuurinformatie

Een belangrijk onderdeel van de interne beheersing is kostenbeheersing en het verkrijgen van stuurinformatie. Dit heeft zowel te maken met het realiseren van de personele taakstelling als met Grip op sociaal domein (zie ook het VNG onderzoek) en de bezuinigingsopgave voor West Betuwe Financieel in Evenwicht.

Ook hiervoor startten we in 2020 met een aantal verbetertrajecten die grotendeels doorlopen in 2021. Onderwerpen waarvoor we in 2021 acties uitvoeren zijn:

- grip op personeelskosten en inhuur
- managementinformatie sociaal domein
- liquiditeitsprognose/ uitgavenplanning
- grondexploitatie (verbeteren sturing en budgetbeheer)
- risicomangement
- ICT in control
- datagedreven werken
- budgetbeheer

Informatiebeveiliging

De taken op het gebied van informatiebeveiliging hebben wij samen met onze partnergemeenten Culemborg en Tiel belegd bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe. Doel voor 2020 is het verder professionaliseren van de informatiebeveiliging conform de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Beoogd resultaat

Het beoogd resultaat is een meer geprofessionaliseerde informatiebeveiliging conform de minimale vereisten vanuit de huidige richtlijn voor informatieveiligheid, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit geldt zowel voor de technische als organisatorische en menselijke aspecten (bewustwording) rondom informatieveiligheid.

Activiteiten

In 2020 is gestart met de implementatie van de BIO. Hiervoor is een programmastructuur opgesteld welke doorloopt tot en met 2021. In dit jaar staan onder andere grote projecten op het gebied van mobile device management (MDM) en identity access management (IAM) op het programma. Hiermee zal een grote slag gemaakt worden in het verder professionaliseren van de informatiebeveiliging en in het voldoen aan de vereisten van de BIO.

Elk jaar blijft bewustwording een belangrijk thema in informatiebeveiliging. Organisatorische en technische aspecten kunnen worden dichtgetimmerd, maar menselijk handelen zal altijd risico's met zich meebrengen. Het is daarom belangrijk om in te blijven zetten op het vergroten van bewustwording en de rol van elk individu (te denken aan zowel ambtenaren, collega als raad) in het bewaken en vergroten van de informatieveiligheid. Er zullen meerdere e-learnings worden ingezet om dit doel te behalen, phishing tests worden uitgevoerd en, indien dit coronaproof mogelijk is, lezingen of awareness games worden gedaan.

Nieuw beleid

Voor het realiseren van de doelstelling hebben we naast de bestaande middelen voor informatieveiligheid vanuit nieuw beleid 101.000 euro aan deze begroting toegevoegd.

Risico's

Risico's die het gewenste resultaat mogelijk in de weg staan zijn capaciteit en budget. Hierover overleggen wij met de partnergemeenten en de bedrijfsvoeringsorganisatie.

Verbonden partijen

Doel

Het is gewenst dat in de programmabegroting en in de jaarstukken aandacht wordt besteed aan rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft, vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en de mogelijke risico's,. Het gaat daarbij om deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen (samenwerkingsverbanden) en overige samenwerkingsvormen, bijvoorbeeld stichtingen en verenigingen. Er wordt niet over alle partijen gerapporteerd waarmee de gemeente op enigerlei wijze verbonden is, maar alleen over partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Over partijen waarin de gemeente West Betuwe alleen een financieel belang heeft, wordt in deze paragraaf dus niet gerapporteerd.

Er is sprake van een bestuurlijk belang indien er zeggenschap door middel van stemrecht bestaat of wanneer de gemeente in het bestuur van de desbetreffende organisatie wordt vertegenwoordigd. Er is sprake van een financieel belang wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij een faillissement of als er financiële aansprakelijkheid bestaat indien de desbetreffende partij haar verplichtingen niet nakomt (conform artikel 1 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten).

De gemeenteraad kan op verbonden partijen toezicht uitoefenen door middel van toezichtsarrangementen. De gemeenteraad houdt toezicht op verbonden partijen op basis van drie verschillende toezichtsarrangementen. Deze arrangementen nemen in zwaarte toe. Hoe groter het bestuurlijke en/of financiële risico, hoe meer toezichtsinstrumenten kunnen worden ingezet. Op hoofdlijnen wordt per verbonden partij gerapporteerd over wat zich heeft afgespeeld. Bij verbonden partijen die in toezicht 2 vallen, wordt ook gerapporteerd over de managementrapportages (bestuursrapportages) voor zover de betreffende verbonden partij die opstelt. Bij verbonden partijen die in toezicht 3 vallen, wordt daarnaast ook gerapporteerd over wat er in de AB-vergaderingen heeft gespeeld. Daarnaast heeft de gemeenteraad een drietal moties in 2019 aangenomen voor meer grip op samenwerkingsverbanden, betere informatievoorziening, meer transparantie en afstemming van de agenda's.

Risicoprofielen van verbonden partijen

De verbonden partijen van de gemeente West Betuwe lopen sterk uiteen in (financiële) omvang en vorm. Hierdoor variëren de bestuurlijke en financiële belangen en ook de risico's. Bij het opstellen van de begroting wordt het risicoprofiel van een verbonden partij ingeschat. Door aan verbonden partijen met een hoog risicoprofiel extra aandacht te besteden, kan de gemeente de kansen en bedreigingen bij deze verbonden partijen tijdig signaleren en daar adequaat op reageren.

Het risicoprofiel van een verbonden partij is op actuele bestuurlijke en financiële risico's gebaseerd en komt op basis van een risicoanalyse tot stand. Hoe groter het bestuurlijke of financiële risico is, hoe intensiever de sturing op de verbonden partij is. Dat heeft ook tot gevolg dat de gemeenteraad navenant meer informatie over een verbonden partij met een hoog bestuurlijk of financieel risico krijgt. Op basis van de financiële gegevens kan de risico-indeling als volgt worden weergegeven:

		Bestuurlijk risico		
		<i>Laag</i>	<i>Gemiddeld</i>	<i>Hoog</i>
Financieel risico	<i>Laag</i>	Regionaal Archief Rivierenland Natuur- en recreatieschappen NV's: Alliander, Stedin, Vitens, Bank Nederlandse Gemeenten. BV Merwede Lingelijn Beheer Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	Belastingsamenwerking Rivierenland	
	<i>Gemiddeld</i>	-	Regio Rivierenland	Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe
	<i>Hoog</i>	-	-	Avri Werkzaak Rivierenland Veiligheidsregio Gelderland- Zuid Omgevingsdienst Rivierenland GGD Gelderland-Zuid Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland

Verbonden Partij	Financieel Risico	Bestuurlijk risico	Toelichting
Gemeenschappelijke Regelingen			
Regio Rivierenland	Gemiddeld (DVO))	Gemiddeld	Nieuw beleid bij gedelegeerde taken beperkt; risico zit in DVO's (Dienstverleningsovereenkomsten); Bestuurlijk: Regionale beleidsvoorbereiding is politiek gevoelig; beperkte gevolgen voor inwoners en ondernemers.
Avri	Hoog	Hoog	Reserve inzameling huishoudelijk afval is (te) laag; Bestuurlijk: draagvlak is een probleem t.a.v. ondergronds inzamelen en verhoging van tarieven.
Werkzaam Rivierenland	Hoog	Hoog	Financieel: herverdeling financiën; Bestuurlijk: kwetsbare doelgroepen
Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe	Gemiddeld	Hoog	Bestuurlijk een gevoelig dossier.
GGD Gelderland-Zuid	Hoog	Hoog	Financiële lasten Veilig thuis en COVID-19; Bestuurlijk: Veilig thuis blijft een gevoelig onderdeel
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	Hoog	Hoog	Groot risico op verhoging gemeentelijke bijdragen COVID-19, reserves laag.
Omgevingsdienst Rivierenland	Hoog	Hoog	Output financiering, niet alle werkzaamheden in te schatten; bestuurlijk risico zit in de kwaliteit van de dienstverlening.
Regionaal Archief Rivierenland	Laag	Laag	
Belasting samenwerking Rivierenland	Laag	Gemiddeld	Bestuurlijk risico is gemiddeld omdat de inning van lokale belastingen gevoelig ligt bij de inwoners.
Natuur- en Recreatieschap	Laag	Laag	Recreatietaak is geprivatiseerd.
Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland	Hoog	Hoog	Betreft een nieuwe gemeenschappelijke regeling en de gemeente staat garant.

N.V.'s en B.V's		
N.V. Alliander	Laag	Laag
N.V. Stedin	Laag	Laag
Vitens NV	Laag	Laag
NV Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	Laag
Merwede-Lingelijn (M.L.L.) Beheer B.V.	Laag	Laag
Verenigingen en Stichtingen		
Stichting Logistics Valley Rivierenland	Laag	Laag
Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	Laag	Laag

Toezichtsregime gemeenschappelijke regelingen

Betrokkenheid bij gemeenschappelijke regelingen maakt de afstand kleiner en maakt het werkterrein bekender. Op hoofdlijnen wordt per gemeenschappelijke regeling middels een kwartaal rapportage gerapporteerd over wat er zich heeft afgespeeld en afhankelijk van het gekozen toezichtsarrangement wordt deze rapportage uitgebreider.

Per gemeenschappelijke regeling wordt het volgende toezichtsarrangement toegepast.

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN	TOEZICHTSARRANGEMENT:
Afvalverwerking Rivierenland (Avri)	3
Werkzaak Rivierenland	3
Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland	3
Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB)	3
GGD Gelderland-Zuid (GGD) inclusief Veilig Thuis	3
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)	3
Regio Rivierenland	2
Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)	2
Regionaal Archief Rivierenland (RAR)	1
Belastingssamenwerking Rivierenland (BSR)	1

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Regio Rivierenland	
Vestigingsplaats	Tiel
Doel	Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten waarbinnen op regionaal niveau voor de gemeenten taken worden uitgevoerd op het gebied van algemeen bestuur, verkeer, vervoer en waterstaat, economische zaken, onderwijs, cultuur en recreatie, sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening, volksgezondheid en milieu en ruimtelijke ordening en volkshuisvesting. De gemeenschappelijke regeling voert zowel uitvoeringstaken als (strategische)beleidstaken uit.
Deelnemers/betrokken partijen	De raden, colleges en burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Bestuurlijk belang	Alle gemeenten zijn vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (AB). Het AB bestaat uit acht leden en een voorzitter. Elke gemeente heeft één zetel. De AB-leden hebben stemrecht in de omvang waarin het inwoneraantal van de gemeente die zij vertegenwoordigen zich verhoudt tot het inwoneraantal van alle deelnemende gemeenten gezamenlijk. Er wordt afgerond op honderdtallen inwoners. Voorzitter van het AB is een gemeenschappelijk lid, dat door alle gemeenten gezamenlijk wordt aangewezen. De voorzitter van het AB heeft één stem in het AB. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit tenminste drie leden, waaronder de voorzitter van het AB. Deze is ook voorzitter van het DB. Het AB wijst uit zijn midden ten minste twee leden aan als leden van het DB.
Programma	Programma 1
Relatie met programma	Regio Rivierenland is opgenomen onder programma 1 (Bestuur en ondersteuning). Daarnaast is er een relatie met programma 3 (Verkeer, vervoer en waterstaat) ten aanzien van (basis)mobiliteit en verkeersveiligheid; met programma 4 (Economie) voor de economische speerpunten agribusiness, economie en logistiek, breedband en recreatie en toerisme; met programma 5 (Onderwijs) voor onder andere de leerplicht; met programma 7 (Sociaal domein) voor leefbaarheid en sociaal domein (Wmo en jeugd); met programma 9 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing) ten aanzien van de speerpunten op het gebied van wonen.

Risico's	<p>Risico's (uit begroting) Regio Rivierenland Om het inzicht in de bestaande en toekomstige financiële risico's te versterken, evenals in de mate waarin deze door reserves zijn afgedekt, heeft het Regiokantoor in 2013 een onderzoeksrapport 'Risico's bij Regio Rivierenland' laten opstellen. In algemene zin kan worden gesteld dat er bij Regio Rivierenland geen (grote) risico's zijn die om directe aanpassing in de bedrijfsvoering vragen. Mede op basis van de uitkomsten van de risico-inventarisatie en de adviezen in het onderzoeksrapport is in 2013 een algemene reserve van 474.000 euro gevormd voor het afdekken van deze (financiële) risico's. Onderstaande risico's zijn relevant voor de begroting 2021:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij Contractgestuurde dienstverlening werken we met dienstverleningsovereenkomsten, bijvoorbeeld voor inkoop en vervoer. Aan het werken met dienstverleningsovereenkomsten zijn financiële risico's verbonden. De financiële risico's en eventuele tekorten bij de uitvoering van taken voor gemeenten kunnen worden opgevangen door inzet van de risicoreserve Contract-gestuurde dienstverlening • Daarnaast is er een inventarisatie uitgevoerd naar de financiële risico's bij het Regiokantoor van Regio Rivierenland, waarbij tevens een koppeling is gelegd met de saldi van reserves en voorzieningen om de risico's te kunnen dekken. De in de balans opgenomen algemene reserve van € 474.000 wordt voldoende geacht voor het afdekken van de financiële risico's. • In aanvulling op de uitgevoerde risico-inventarisatie bij het Regiokantoor is een vervolgonderzoek uitgevoerd, specifiek gericht op frauderisico's. De frauderisico's worden als 'laag' gekwalificeerd. 					
Risicoprofiel	Middel					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	449	426	2.726	2.255	2.013	1.738
Toelichting financieel belang						

Afvalverwijdering Rivierenland (Avri)						
Vestigingsplaats	Geldermalsen					
Doel	Avri is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten die taken uitvoert op het gebied van afvalinzameling en afvalbeheer, het beheer van de openbare ruimte en toezicht en handhaving van de openbare ruimte.					
Deelnemers/betrokken partijen	De raden en colleges van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten zijn vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (AB). Het AB bestaat uit acht leden. Elk AB-lid heeft één stem. Het AB besluit bij volstreekte meerderheid van stemmen, tenzij anders is bepaald. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit de voorzitter en twee leden uit het AB, die door het AB worden aangewezen. Raadsleden hebben geen zitting in het AB. Voorafgaand aan elke AB-vergadering wordt een Platformbijeenkomst belegd, waarin de raadsleden van de deelnemende gemeenten wensen en bedenkingen kunnen uiten met betrekking tot de agenda van de desbetreffende AB-vergadering.					
Programma	Programma 8					
Relatie met programma	Avri is opgenomen onder programma 8 (Duurzaamheid en milieu) vanwege de basistaak van Avri, het ophalen van huishoudelijk afval. De gemeente West Betuwe neemt enkele plustaken van Avri af op het gebied van IBOR. Zo wordt tijdens de zomermaanden het GFT-afval wekelijks opgehaald en voert Avri taken uit op het beheer van de openbare ruimte. De uitvoering van de taken op het beheer van de openbare ruimte wordt beschreven in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.					
Risico's	Door het besluit van het AB van de Regio/Avri ten aanzien van de inzet van de voorziening Basispakket / Afvalstoffenheffing komt de bodem van deze voorziening in zicht. De huidige ontwikkeling op de grondstoffenmarkt is ook een zorgelijke trend. Daarbij stijgen de verwerkingskosten alsmaar en nemen de opbrengsten verder af. Sinds 2019 overstijgen de verwerkingskosten ook daadwerkelijk de opbrengsten. Avri gaat de komende jaren meer sturen op verhogen van de opbrengsten aan de ene kant en kostenbesparing/bedrijfsvoering aan de andere kant. Daarnaast heeft het sluiten van de stortplaats en de overdracht aan de provincie nog tot 2024 een negatief effect op het weerstandsvermogen. De financiële gevolgen – en effect op de tarieven afvalstoffenheffing - zijn afhankelijk van de marktomstandigheden van dat moment. Het risicoprofiel blijft vanaf 2024 uiterst onzeker.					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	0	0	755	543	42.960	42.843
Toelichting financieel belang	De activiteiten van Avri worden uit de afvalstoffenheffing gefinancierd. Dat betekent dat de gemeente West Betuwe een indirect financieel belang in de gemeenschappelijke regeling heeft.					

Werkzaam Rivierenland						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	Streven naar een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie van de inwoners van de deelnemende gemeenten en, indien nodig, het verstrekken van uitkeringen aan de doelgroep voor de kosten van levensonderhoud. De gemeenschappelijke regeling voert de wettelijke taken uit die deelnemers hebben op grond van de Participatiewet, met uitzondering van bijzondere bijstand.					
Deelnemers/betrokken partijen	De colleges en burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit 8 leden: 1 lid per deelnemende gemeente. Elk lid heeft één stem. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid, tenzij anders is geregeld. Het DB bestaat uit drie leden, aan te wijzen uit het AB.					
Programma	Programma 7					
Relatie met programma	De GR is opgenomen onder programma 7 (Sociaal Domein). Er is ook een relatie met Programma 4 (Economie) in verband met de het bereiken van een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie.					
Risico's	De coronacrisis heeft een economische impact waarvan niemand de omvang kent. De crisis is erg recent en wetenschappelijk onderbouwde scenario's ontbreken. Deze risico's zijn nog niet ingecalculeerd. De hoogte van het weerstandsvermogen is gebaseerd op de relatie tussen de risico's waar geen specifieke maatregelen voor zijn getroffen en de capaciteit van mogelijkheden die er zijn om de geraamde kosten op te vangen. Werkzaam loopt deels risico's op de omzet en bedrijfsvoering. De overige risico's worden direct vertaald naar de gemeenten. De risico's van Werkzaam worden afgedekt met maatregelen zoals het afsluiten van verzekeringen, het vormen van reserves en voorzieningen en het inrichten van de administratieve organisatie en interne controle. Op grond van wettelijke voorschriften kan Werkzaam verplicht worden voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en verliezen. Het is verstandig om eventueel een reserve te creëren om te voorkomen dat bedrijfsresultaten en onvoorzienbare omstandigheden grote afwijkingen veroorzaken in de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage.					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	1.459	1.413	1.758	1.608	3.780	3.675
Toelichting financieel belang						

Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB)						
Vestigingsplaats	Culemborg					
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de bedrijfsvoeringstaken met als doel het verlagen van kosten, het verhogen van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het bieden van kansen aan medewerkers.					
Deelnemers/betrokken partijen	De colleges van de gemeenten Culemborg, Tiel en West Betuwe.					
Bestuurlijk belang	De colleges zijn vertegenwoordigd in het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie. Het bestuur telt drie zetels. Elke deelnemer heeft 1 stem. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid. De gemeenschappelijke regeling voert haar taak in mandaat uit.					
Programma	Programma 1					
Relatie met programma	Deze GR is opgenomen onder programma 1.					
Risico's	<p>BWB heeft momenteel geen weerstandsvermogen/reserve om deze risico's uit te dekken. Bestuurlijk is besloten om het weerstandsvermogen dat nodig is voor de risico's van BWB binnen de deelnemende gemeenten aan te houden. Onderstaande risico's worden benoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De herverdeling van ICT-budgetten tussen partners en BWB, en doorbelasting (kapitaal-) en projecten lasten van BWB aan de partners. Definitieve besluitvorming hierover wordt verwacht in 2020 en zal ook effect hebben op de daarop volgende jaren; • Implementatie van een nieuwe governance en organisatiestructuur heeft een grote impact gehad op het management. De verdere uitwerking vindt plaats in de jaren 2021 en verder. • De verdere ontwikkeling van de medewerkers (en de teams) zal ook in 2021 verder door gaan. • Interne beheersing. De inrichting van de bedrijfsvoering en de hierbij behorende interne controle is ingezet met daarbij de rechtmatigheidsverantwoording vanaf 2021. • Het ziekteverzuim. Er is binnen de begroting geen budget voor het inhuren van vervanging bij langdurige ziekte. Bij langdurige ziekte is vervanging soms onvermijdelijk en kan dit tot extra kosten leiden. 					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	5.913	4.895			998	711
Toelichting financieel belang	Met ingang van 2021 is sprake van een nieuwe verdeelsleutel. Hierdoor wijkt de geraamde bijdrage voor 2021 sterk af van de bijdrage 2020. In 2020 wordt de nieuwe verdeelsleutel via tijdschrijven getoetst.					

GGD Gelderland-Zuid						
Vestigingsplaats	Nijmegen					
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg en het uitvoeren van taken die in wet- en regelgeving aan de gemeenten of de GGD'en zijn opgedragen.					
Deelnemers/betrokken partijen	De raden, colleges en burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.					
Bestuurlijk belang	Alle gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur; het Algemeen Bestuur telt veertien zetels. Het stemgewicht per gemeente wordt jaarlijks bepaald op basis van het inwonertal op 1 januari van het voorafgaande jaar, zoals opgenomen in de bevolkingsstatistiek van het CBS. Het AB wijst uit zijn midden een voorzitter aan. Het Dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter van het AB en minimaal vier andere leden. Deze worden aangewezen door het AB. Daarnaast kunnen maximaal drie leden van het DB worden aangewezen van buiten de kring van het algemeen bestuur.					
Programma	Programma 7					
Relatie met programma	Deze GR is opgenomen onder programma 7 (Sociaal domein en Volksgezondheid). De GR heeft ook een relatie met Programma 2 (Veiligheid). De GGD Gelderland-Zuid speelt een rol bij de rampenbestrijding. Daarnaast zijn er nog relaties met de programma 5 (Onderwijs).					
Risico's	Het totale verwachte risico van de GGD Gelderland-Zuid bedraagt nu 2,3 miljoen euro. Als streefwaarde voor de algemene reserve wordt, op basis van de door het Algemeen Bestuur op 12 december 2014 vastgestelde beleid, een bedrag berekend van circa 1.160.000 euro, terwijl eind 2020 er naar verwachting een bedrag van 786.000 euro aanwezig is. Het saldo van de algemene reserve ligt beneden de streefwaarde door negatieve resultaten in voorgaande jaren.					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	1.983	1.762	1.231	1.122	2.407	7.507
Toelichting financieel belang						

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)						
Vestigingsplaats	Nijmegen					
Doel	De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid levert brandweezorg, geneeskundige hulpverlening en de voorbereiding en coördinatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.					
Deelnemers/betrokken partijen	De colleges van burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.					
Bestuurlijk belang	Alle gemeenten worden door de burgemeester in het algemeen bestuur (AB) vertegenwoordigd. Het AB telt veertien zetels. Alle leden hebben één stem, tenzij het AB een besluit neemt over de jaarrekening, begroting of een begrotingswijziging. Daarvoor geldt een gewogen stemrecht per 20.000 inwoners, waarbij elke gemeente minimaal één stem heeft. De burgemeester van Nijmegen is uit hoofde van zijn functie van korpsbeheerder zowel voorzitter van het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur (DB). Het DB bestaat uit zes leden.					
Programma	Programma 2					
Relatie met programma	De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is onder programma 2 (Veiligheid) opgenomen.					
Risico's	<p>In de begroting 2021 van de VRGZ worden de volgende ontwikkelingen geschetst die in de toekomst financiële risico's in zich kunnen houden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Landelijke Meldkamer Samenwerking (LMS) Oost-Nederland -> verplaatsen meldkamer naar Arnhem en daarna samenvoegen van meldkamers VRGZ, VGGM, VNOG, VR Twente en VR IJsselland; • Vrijwilligheid brandweer (taakdifferentiatie); • Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) in relatie tot complexiteit diverse soorten groepen van personeel in veiligheidsregio's; • Wetsvoorstel ambulancevoorziening -> inwerkingtreding van de nieuwe Wet Ambulancezorg is voorzien op 1 januari 2021; • Evaluatie Wet veiligheidsregio's, waarbij o.a. ingegaan wordt op de schaal van de veiligheidsregio's en de samenwerking met ketenpartners; • Strategisch Plan Vastgoed (SPV) -> meerjarig perspectief met inhoudelijke opgaven en relatie tot financiering. <p>De omvang van deze risico's is nu niet bekend. Wel is bekend dat de algemene reserve om de risico's te kunnen dekken te laag is. De algemene reserve is onder de bestuurlijke gewenste norm (5% norm, feitelijk 3,6%). De verwachte beschikbare weerstandscapaciteit is niet toereikend om de geïnventariseerde en gecalculeerde risico's te dekken. Naarmate de gecalculeerde risico's zich daadwerkelijk voordoen zal de VRGZ hiervoor bezuinigingsmaatregelen moeten treffen of wordt de bijdrage van gemeenten hoger.</p>					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	4.113	3.938	3.085	2.885	61.511	61.264
Toelichting financieel belang						

Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	De Omgevingsdienst Rivierenland behartigt de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Daartoe hoort ook het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.					
Deelnemers/betrokken partijen	De colleges van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel en het college van gedeputeerde staten van de provincie Gelderland.					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemers zijn met één lid in het algemeen bestuur (AB) vertegenwoordigd. Het AB bestaat uit negen leden. Deelnemers die zowel de milieutaken als de taken op het gebied van bouw en ruimtelijke ordening hebben ingebracht, hebben twee stemmen. De deelnemers die alleen de milieutaken hebben ingebracht, hebben één stem. Het AB wijst uit zijn midden een voorzitter aan. Het AB benoemt de leden van het dagelijks bestuur (DB). Het DB bestaat uit drie leden en de voorzitter van het AB. De gemeenschappelijke regeling voert haar taken in mandaat uit.					
Programma	Programma 9					
Relatie met programma	De Omgevingsdienst Rivierenland is onder programma 9 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing) opgenomen. Er is ook een relatie met programma 8 (Duurzaamheid en milieu) ten aanzien van de milieutaken.					
Risico's	In overeenstemming met notitie 'Risicomanagement en bepaling van het weerstandsvermogen' is het benodigd weerstandsvermogen in overeenstemming met de beschikbare weerstandscapaciteit. De voornaamste risico's zijn de beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel, het wegvallen van subsidies en outputsturing. De kosten zo ver nu bekend zijn inzichtelijk; echter de kans op onverwachte uitgaven is reël aanwezig. Het is nog onvoldoende helder wat nieuwe/aangepaste wetgeving (bv Omgevingswet, PAS etc.) voor een invloed heeft. Ook is in de afgelopen jaren een sterke toename in de juridische procedures waarneembaar. Deze trends hebben ook de komende jaren hun uitwerking op het werkprogramma van de ODR.					
Risicoprofiel	Middel					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	3.324	3.937	1.109	1.081	5.553	5.378
Toelichting financieel belang						

Natuur- en Recreatieschap Lingegebied						
Vestigingsplaats	Kerk-Avezaath					
Doel	Het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied houdt samen met het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal en het Recreatieschap Over-Betuwe de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied in stand. Deze B.V. voert de publieke taken van de drie recreatieschappen uit. Deze publieke taken zijn het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief- toeristische infrastructuur in het werkgebied van de recreatieschappen. Daarbij wordt tevens bescherming van het landschappelijk karakter van het gebied beoogd.					
Deelnemers/betrokken partijen	De raden, colleges en burgemeesters van de gemeenten Molenlanden, Gorinchem, Vijfheerenlanden en West Betuwe.					
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling Natuur- en Recreatieschap Lingegebied heeft een algemeen bestuur (AB). Dit AB bestaat uit vier leden. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit het AB. De drie recreatieschappen zijn aandeelhouders van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Het doel van deze B.V. is drie werk-B.V.'s in stand te houden. Doel van de Avezaath B.V. is het verwerven, beheren en vervreemden van onroerende zaken. Doel van de Recreatie B.V. (Uit@waarde Events) is het verrichten van commerciële activiteiten, zoals het organiseren van evenementen, het ontwikkelen en organiseren van recreatiearrangements en het ter beschikking stellen van recreatieterreinen en recreatiemiddelen. Doel van de Cellendonk B.V. is het detacheren van (tijdelijk) personeel bij de Recreatiemaatschappij of On Site Rivierengebied.					
Programma	Programma 6					
Relatie met programma	Het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied is onder programma 6 (Sport, cultuur en recreatie) opgenomen. Er is ook een relatie met programma 4 (Economie) vanwege de recreatiemogelijkheden voor bewoners en toeristische activiteiten voor bedrijven.					
Risico's	-					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	0	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

Regionaal Archief Rivierenland (RAR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	Doel van het Regionaal Archief Rivierenland is het gemeenschappelijk beheer van de archiefbewaarplaatsen van de deelnemers en van de archiefbescheiden die daar naartoe zijn overgebracht, evenals het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaarplaatsen overgebrachte archiefbescheiden.					
Deelnemers/betrokken partijen	Colleges van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en Zaltbommel					
Bestuurlijk belang	Elke gemeente is met een lid in het algemeen bestuur (AB) vertegenwoordigd. Elk lid heeft één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen, tenzij in de regeling anders is bepaald. Raadsleden hebben geen zitting in het AB, omdat zij geen bevoegdheden hebben overgedragen. De gemeenschappelijke regeling werkt met beeld- en oordeelvormende vergaderingen. In deze vergaderingen kunnen daarvoor aangewezen raadsleden en AB-leden gezamenlijk over de agendapunten van het algemeen bestuur overleggen. Deze vergadering vindt plaats voorafgaand aan de AB-vergadering, zodat de AB-leden de meningen uit de beeld- en oordeelvormende vergadering kunnen betrekken bij de afwegingen die zij in de AB-vergadering maken. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden die door en uit het AB worden aangewezen.					
Programma	Programma 6					
Relatie met programma	Het Regionaal Archief Rivierenland is onder programma 6 (Sport, cultuur en recreatie) opgenomen. Het Regionaal Archief Rivierenland beheert verschillende cultureel historische documenten, waaronder fotoarchieven. In die zin beheert het Regionaal Archief Rivierenland het cultureel erfgoed van de gemeente West Betuwe en de regio Rivierenland. Daarnaast is er ook een relatie met programma 1 (Bestuur en ondersteuning) ten aanzien van de archieffunctie.					
Risico's	Het weerstandsvermogen bedraagt eind 2021 306.507 euro. De geïnventariseerde risico's zijn op de Adviesnota Weerstandsvermogen gebaseerd, die op 27 november 2014 door het AB is vastgesteld. In 2017 is de Update Risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. Het risicoprofiel bedraagt 202.000 euro. Met een weerstandsvermogen van 306.507 euro komt de weerstandsratio uit op 1,52. Dit is ruim boven de norm van 1,0.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	547	561	347	307	116	116
Toelichting financieel belang						

Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	Het doel van Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR) is samen te werken bij de heffing en invordering van de waterschapsbelastingen, afvalstoffenheffing en gemeentelijke belastingen, evenals bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van de vastgoedinformatie.					
Deelnemers/betrokken partijen	De deelnemers zijn het dagelijks bestuur (DB) van Waterschap Rivierenland, het DB van de gemeenschappelijke regeling Avri en de colleges van de gemeenten Culemborg, Maasdriel, Montfoort, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijk bij Duurstede en IJsselstein.					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende bestuursorganen zijn in het algemeen bestuur (AB) vertegenwoordigd, waarbij Waterschap Rivierenland met twee leden is vertegenwoordigd. Alle deelnemers, met uitzondering van Waterschap Rivierenland, hebben één stem. De leden namens Waterschap Rivierenland hebben beiden twee stemmen. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit de voorzitter en twee leden, door en uit het AB gekozen, waarbij ten minste één lid uit de vertegenwoordiging namens Waterschap Rivierenland wordt gekozen.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze gemeenschappelijke regeling is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen. Daarnaast is er een relatie met programma 8 (Volksgezondheid en milieu) voor de heffing en inning van de rioolheffing.					
Risico's	De incidentele weerstandscapaciteit van BSR is gelijk aan de in de begroting opgenomen post onvoorzien. In 2009 is besloten dat er geen algemene reserve bij BSR zal worden gevormd. BSR heeft als gevolg daarvan geen structurele weerstandscapaciteit. Voor eventuele risico's die niet in de begroting zijn opgenomen, en niet gedragen kunnen worden uit de post onvoorzien, dienen deelnemers van BSR zelf een voorziening te treffen. Risico's met betrekking tot de belastingopbrengsten behoren niet tot de bedrijfsrisico's van BSR. In de begroting 2021 van de BSR zijn in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing verschillende risico's opgenomen zoals: Corona, datalekken, software, ziekteverzuim, herziening belastingstelsel waterschappen en bepalen WOZ-waarde o.b.v. gebruiksooppervlakte in plaats van inhoud.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	732	691	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal						
Vestigingsplaats	Kerk-Avezaath					
Doel	Het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal houdt samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Over-Betuwe de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied in stand. Deze B.V. voert de publieke taken van de drie recreatieschappen uit. Deze publieke taken zijn het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief-toeristische infrastructuur in het werkgebied van de recreatieschappen. Daarbij wordt tevens bescherming van het landschappelijk karakter van het gebied beoogd.					
Deelnemers/betrokken partijen	De raden, colleges en burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Druten, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe (Neerijnen) en West Maas en Waal.					
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal heeft een algemeen bestuur (AB). Dit AB bestaat uit acht leden. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit het AB. De drie recreatieschappen zijn aandeelhouders van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Doel van deze B.V. is drie werkB.V.'s in stand te houden. Doel van de Avezaath B.V. is het verwerven, beheren en vervreemden van onroerende zaken. Doel van de Recreatie B.V. (Uit@waarde Events) is het verrichten van commerciële activiteiten, zoals het organiseren van evenementen, het ontwikkelen en organiseren van recreatiearrangements en het ter beschikking stellen van recreatieterreinen en recreatiemiddelen. Doel van de Cellendonk B.V. is het detacheren van (tijdelijk) personeel bij de Recreatiemaatschappij of On Site Rivierengebied.					
Programma	Programma 6					
Relatie met programma	Het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal is onder programma 6 (Sport, cultuur en recreatie) opgenomen. Er is ook een relatie met programma 4 (Economie) vanwege de recreatiemogelijkheden voor bewoners en toeristische activiteiten voor bedrijven.					
Risico's	-					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	0	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR)						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	UBR is verantwoordelijk voor de aanleg, het beheer en het onderhoud van het glasvezelnetwerk in het buitengebied van de gemeenten Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Deelnemers/betrokken partijen	Gemeenten Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Zaltbommel.					
Bestuurlijk belang	Er is een Algemeen bestuur en Dagelijks Bestuur. Deze worden gevormd door bestuurders van de deelnemende gemeenten.					
Programma	Programma 4					
Relatie met programma						
Risico's	In de begroting van de UBR staat dat de financiële risico's beperkt zijn en dat er voorzichtigheid is betracht bij de financiële doorrekeningen.					
Risicoprofiel						
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	0	0	2	157	25.482	37.327
Toelichting financieel belang	De gemeente West-Betuwe staat garant voor zijn deel van de investeringsregeling, deze bedraagt 8,9 miljoen euro.					

Vennootschappen

N.V. Alliander						
Vestigingsplaats	Arnhem					
Doel	Doel van Alliander is het leveren van energie. Alliander bestaat uit drie werkmaatschappijen, namelijk Liander (netwerkbeheerder), Liandon (consultancy en advies over de aanleg, de instandhouding en het beheer van complexe energie-infrastructuren en meetdiensten) en Liandyn (actief in onder andere de markt voor verlichting van de openbare ruimte en verkeersregelinstanties).					
Deelnemers/betrokken partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland (± 45%), Friesland (± 13%), Noord-Holland (± 9%) en de gemeente Amsterdam (± 9%). De overige 24% van de aandelen zijn in handen van 51 gemeenten in Gelderland, Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland, de gemeente Amersfoort, de provincie Flevoland en twee houdstermaatschappijen van gemeenten in de Kop van Noord-Holland en de Rijn- en Bollenstreek.					
Bestuurlijk belang	De gemeente West Betuwe bezit 233.211 aandelen Alliander. Dit is 0,170 procent van het totale aantal uitstaande aandelen.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze deelneming is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen,					
Risico's	Het risico is niet groot voor de gemeente West Betuwe gezien het aandeelpercentage van 0,170 procent.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

Vitens NV						
Vestigingsplaats	Utrecht					
Doel	Het doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf in de ruimste zin van het woord. Dat houdt onder meer in: winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en verder het verrichten van alles dat met de publieke watervoorziening verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.					
Deelnemers/betrokken partijen	Behalve Nuon zijn gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied aandeelhouder van Vitens, dat is opgezet als een naamloze vennootschap.					
Bestuurlijk belang	De gemeente West Betuwe is houder van 34.717 aandelen in deze vennootschap.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze deelneming is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen.					
Risico's	Op grond van artikel 3 van de overeenkomst inzake de drinkwatervoorziening met onze gemeente, bedraagt de gegarandeerde restantschuld van leningen, welke Vitens, voorheen Waterbedrijf Gelderland, ten behoeve van de drinkwatervoorziening heeft gesloten, per 31 december 2019 6.806.703 euro. Hiervan wordt door West Betuwe, overeenkomstig het aantal aansluitbare percelen, 249.583 euro gegarandeerd. In 2020 vindt de laatste aflossing plaats waarmee de gegarandeerde restantschuld van de leningen afloopt.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)						
Vestigingsplaats	Den Haag					
Doel	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang (publieke sector). Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG Bank bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarnaast streeft BNG Bank naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders.					
Deelnemers/betrokken partijen	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.					
Bestuurlijk belang	De aandelen BNG Bank zijn voor de helft in handen van gemeenten en provincies. De andere helft is in handen van de Staat. De gemeente West Betuwe heeft zeggenschap via het stemrecht op de 60.255 aandelen die zij in bezit heeft. De gemeente West Betuwe heeft geen afvaardiging in het bestuur van BNG Bank.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze deelneming is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen.					
Risico's	De gemeente West Betuwe heeft 60.255 aandelen van de BNG. De provincies en gemeentes zijn gezamenlijk met hun aandelen eigenaar van de BNG Bank. De gemeente West Betuwe heeft geringe aandelen van de BNG bank, het risico is daardoor ook minimaal.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

Merwede Lingelijn B.V.						
Vestigingsplaats	Gorinchem					
Doel	De Merwede Lingelijn B.V. heeft als doel de voorbereiding en realisatie van de verbeteringen aan de infrastructuur van en rond de spoorlijn Dordrecht-Geldermalsen (Merwede-Lingelijn) en het verrichten van alle verdere handelingen die met dit doel in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. De gemeenten geven de Beheer B.V. opdracht voor het realiseren van de verschillende projecten aan de spoorlijn en de stations. Daartoe heeft elke gemeente een realisatieovereenkomst met de Beheer B.V. afgesloten, voor zover het projecten betreft op het grondgebied van de desbetreffende gemeente. De Beheer B.V. is namens de gemeenten opdrachtgever van de provincie Zuid-Holland; de provincie is verantwoordelijk voor het doen realiseren van de gedeeltelijke spoorverdubbeling, de aanpassing van bepaalde treinhalttes, de realisatie van een nieuwe treinhalte en de beveiliging van een aantal overwegen, waaronder die in Beesd.					
Deelnemers/betrokken partijen	De gemeenten langs de Merwede-Lingelijn: Dordrecht, Sliedrecht, Hardinxveld-Giessendam, Molenlanden, Gorinchem, Vijfheerenlanden en West Betuwe.					
Bestuurlijk belang	Het maatschappelijke kapitaal van de B.V. bedraagt 1.000.000 euro verdeeld in 1.000.000 aandelen van 1 euro. Het geplaatste kapitaal bedraagt 250.000 euro. De participatie in het geplaatste kapitaal is op het aandeel van elke gemeente in de te realiseren projecten gebaseerd. De gemeente West Betuwe heeft 6.000 aandelen. Dit is 2,4 procent van het aantal uitstaande aandelen. Dordrecht heeft 7.275 aandelen, Sliedrecht 101.575 aandelen, Hardinxveld-Giessendam 50.100 aandelen, Gorinchem 50.950 aandelen en Leerdam 30.525 aandelen.					
Programma	Programma 3					
Relatie met programma	De Merwede Lingelijn als openbaar vervoersvoorziening behoort in de eerste plaats in programma 3 (Verkeer). De kwaliteitsverbetering van deze spoorlijn heeft ook een relatie met programma 2 (Veiligheid).					
Risico's						
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

NV Stedin						
Vestigingsplaats	Rotterdam					
Doel	De hoofdactiviteiten van Stedin zijn het transport van gas en elektriciteit naar particulieren en bedrijven, evenals het aanleggen, onderhouden en toekomstbestendig maken van elektriciteits- en gasnetten.					
Deelnemers/betrokken partijen	53 Nederlandse gemeenten.					
Bestuurlijk belang	De gemeente West Betuwe bezit 16.875 aandelen ENECO. Dit is 0,339 procent van het totale aantal uitstaande aandelen.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze deelneming is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen.					
Risico's	De gemeente West Betuwe bezit 16.875 aandelen ENECO. Dit is 0,339 procent van het totale aantal uitstaande aandelen. Het risico is daardoor niet groot.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

Verenigingen en Stichtingen

Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden						
Vestigingsplaats	Arkel					
Doel	Het bestuur van de Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor de instandhouding van de scholen voor openbaar primair onderwijs in de gemeenten Molenlanden (Giessenlanden en Molenwaard), Vijfheerenlanden (Leerdam, Vianen en Zederik) en West Betuwe (Lingewaal), evenals voor het geven van onderwijs conform de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs in deze 24 scholen.					
Deelnemers/betrokken partijen	Gemeenten Molenlanden, Vijfheerenlanden en West Betuwe.					
Bestuurlijk belang	De Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden wordt bestuurd door een algemeen bestuur van vijf personen, onder wie een voorzitter, een penningmeester en een secretaris. Het bestuur is samengesteld uit bestuurders die door de gemeenten zijn benoemd. West Betuwe wordt door een van de wethouders vertegenwoordigd.					
Programma	Programma 5					
Relatie met programma	Deze stichting is onder programma 5 (Onderwijs) opgenomen.					
Risico's						
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

Overige samenwerkingsverbanden

Nuval						
Vestigingsplaats	Barneveld					
Doel	Nuval is een aandeelhoudersplatform van Vitens en Alliander, die namens een aantal gemeenten met één stem binnen het grootaandeelhoudersoverleg van Alliander optreedt, zodat deze (kleine) gemeenten meer invloed kunnen uitoefenen.					
Deelnemers/betrokken partijen	De gemeenten Aalten, Almere, Apeldoorn, Barneveld, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Dronten, Duiven, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Lelystad, Lochem, Montferland, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Rheden, Rijnwaarden, West Betuwe, Westervoort, Winterswijk, Zeewolde, Zevenaar en Zutphen.					
Bestuurlijk belang	West Betuwe bezit 233.211 aandelen Alliander; binnen Nuval is dat 1,86 procent van de aandelen van de Nuval vertegenwoordigers. West Betuwe bezit 34.717 aandelen Vitens; binnen de Nuval is dat 2,0 procent van de aandelen van de Nuval vertegenwoordigers.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze samenwerking is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen.					
Risico's	Er wordt jaarlijks een bijdrage van ongeveer 2.000 euro door de gemeente West Betuwe hiervoor betaald, het risico is voor de gemeente West Betuwe is zeer klein.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2021	Geraamde bijdrage 2020	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2020	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2021
	2	2	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting financieel belang						

Grondbeleid

De ambitie van West Betuwe

Grondbeleid is een middel om omgevingsbeleid tot stand te brengen, zoals het verwezenlijken van ruimtelijke doelstellingen op het gebied van de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen. Grondbeleid is daarmee niet leidend, maar volgend op deze ruimtelijke doelstellingen. De ambities en doelen waaraan grondbeleid dienend is, worden vastgesteld door de raad. Veelal worden deze kaders voor de diverse thema's vastgelegd in visiedocumenten, zoals o.a. de omgevingsvisie, woonvisie, economische beleidsvisie en mobiliteitsprogramma.

In september 2020 wordt aan de gemeenteraad de Nota grondbeleid 2020 ter vaststelling aangeboden. De gemeente kiest voor opgave gericht grondbeleid. Dit houdt in dat de gemeente per locatie- en gebiedsniveau aan de hand van een afwegingskader een keuze maakt welke grondbeleidsvorm voor die locatie en situatie passend is. Door te werken met een afwegingskader wordt op een uniforme en zorgvuldige wijze op basis van de opgaven en de locatie specifieke omstandigheden de grondbeleidskeuze bepaald. Met deze nota grondbeleid beschikt de raad over een ondersteunend beleidskader dat ze in staat stelt om (maatschappelijke) doelen en de bestuurlijke ambities te verwezenlijken of te versterken in een gebied.

Beleidskaders

De Nota Grondbeleid 2020 is een strategische nota die als kapstok fungeert voor de nog op te stellen operationele nota's; kostenverhaal, restgroen, grondprijzen en bovenwijks. Voorstellen daartoe volgen later dit jaar. De regelgeving over deze onderwerpen is opgenomen in de nota's grondbeleid van de voormalige gemeenten Geldermalsen (2016-2020), Lingewaal (2014) en Neerijnen (2016). Deze regelgeving blijft gelden totdat de operationele nota's voor West Betuwe zijn vastgesteld.

West Betuwe

Nota Snippergroen West Betuwe 2019

Geldermalsen

Nota Grondbeleid 2016-2020

Ruimtelijke visie 'Lekker leven langs de Linge'

Lingewaal

Nota Grondbeleid

Nota Bovenwijks

Neerijnen

Nota Grondbeleid

Nota Bovenwijkse Zaken

Prognose van de resultaten van grondexploitaties

Parameters grondexploitatie per gemeente

De gehanteerde parameters bij grondexploitaties spelen een belangrijke rol en hebben invloed op het (geraamde) resultaat. Vanuit het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat de discontovoet voor alle grondexploitaties 2 procent bedraagt. Andere indexcijfers die bij de bepaling van het resultaat een rol spelen, zijn de stijging van de kosten voor het aanleggen van de voorzieningen binnen het gebied en de te maken plankosten. Daarnaast zijn de indexcijfers voor opbrengstenstijging en de rente van belang. Voor de actualisaties van de grondexploitaties per 1 januari 2020 zijn eenduidige parameters gekozen en is de rente bepaald op basis van de geharmoniseerde gemeente West Betuwe. Resumerend:

Kostenstijging	
-middellange termijn (2020-2023)	2,50%
-lange termijn (2024 en verder)	2,00%
Opbrengstenstijging	
-middellange termijn (2020-2023)	1,50%
-lange termijn (2024 en verder)	1,00%
Rente (langjarig)	1,25%
Disconteringsvoet	2,00%

Bovengenoemde gehanteerde parameters zullen vooralsnog worden toegepast voor 2021. Bij de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2021 wordt in overleg met de accountants bepaald of aanpassingen benodigd zijn op basis van op dat moment beschikbare cijfers en data.

Geraamde resultaten

De gemeente West Betuwe kent onderstaande grondexploitaties die gekwalificeerd zijn als Bouwgrond in Exploitatie (BIE-grex). In onderstaande tabel zijn de verwachte einddata, boekwaarden, te realiseren kosten en opbrengsten, resultaten voorzieningen en benodigde risicoreserves weergegeven. Op verschillende grondexploitaties is al tussentijdse winstneming toegepast, conform BBV regelgeving. Voor grondexploitaties met een negatief resultaat is een verliesvoorziening getroffen. Het resultaat op netto contact waarde (NCW) prijspeil 1 januari 2020 bedraagt 17,3 miljoen euro. Voor een uitgebreide toelichting op de complexen wordt verwezen naar het MPG 2020.

Resultaat	Eindjaar	Boekwaarde 1-1-2020	Te realiseren kosten	Te realiseren opbrengsten	Resultaat Eindwaarde	Resultaat Netto contante waarde
Woningbouw						
Achter het Dorpshuis, Spijk	2022	20.000	-543.000	659.000	135.000	128.000
Centrumplan, Vuren	2021	-1.309.000	-669.000	1.487.000	-491.000	-472.000
De Eng II, Asperen	2020	-494.000	-34.000	568.000	41.000	40.000
De Plantage, Geldermalsen	2036	-44.525.000	-51.362.000	71.574.000	-24.313.000	-17.364.000
Haaften Noord, Haaften	2021	-1.045.000	-91.000	524.000	-612.000	-588.000
Herwijnen-Oost, Herwijnen	2022	-3.159.000	-1.217.000	4.939.000	562.000	530.000
Hogeland III, Heukelum	2021	392.000	-221.000	309.000	479.000	461.000
Klingelenberg Noord, Tuil	2026	-978.000	-437.000	1.170.000	-245.000	-213.000
Mackaylaan, Ophemert	2020	-117.000	-45.000	346.000	184.000	181.000
Molenblok, Varik	2028	-3.456.000	-2.658.000	3.901.000	-2.213.000	-1.852.000
Slingerbos, Ophemert	2028	-2.775.000	-2.477.000	5.094.000	-159.000	-228.000
Bedrijventerrein						
Homburg-Noord, Beesd	2020	-585.000	-162.000	433.000	-314.000	-307.000
Hondsgemet-Noord, Geldermalsen	2029	-14.258.000	-14.303.000	29.680.000	1.119.000	918.000
Hondsgemet-Zuid, Geldermalsen	2021	-5.708.000	-1.745.000	8.948.000	1.494.000	1.436.000
Totaal		-77.997.000	-75.964.000	129.632.000	-24.333.000	-17.330.000

Wanneer de actualisaties van de grondexploitaties per 1 januari 2021 zijn voltooid, kunnen geconsolideerde boek- en eindwaarden voor de grondexploitaties worden berekend. Deze worden in de Meerjaren Programma Grondexploitaties 2021 opgenomen en aan de raad aangeboden bij de jaarrekening 2020.

Financiële bijlagen

Grondslagen en uitgangspunten voor de begroting

Als basis voor het opstellen van de begroting 2021 zijn diverse algemene grondslagen van toepassing, waaronder verschillende bepalingen vanuit de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de begrotingscirculaire vanuit de provincie Gelderland en de Financiële verordening West Betuwe. Daarnaast zijn er verschillende specifieke kaders en uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn terug te vinden in de paragrafen. In dit onderdeel worden enkele algemene principes toegelicht die voor alle programma's en taakvelden gelden.

Overhead

Alle overheadkosten worden apart in het overzicht Overhead weergegeven. Overhead omvat zowel de algemene (organisatiebrede) bedrijfsvoeringsondersteuning als het management en -ondersteuning van alle organisatieonderdelen binnen de gemeente. De in het overzicht gepresenteerde cijfers hebben betrekking op taakveld 0.4 "Overhead" en de van toepassing zijnde (egalisatie)reserves die onder taakveld 0.10 "Mutaties reserves" vallen.

Loon- en prijsstijgingen

In de begroting hebben we in beginsel (nog) geen rekening gehouden met een indexering van de materiële en subsidiebudgetten in verband met loon- en prijsontwikkelingen. De middelen die we hiervoor krijgen via het gemeentefonds en de gemeentelijke belastingen en heffingen zijn als een centrale stelpost in de begroting opgenomen en kunnen hiervoor later worden ingezet. De financiële effecten van de (vastgestelde) begrotingen van de verbonden partijen zijn wel al in de begroting verwerkt en de effecten van loon- en prijsstijgingen zijn ten laste van de hiervoor genoemde stelpost gebracht.

Voor de salarislasten zijn we uitgegaan van de cao zoals die tot 1 januari 2021 loopt. Als gevolg van deze cao stijgen de lasten in 2021 nog met 1,25 procent (inhaalslag van de tussentijdse verhogingen in 2020). Daarnaast houden we rekening met een stijging van 1,40 procent als gevolg van gewijzigde werkgeverspremies (vooral pensioenpremies) en een stijging van 1,40 procent voor de nieuw af te sluiten cao. Per saldo gaat het om een stijging van de salarislasten met 4,10 procent ten opzichte van 2020. Dit is in lijn met de toegestane stijging voor de verbonden partijen.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn we uitgegaan van de meicirculaire 2020. Over de hoofdlijnen van de meicirculaire hebben we u destijds geïnformeerd in een informatienota. In deze berekeningen hebben we structureel al rekening gehouden met een nadeel van 50 euro per inwoner als gevolg van de aankomende herverdeling van het gemeentefonds.

Omslagrente

Het renteomslagstelsel is geregeld in de gemeentelijke regelgeving. Dit stelsel houdt in dat de vermogenskosten aan de gemeentelijke producten worden doorberekend op basis van de boekwaarde van de onderliggende investeringen. De rente die hiervoor wordt gehanteerd is de omslagrente investeringen. Deze rente wordt jaarlijks vastgesteld op basis van richtlijnen van de commissie BBV. De lagere rentelasten leiden ertoe dat de omslagrente investeringen voor 2021 wordt bijgesteld van 1,50 procent naar 0,44 procent. Het interne omslagpercentage dat wordt toegerekend aan de bouwgronden in exploitatie (BIE) bedraagt 1,25 procent.

Vertrekpunt voor de begroting 2021

Bij het opstellen van deze begroting hebben we de Perspectiefnota 2021 als uitgangspunt genomen. Bij de vaststelling van de Perspectiefnota zijn er vier onvermijdelijke nieuwe uitgaven bepaald. De nieuwe uitgaven (extra lasten beheerplan Wegen, Groenbeleidsplan, Baseline Informatieveiligheid Overheid en Digitaal Stelsel Omgevingswet) zijn verwerkt in de diverse programma's. Met het vaststellen van deze begroting worden alle nieuwe uitgaven, inclusief de investeringen, formeel door u goedgekeurd.

Wijzigingen ten opzichte van de Perspectiefnota 2021

Bij het onderdeel financiële hoofdlijnen worden de aanpassingen ten opzichte van de Perspectiefnota 2021 aangegeven. Naast de aanpassingen door de meicirculaire 2020, de effecten van de vastgestelde nota Reserves en voorzieningen en het beleidsplan Sociaal domein, gaat het onder andere om de actualisatie van de kapitaallasten en de effecten van de vastgestelde begrotingen van de verbonden partijen.

West Betuwe financieel in evenwicht

De bezuinigingen van 'West Betuwe financieel in evenwicht' hebben we nog niet in deze begroting verwerkt. Op 5 november maakt u hierin keuzes, waarna deze in de begroting verwerkt zullen worden.

Incidentele baten en lasten

In de gemeentewet is opgenomen dat de begroting en het financieel meerjarenperspectief 'structureel en reëel in evenwicht' dienen te zijn. Hiermee wordt door de wetgever beoogd dat gemeenten structurele lasten moeten dekken met structurele baten. Om inzicht in de structurele en incidentele lasten en baten te geven, maakt het bovenstaande overzicht deel uit van de begroting.

Het onderscheid tussen incidenteel en structureel is niet altijd even helder. De commissie BBV heeft daarom in een notitie dit onderscheid meer ingekaderd. De richtlijn is dat, als de tijdelijke baten en/of lasten zich gedurende maximaal drie jaar voordoen, het gaat om 'eenmalige zaken'. Voor onttrekkingen aan reserves wordt in beginsel gesteld dat deze incidenteel van aard zijn. Onderstaand een nadere verheldering:

- Incidentele baten en lasten zijn baten en lasten die onder ongewijzigd beleid en omstandigheden voor maximaal drie jaar vaststaan. Rijksbijdragen, subsidies en projecten die langer dan drie jaar lopen maar waar vooraf van bekend is dat die bijdrage, subsidie of het project op termijn stopt, worden als incidenteel beschouwd.
- Het verschil tussen de jaarschijven bedraagt minimaal 50.000 euro.
- Toevoegingen en onttrekking aan reserves en voorzieningen worden altijd als incidenteel beschouwd, tenzij het (onder voorwaarde) om financieringsreserves en dekkingsreserves gaat of onttrekkingen uit de daartoe toereikende (bestemmings)reserves voor minimaal drie jaar met als doel structurele kosten te dekken.
- Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen drie jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende baten en lasten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt.

Bedragen x 1.000 euro

	2021	Begroting 2022	2023	2024
Incidentele lasten > 50.000 euro				
Incidentele lasten (exclusief reserves)				
Frictiekosten herindeling	3.857	1.714		
Nieuw beleid 2020	2.622	1.175	1.925	
Nieuw beleid 2021	17.447			
JOGG-regisseur	67	67		
Transitiekosten sociaal domein	1.440	1.144		
Onvoorziene uitgaven	250	250	250	250
Totaal incidentele lasten (exclusief reserves)	25.683	4.350	2.175	250
Incidentele lasten (reserves)				
Toevoeging aan BR Vorming gemeente West Betuwe	1.714	1.714		
Toevoeging aan BR Rehabilitatie wegen (nieuw beleid 2021)	2.110			
Toevoeging aan BR Sociaal domein (transitiekosten 2021/22)	2.584			
Totaal incidentele lasten (reserves)	6.408	1.714	0	0
Totaal incidentele lasten	32.091	6.064	2.175	250

Bedragen x 1.000 euro

	Begroting			
	2021	2022	2023	2024
Incidentele baten > 50.000 euro				
Incidentele baten (exclusief reserves)				
Vergoeding frictiekosten herindeling (via algemene uitkering)	1.714	1.714		
Totaal incidentele baten (exclusief reserves)	1.714	1.714	0	0
Incidentele baten (reserves)				
Onttrekking aan BR Vorming West Betuwe	3.857	1.714		
Onttrekking aan BR Dijkversterking Gastvrije Waaldijk (nieuw beleid 2020)	125	225	225	
Onttrekking aan BR Precariobelasting (nieuw beleid 2020)	2.497	950	1.700	
Onttrekking aan Algemene reserve (nieuw beleid 2021)	19.557			
Onttrekking aan BR Sociaal domein (transitiekosten 2021/2022)	1.440	1.144		
Onttrekking aan BR Sociaal domein (tekorten sociaal domein)	250	0		
Onttrekking aan algemene reserve (incidenteel tekort 2022)		660		
Totaal incidentele baten (reserves)	27.726	4.693	1.925	0
Totaal incidentele baten	29.440	6.407	1.925	0
Incidenteel saldo	-2.651	343	-250	-250

Toelichting op de incidentele baten en lasten	
Onvoorzienne uitgaven	Budget bedoeld voor de dekking van incidentele tegenvallers in de exploitatie op het gebied van bestaand beleid. In de bestuursrapportages en de jaarrekening rapporteert het college over het gebruik en de uitputting van deze post.
Frictiekosten herindeling	Kosten als gevolg van de herindeling die ten laste komen van de rijksvergoeding via het gemeentefonds.
Bestemmingsreserve Vorming gemeente West Betuwe	Via de bestemmingsreserve wordt de vergoeding voor frictiekosten aangewend in de jaren waarin de lasten worden gemaakt.
Nieuw beleid 2020	Dit betreft de lasten van het nieuw beleid uit de begroting 2020.
Aanwending reserves t.b.v. nieuw beleid 2020	Dit betreft de dekking van de lasten van het nieuw beleid 2020 vanuit de bestemmingsreserve Precariobelasting en de bij de begroting 2020 ingestelde bestemmingsreserve Dijkversterking Gastvrije Waaldijk.
Nieuw beleid 2021	Dit betreft de lasten van het nieuw beleid uit de begroting 2021.
Aanwending reserves t.b.v. nieuw beleid 2021	Dit betreft de dekking van de lasten van het nieuw beleid 2021 vanuit de algemene reserve.
JOGG-regisseur	Dit betreft de incidentele lasten die bij de eerste bestuursrapportage 2020 zijn opgenomen voor de regisseur ten behoeve van het project Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG).
Transitiekosten sociaal domein	Transitiekosten sociaal domein in 2021 en 2022 overeenkomstig het vastgestelde beleidsplan Sociaal domein.
Bestemmingsreserve Sociaal domein (transitiekosten)	In 2021 wordt 2.584.0000 euro toegevoegd aan de bestemmingsreserve en dit bedrag valt vrij in de jaren waarin de (transitie)kosten worden gemaakt.
Bestemmingsreserve Sociaal domein (tekorten SD)	Bij de eerste bestuursrapportage 2019 is aan de reserve Sociaal domein een bedrag van 2,25 miljoen euro toegevoegd voor de dekking van de tekorten van het sociaal domein in 2019-2021. In 2021 wordt 250.000 euro uit deze reserve gehaald.
Algemene reserve (tekort 2022)	Dit betreft de onttrekkingen vanuit de begrotingen 2019 en 2020 voor de dekking van de jaarschijf 2022.

Baten en lasten op programmaniveau

Bedragen x € 1.000

Programma (excl. reserves)	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Bestuur en Ondersteuning	20.096	644	-19.452	23.718	611	-23.107	21.666	611	-21.055	19.394	611	-18.783	19.393	611	-18.782
Veiligheid	5.819	28	-5.791	5.899	49	-5.850	5.900	49	-5.851	5.870	49	-5.821	5.870	49	-5.821
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	13.440	705	-12.735	22.345	815	-21.530	8.955	815	-8.140	10.463	815	-9.648	8.727	815	-7.912
Economie	2.115	1.709	-406	2.836	2.241	-595	2.611	1.983	-628	3.322	2.762	-560	3.071	2.514	-557
Onderwijs	6.092	904	-5.188	5.392	893	-4.499	6.254	893	-5.361	6.254	893	-5.361	6.262	893	-5.369
Sport, Cultuur en Recreatie	8.647	650	-7.997	13.118	476	-12.642	8.090	476	-7.614	8.049	476	-7.573	8.042	476	-7.566
Sociaal Domein en Volksgezondheid	43.555	8.910	-34.645	44.145	8.881	-35.264	44.095	8.843	-35.252	42.478	8.841	-33.637	42.422	8.841	-33.581
Duurzaamheid en Milieu	14.654	13.498	-1.156	13.792	14.213	421	14.034	14.461	427	14.284	14.718	434	14.520	14.962	442
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing	14.114	8.855	-5.259	15.272	12.931	-2.341	8.611	6.253	-2.358	8.087	5.723	-2.364	8.167	5.796	-2.371
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	1.168	100.493	99.325	1.441	87.447	86.006	692	81.831	81.139	837	79.569	78.732	966	79.014	78.048
Resultaat voor bestemmen	129.700	136.396	6.696	147.958	128.557	-19.401	120.908	116.215	-4.693	119.038	114.457	-4.581	117.440	113.971	-3.469
Reservemutaties	30.384	26.744	-3.640	9.209	30.310	21.101	4.514	7.974	3.460	2.796	5.480	2.684	2.793	3.740	947
Resultaat na bestemmen	160.084	163.140	3.056	157.167	158.867	1.700	125.422	124.189	-1.233	121.834	119.937	-1.897	120.233	117.711	-2.522

Baten en lasten conform indeling BBV

Bedragen x € 1.000

Programma (excl. reserves)	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Bestuur en Ondersteuning	6.618	644	-5.974	8.922	599	-8.323	6.716	599	-6.117	4.887	599	-4.288	4.892	599	-4.293
Veiligheid	5.819	28	-5.791	5.899	49	-5.850	5.900	49	-5.851	5.870	49	-5.821	5.870	49	-5.821
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	13.440	705	-12.735	22.345	815	-21.530	8.955	815	-8.140	10.463	815	-9.648	8.727	815	-7.912
Economie	2.115	1.709	-406	2.836	2.241	-595	2.611	1.983	-628	3.322	2.762	-560	3.071	2.514	-557
Onderwijs	6.092	904	-5.188	5.392	893	-4.499	6.254	893	-5.361	6.254	893	-5.361	6.262	893	-5.369
Sport, Cultuur en Recreatie	8.647	650	-7.997	13.118	476	-12.642	8.090	476	-7.614	8.049	476	-7.573	8.042	476	-7.566
Sociaal Domein en Volksgezondheid	43.555	8.910	-34.645	44.145	8.881	-35.264	44.095	8.843	-35.252	42.478	8.841	-33.637	42.422	8.841	-33.581
Duurzaamheid en Milieu	14.654	13.498	-1.156	13.792	14.213	421	14.034	14.461	427	14.284	14.718	434	14.520	14.962	442
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing	14.114	8.855	-5.259	15.272	12.931	-2.341	8.611	6.253	-2.358	8.087	5.723	-2.364	8.167	5.796	-2.371
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	1.018	100.493	99.475	1.191	87.447	86.256	442	81.831	81.389	587	79.569	78.982	716	79.014	78.298
Overhead	13.478	-	-13.478	14.796	12	-14.784	14.950	12	-14.938	14.507	12	-14.495	14.501	12	-14.489
Heffing Venootschapsbelasting (Vpb)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorziene lasten	150	-	-150	250	-	-250	250	-	-250	250	-	-250	250	-	-250
Resultaat voor bestemmen	129.700	136.396	6.696	147.958	128.557	-19.401	120.908	116.215	-4.693	119.038	114.457	-4.581	117.440	113.971	-3.469
Reservemutaties	30.384	26.744	-3.640	9.209	30.310	21.101	4.514	7.974	3.460	2.796	5.480	2.684	2.793	3.740	947
Resultaat na bestemmen	160.084	163.140	3.056	157.167	158.867	1.700	125.422	124.189	-1.233	121.834	119.937	-1.897	120.233	117.711	-2.522

Binnen Financiering en Algemene dekkingsmiddelen zijn de bedragen van heffing Vpb en onvoorziene lasten uitgezonderd. Bij programma Bestuur en Ondersteuning zijn de baten en lasten van de overhead uitgezonderd.

Overhead

Overheadkosten zijn de kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan een product of een programma in de begroting.

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces. Overhead bestaat uit:

- Leidinggevenden primair proces (projectleiding valt hierbuiten)
- Managementondersteuning primair proces
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- Personeel en organisatie
- Inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement)
- Interne en externe communicatie, uitgezonderd klantcommunicatie
- Juridische zaken (uitgezonderd primaire taken als vergunningverlening)
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken en huisvesting
- Documentaire informatievoorziening

De apparaatskosten van het primaire proces, zoals directe loonkosten van medewerkers die direct aan een taakveld/programma werken, maken geen deel uit van de overhead. Deze kosten worden rechtstreeks doorberekend aan de betreffende activiteiten en programma's.

Bedragen x € 1.000

Kostensoort	Rekening 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Salarislasten	3.487	4.660	4.902	4.919	4.919	4.919
Bijdragen aan verbonden partijen	4.773	4.940	5.979	5.981	5.981	5.981
Materiële kosten	3.751	4.023	4.107	4.241	3.800	3.807
Toerekening aan grondexploitatie	-296	-350	-303	-303	-303	-303
Kapitaallasten	355	204	111	112	110	97
Verrekeningen met reserves	444	632	632	632	632	632
Totaal lasten	12.514	14.109	15.428	15.582	15.139	15.133
Bijdragen van derden	-18	0	-12	-12	-12	-12
Verrekeningen met voorzieningen	-807	0	0	0	0	0
Verrekeningen met reserves	-227	-662	-234	-311	-311	-311
Totaal baten	-1.052	-662	-246	-323	-323	-323
Saldo	11.462	13.447	15.182	15.259	14.816	14.810

Onvoorzien

Voor de wettelijk verplichte post onvoorziene uitgaven is een stelpost van 250.000 euro opgenomen.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van kracht. Dit betekent dat activiteiten van de gemeente die in fiscale zin een onderneming vormen belastbaar zijn voor de vennootschapsbelasting (hierna: Vpb).

Belastingplicht

Om te bepalen of sprake is van belastingplicht in het kader van de Vpb dient te worden getoetst of wordt voldaan aan de voorwaarden van fiscaal ondernemerschap. Bij het opmaken van deze begroting is de vennootschapsbelasting 2018 van voormalig Lingewaal nog niet afgerond. Afhankelijk van deze uitkomst moet gekeken worden of de nieuwe organisatie West Betuwe een fiscale onderneming wordt. De financiële effecten van de Vennootschapsbelasting (Vpb)-plicht zijn vooralsnog als PM-post meegenomen.

Taakveld totaal

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
0.1 Bestuur	5.078	3	-5.075	7.298	3	-7.295	5.092	3	-5.089	3.262	3	-3.259	3.268	3	-3.265
0.2 Burgerzaken	1.540	641	-899	1.624	596	-1.028	1.624	596	-1.028	1.624	596	-1.028	1.624	596	-1.028
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	934	489	-445	572	489	-83	634	489	-145	608	489	-119	608	489	-119
0.4 Overhead	13.478	-	-13.478	14.796	12	-14.784	14.950	12	-14.938	14.507	12	-14.495	14.501	12	-14.489
0.5 Treasury	-375	15.852	16.227	-452	388	840	-1.316	250	1.566	-1.154	391	1.545	-1.031	389	1.420
0.61 OZB woningen	431	7.341	6.910	386	7.756	7.370	371	7.806	7.435	371	7.861	7.490	371	7.904	7.533
0.62 OZB niet-woningen	257	5.334	5.077	294	5.572	5.278	294	5.577	5.283	294	5.582	5.288	294	5.587	5.293
0.63 Parkeerbelasting	2	112	110	2	222	220	2	222	220	2	222	220	2	222	220
0.64 Belastingen Overig	58	5.026	4.968	60	5.025	4.965	60	43	-17	54	43	-11	54	43	-11
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	-	66.450	66.450	-	68.217	68.217	-	67.666	67.666	-	65.203	65.203	-	64.601	64.601
0.8 Overige baten en lasten	-138	-	138	581	-	-581	648	-	-648	663	-	-663	670	-	-670
0.9 Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	4.139	-	-4.139	4.290	-	-4.290	4.290	-	-4.290	4.260	-	-4.260	4.261	-	-4.261
1.2 Openbare orde en Veiligheid	1.680	28	-1.652	1.609	49	-1.560	1.609	49	-1.560	1.610	49	-1.561	1.610	49	-1.561
2.1 Verkeer, wegen en water	12.955	570	-12.385	22.066	570	-21.496	8.672	570	-8.102	10.181	570	-9.611	8.446	570	-7.876
2.2 Parkeren	138	21	-117	95	21	-74	95	21	-74	95	21	-74	95	21	-74
2.3 Recreatieve Havens	112	-	-112	101	-	-101	105	-	-105	104	-	-104	102	-	-102
2.5 Openbaar vervoer	234	3	-231	81	3	-78	81	3	-78	81	3	-78	81	3	-78
3.1 Economische ontwikkeling	244	-	-244	257	-	-257	257	-	-257	257	-	-257	257	-	-257
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.605	1.469	-136	2.266	2.012	-254	2.041	1.755	-286	2.752	2.469	-283	2.502	2.221	-281
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	48	75	27	98	54	-44	98	54	-44	98	54	-44	98	54	-44
3.4 Economische promotie	218	164	-54	215	174	-41	215	174	-41	215	239	24	215	239	24
4.1 Openbaar basisonderwijs	250	18	-232	238	18	-220	253	18	-235	252	18	-234	252	18	-234
4.2 Onderwijshuisvesting	2.745	87	-2.658	2.175	76	-2.099	2.888	76	-2.812	2.893	76	-2.817	2.908	76	-2.832
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.096	798	-2.298	2.979	798	-2.181	3.112	798	-2.314	3.109	798	-2.311	3.102	798	-2.304

Taakveld	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
5.1 Sportbeleid en activering	595	9	-586	636	-	-636	517	-	-517	517	-	-517	517	-	-517
5.2 Sportaccommodaties	1.043	77	-966	961	77	-884	958	77	-881	912	77	-835	909	77	-832
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	405	-	-405	472	-	-472	431	-	-431	430	-	-430	431	-	-431
5.4 Musea	538	5	-533	569	5	-564	569	5	-564	569	5	-564	569	5	-564
5.5 Cultureel erfgoed	441	1	-440	315	1	-314	322	1	-321	322	1	-321	322	1	-321
5.6 Media	1.096	48	-1.048	1.058	48	-1.010	1.057	48	-1.009	1.057	48	-1.009	1.057	48	-1.009
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.530	511	-4.019	9.107	346	-8.761	4.236	346	-3.890	4.242	346	-3.896	4.239	346	-3.893
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.758	1.196	-3.562	4.393	1.196	-3.197	4.776	1.194	-3.582	4.756	1.192	-3.564	4.746	1.192	-3.554
6.2 Wijkteams	881	-	-881	826	-	-826	829	-	-829	829	-	-829	829	-	-829
6.3 Inkomensregelingen	10.995	7.388	-3.607	10.840	7.359	-3.481	10.764	7.323	-3.441	10.759	7.323	-3.436	10.765	7.323	-3.442
6.4 Begeleide participatie	3.561	-	-3.561	3.383	-	-3.383	3.318	-	-3.318	3.135	-	-3.135	3.078	-	-3.078
6.5 Arbeidsparticipatie	711	-	-711	760	-	-760	784	-	-784	815	-	-815	844	-	-844
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.649	-	-1.649	1.756	-	-1.756	1.751	-	-1.751	1.747	-	-1.747	1.745	-	-1.745
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	7.488	315	-7.173	9.003	315	-8.688	8.607	315	-8.292	7.217	315	-6.902	7.197	315	-6.882
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	7.591	11	-7.580	7.784	11	-7.773	7.891	11	-7.880	7.841	11	-7.830	7.841	11	-7.830
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	378	-	-378	259	-	-259	259	-	-259	259	-	-259	259	-	-259
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	3.135	-	-3.135	2.823	-	-2.823	2.826	-	-2.826	2.830	-	-2.830	2.830	-	-2.830
7.1 Volksgezondheid	2.408	-	-2.408	2.318	-	-2.318	2.289	-	-2.289	2.289	-	-2.289	2.289	-	-2.289
7.2 Riolering	5.345	6.932	1.587	5.162	7.554	2.392	5.397	7.794	2.397	5.643	8.046	2.403	5.877	8.284	2.407
7.3 Afval	4.058	4.512	454	5.074	5.746	672	5.074	5.746	672	5.074	5.746	672	5.074	5.746	672
7.4 Milieubeheer	3.575	1.168	-2.407	1.941	9	-1.932	1.941	9	-1.932	1.941	9	-1.932	1.941	9	-1.932
7.5 Begraafplaatsen	1.676	885	-791	1.616	904	-712	1.622	912	-710	1.626	917	-709	1.629	923	-706
8.1 Ruimtelijke Ordening	998	214	-784	1.063	214	-849	1.064	214	-850	1.064	214	-850	1.064	214	-850
8.2 bedrijventerreinen)	7.858	7.173	-685	11.976	11.349	-627	5.285	4.671	-614	4.763	4.141	-622	4.845	4.214	-631
8.3 Wonen en bouwen	5.258	1.468	-3.790	2.233	1.368	-865	2.261	1.368	-893	2.260	1.368	-892	2.258	1.368	-890
Saldo voor bestemmen	129.700	136.394	6.694	147.959	128.557	-19.402	120.903	116.216	-4.687	119.035	114.458	-4.577	117.445	113.971	-3.474
0.10 Mutaties reserves	30.384	26.744	-3.640	9.209	30.310	21.101	4.514	7.974	3.460	2.796	5.480	2.684	2.793	3.740	947
Mutaties reserves	30.384	26.744	-3.640	9.209	30.310	21.101	4.514	7.974	3.460	2.796	5.480	2.684	2.793	3.740	947
Saldo na bestemmen	160.084	163.138	3.054	157.168	158.867	1.699	125.417	124.190	-1.227	121.831	119.938	-1.893	120.238	117.711	-2.527

Taakveld per programma

Programma 1

Bedragen x € 1.000

Programma Bestuur en ondersteuning		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
Taakveld		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
0.1	Bestuur	5.078	3	-5.075	7.298	3	-7.295	5.092	3	-5.089	3.263	3	-3.260	3.268	3	-3.265
0.2	Burgerzaken	1.540	641	-899	1.624	596	-1.028	1.624	596	-1.028	1.624	596	-1.028	1.624	596	-1.028
0.4	Overhead	13.478	-	-13.478	14.796	12	-14.784	14.950	12	-14.938	14.507	12	-14.495	14.501	12	-14.489
Saldo voor bestemmen		20.096	644	-19.452	23.718	611	-23.107	21.666	611	-21.055	19.394	611	-18.783	19.393	611	-18.782
0.10	BR Vorming gemeente West Betuwe	1.714	1.714	-	1.714	3.857	2.143	1.714	1.714	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Pensioenen wethouders	-	-	-	94	177	83	88	177	89	85	177	92	82	177	95
0.10	BR Dekking afschrijving ICT	365	19	-346	365	15	-350	365	15	-350	365	15	-350	365	15	-350
0.10	BR Dekking afschr. Noodstroomvoorziening	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7
0.10	BR Dekking afschrijving Facilitaire Zaken	69	282	213	69	11	-58	69	9	-60	69	9	-60	69	9	-60
0.10	BR Revolverend MVI en duurzaamheid	10	-	-10	10	-	-10	10	-	-10	10	-	-10	10	-	-10
0.10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	188	354	166	188	201	13	188	280	92	188	280	92	188	280	92
Mutaties reserves		2.346	2.376	30	2.440	4.268	1.828	2.434	2.202	-232	717	488	-229	714	488	-226
Saldo na bestemmen		22.442	3.020	-19.422	26.158	4.879	-21.279	24.100	2.813	-21.287	20.111	1.099	-19.012	20.107	1.099	-19.008

Programma 2

Bedragen x € 1.000

Programma Veiligheid		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Taakveld																
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	4.139	-	-4.139	4.290	-	-4.290	4.290	-	-4.290	4.260	-	-4.260	4.261	-	-4.261
1.2	Openbare orde en Veiligheid	1.679	28	-1.651	1.609	49	-1.560	1.610	49	-1.561	1.610	49	-1.561	1.609	49	-1.560
Saldo voor bestemmen		5.818	28	-5.790	5.899	49	-5.850	5.900	49	-5.851	5.870	49	-5.821	5.870	49	-5.821
0.10	BR Dekking afschrijving brandweer	-	66	66	-	66	66	-	66	66	-	66	66	-	66	66
Mutaties reserves		-	66	66	-	66	66	-	66	66	-	66	66	-	66	66
Saldo na bestemmen		5.818	94	-5.724	5.899	115	-5.784	5.900	115	-5.785	5.870	115	-5.755	5.870	115	-5.755

Programma 3

Bedragen x € 1.000

Programma Verkeer		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
Taakveld		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
0.63	Parkeerbelasting	2	112	110	2	222	220	2	222	220	2	222	220	2	222	220
2.1	Verkeer, wegen en water	12.955	570	-12.385	22.066	570	-21.496	8.673	570	-8.103	10.181	570	-9.611	8.446	570	-7.876
2.2	Parkeren	138	21	-117	95	21	-74	95	21	-74	95	21	-74	95	21	-74
2.3	Recreatieve havens	112	-	-112	101	-	-101	105	-	-105	104	-	-104	102	-	-102
2.5	Openbaar vervoer	234	3	-231	81	3	-78	81	3	-78	81	3	-78	81	3	-78
Saldo voor bestemmen		13.441	706	-12.735	22.345	816	-21.529	8.956	816	-8.140	10.463	816	-9.647	8.726	816	-7.910
0.10	BR Dekking afschrijving R&R Wegen	-	762	762	-	23	23	-	23	23	-	23	23	-	23	23
0.10	BR Dekking afschrijving Dorpsplein Beesd	-	8	8	-	8	8	-	8	8	-	8	8	-	8	8
0.10	BR Mobiliteitsplan	-	-	-	-	-	-	-	4	4	-	4	4	-	4	4
0.10	BR Rehabilitatie wegen	250	268	18	2.360	171	-2.189	250	422	172	250	645	395	250	846	596
0.10	BR Dekking afschrijving openbare verlichting	74	13	-61	74	20	-54	74	20	-54	74	59	-15	74	59	-15
0.10	BR Civiele kunstwerken	52	52	-	51	51	-	51	51	-	51	51	-	51	51	-
0.10	BR Wegen	2.477	3.607	1.130	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Openbare verlichting	89	92	3	89	88	-1	89	96	7	89	96	7	89	96	7
0.10	BR Bebording en bebakening	59	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Dekking afschr, K&R fietspad Leeuwenstein	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-	3	3
0.10	BR Dekking afschrijving Herman Kuijksstraat GM	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7
0.10	BR Dekking afschr. parkeerplaatsen De Pluk	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-	5	5
0.10	BR Herinrichting openbare ruimte GM	-	947	947	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Herinrichting Rijksstraatweg Meteren/GM	-	421	421	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-	-	-
0.10	BR Dekking afschrijving fietsknelpunten	1.550	-	-1.550	-	-	-	-	78	78	-	78	78	-	78	78
0.10	BR Dijkversterking Gastvrije Waaldijk	600	25	-575	-	125	125	-	225	225	-	225	225	-	-	-
Mutaties reserves		5.151	6.269	1.118	2.574	506	-2.068	464	947	483	464	1.209	745	464	1.180	716
Saldo na bestemmen		18.592	6.975	-11.617	24.919	1.322	-23.597	9.420	1.763	-7.657	10.927	2.025	-8.902	9.190	1.996	-7.194

Programma 4

Bedragen x € 1.000

Programma Economie		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Taakveld																
3.1	Economische ontwikkeling	244	-	-244	257	-	-257	257	-	-257	257	-	-257	257	-	-257
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.605	1.469	-136	2.266	2.012	-254	2.041	1.755	-286	2.752	2.469	-283	2.502	2.221	-281
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	48	75	27	97	54	-43	98	54	-44	98	54	-44	98	54	-44
3.4	Economische promotie	218	164	-54	215	174	-41	215	174	-41	215	239	24	215	239	24
Saldo voor bestemmen		2.115	1.708	-407	2.835	2.240	-595	2.611	1.983	-628	3.322	2.762	-560	3.072	2.514	-558
0.10	BR Gebiedsfonds	38	-1	-39	38	150	112	38	150	112	38	150	112	38	150	112
0.10	BR Economisch actieplan	-	28	28	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Dekking afschr.revitalisering bedrijventerrein	-	-	-	-	26	26	-	26	26	-	26	26	-	26	26
Mutaties reserves		38	27	-11	38	176	138	38	176	138	38	176	138	38	176	138
Saldo na bestemmen		2.153	1.735	-418	2.873	2.416	-457	2.649	2.159	-490	3.360	2.938	-422	3.110	2.690	-420

Programma 5

Bedragen x € 1.000

Programma Onderwijs		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Taakveld																
4.1	Openbaar basisonderwijs	250	18	-232	238	18	-220	253	18	-235	252	18	-234	251	18	-233
4.2	Onderwijshuisvesting	2.745	87	-2.658	2.175	76	-2.099	2.888	76	-2.812	2.893	76	-2.817	2.908	76	-2.832
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	3.096	798	-2.298	2.979	798	-2.181	3.112	798	-2.314	3.109	798	-2.311	3.102	798	-2.304
Saldo voor bestemmen		6.091	903	-5.188	5.392	892	-4.500	6.253	892	-5.361	6.254	892	-5.362	6.261	892	-5.369
0.10	BR Buitenkant schoolgebouwen	115	194	79	115	192	77	115	190	75	115	188	73	115	186	71
0.10	BR Dekking afschrijving MFC Haften	-	21	21	-	21	21	-	21	21	-	21	21	-	21	21
0.10	BR Dekking afschrijving gymlokalen	14	7	-7	14	8	-6	14	8	-6	14	8	-6	14	8	-6
0.10	BR Manifest van Lingewaal	167	489	322	262	397	135	262	431	169	262	427	165	262	423	161
0.10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	100	176	76	100	37	-63	100	166	66	100	166	66	100	166	66
Mutaties reserves		396	887	491	491	655	164	491	816	325	491	810	319	491	804	313
Saldo na bestemmen		6.487	1.790	-4.697	5.883	1.547	-4.336	6.744	1.708	-5.036	6.745	1.702	-5.043	6.752	1.696	-5.056

Programma 6

Bedragen x € 1.000

Programma Sport, cultuur en recreatie		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
5.1	Sportbeleid en activering	595	9	-586	636	-	-636	517	-	-517	517	-	-517	517	-	-517
5.2	Sportaccommodaties	1.043	77	-966	961	77	-884	958	77	-881	912	77	-835	909	77	-832
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	405	-	-405	472	-	-472	431	-	-431	430	-	-430	431	-	-431
5.4	Musea	538	5	-533	569	5	-564	569	5	-564	569	5	-564	569	5	-564
5.5	Cultureel erfgoed	441	1	-440	315	1	-314	323	1	-322	323	1	-322	322	1	-321
5.6	Media	1.096	48	-1.048	1.058	48	-1.010	1.057	48	-1.009	1.057	48	-1.009	1.056	48	-1.008
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.530	511	-4.019	9.107	346	-8.761	4.236	346	-3.890	4.242	346	-3.896	4.239	346	-3.893
Saldo voor bestemmen		8.648	651	-7.997	13.118	477	-12.641	8.091	477	-7.614	8.050	477	-7.573	8.043	477	-7.566
0.10	BR Dekking afschrijving sportterreinen	186	70	-116	179	40	-139	181	40	-141	181	66	-115	181	66	-115
0.10	BR Robuust subsidiebeleid	-	30	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Landschapsbeleid	12	12	-	12	12	-	12	12	-	12	12	-	12	12	-
0.10	BR Dekking afschrijving Tractie	92	61	-31	39	46	7	39	41	2	39	34	-5	39	31	-8
0.10	BR Buitensportaccommodaties	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38
0.10	BR Baggeren	312	147	-165	236	236	-	236	236	-	236	236	-	236	236	-
0.10	BR Beschoeiingen	44	44	-	43	43	-	43	43	-	43	43	-	43	43	-
0.10	BR Opstellen Beheerplan groen	5	-	-5	5	-	-5	5	-	-5	5	-	-5	5	-	-5
0.10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	191	209	18	191	142	-49	191	149	-42	191	149	-42	191	149	-42
Mutaties reserves		880	573	-307	743	519	-224	745	521	-224	745	540	-205	745	537	-208
Saldo na bestemmen		9.528	1.224	-8.304	13.861	996	-12.865	8.836	998	-7.838	8.795	1.017	-7.778	8.788	1.014	-7.774

Programma 7

Bedragen x € 1.000

Programma Sociaal Domein en Volksgezondheid		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.758	1.196	-3.562	4.393	1.196	-3.197	4.776	1.194	-3.582	4.756	1.192	-3.564	4.746	1.192	-3.554
6.2	Wijkteams	881	-	-881	826	-	-826	829	-	-829	829	-	-829	829	-	-829
6.3	Inkomensregelingen	10.995	7.388	-3.607	10.840	7.359	-3.481	10.764	7.323	-3.441	10.759	7.323	-3.436	10.764	7.323	-3.441
6.4	Begeleide participatie	3.561	-	-3.561	3.383	-	-3.383	3.318	-	-3.318	3.135	-	-3.135	3.078	-	-3.078
6.5	Arbeidsparticipatie	711	-	-711	760	-	-760	784	-	-784	815	-	-815	844	-	-844
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.649	-	-1.649	1.756	-	-1.756	1.751	-	-1.751	1.747	-	-1.747	1.745	-	-1.745
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	7.488	315	-7.173	9.003	315	-8.688	8.607	315	-8.292	7.217	315	-6.902	7.197	315	-6.882
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	7.591	11	-7.580	7.784	11	-7.773	7.892	11	-7.881	7.841	11	-7.830	7.841	11	-7.830
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	378	-	-378	259	-	-259	259	-	-259	259	-	-259	259	-	-259
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	3.135	-	-3.135	2.823	-	-2.823	2.826	-	-2.826	2.830	-	-2.830	2.830	-	-2.830
7.1	Volksgezondheid	2.408	-	-2.408	2.318	-	-2.318	2.289	-	-2.289	2.289	-	-2.289	2.289	-	-2.289
Saldo voor bestemmen		43.555	8.910	-34.645	44.145	8.881	-35.264	44.095	8.843	-35.252	42.477	8.841	-33.636	42.422	8.841	-33.581
0.10	BR Dekking afschrijving MFC De Pluk	-	22	22	-	22	22	-	22	22	-	22	22	-	22	22
0.10	BR Sociaal domein	-	1.000	1.000	2.583	1.690	-893	-	1.144	1.144	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Robuust subsidiebeleid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Leefbaarheid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	216	129	-87	216	180	-36	216	280	64	216	280	64	216	280	64
Mutaties reserves		216	1.151	935	2.799	1.892	-907	216	1.446	1.230	216	302	86	216	302	86
Saldo na bestemmen		43.771	10.061	-33.710	46.944	10.773	-36.171	44.311	10.289	-34.022	42.693	9.143	-33.550	42.638	9.143	-33.495

Programma 8

Bedragen x € 1.000

Programma Duurzaamheid en Milieu		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Taakveld																
7.2	Riolering	5.345	6.932	1.587	5.162	7.554	2.392	5.397	7.794	2.397	5.643	8.046	2.403	5.877	8.285	2.408
7.3	Afval	4.058	4.512	454	5.074	5.746	672	5.074	5.746	672	5.074	5.746	672	5.074	5.746	672
7.4	Milieubeheer	3.575	1.168	-2.407	1.941	9	-1.932	1.941	9	-1.932	1.941	9	-1.932	1.941	9	-1.932
7.5	Begraafplaatsen	1.676	885	-791	1.616	904	-712	1.622	912	-710	1.626	917	-709	1.629	923	-706
Saldo voor bestemmen		14.654	13.497	-1.157	13.793	14.213	420	14.034	14.461	427	14.284	14.718	434	14.521	14.963	442
0.10	BR Duurzaamheid	5.767	197	-5.570	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Zwerfafval	61	-	-61	61	-	-61	61	-	-61	61	-	-61	61	-	-61
0.10	BR Groenonderhoud begraafplaatsen	54	79	25	54	79	25	54	79	25	54	79	25	54	79	25
Mutaties reserves		5.882	276	-5.606	115	79	-36	115	79	-36	115	79	-36	115	79	-36
Saldo na bestemmen		20.536	13.773	-6.763	13.908	14.292	384	14.149	14.540	391	14.399	14.797	398	14.636	15.042	406

Programma 9

Bedragen x € 1.000

Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
Taakveld		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
8.1	Ruimtelijke Ordening	998	214	-784	1.063	214	-849	1.064	214	-850	1.064	214	-850	1.064	214	-850
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	7.858	7.173	-685	11.976	11.349	-627	5.285	4.671	-614	4.763	4.141	-622	4.845	4.214	-631
8.3	Wonen en bouwen	5.258	1.468	-3.790	2.233	1.368	-865	2.261	1.368	-893	2.260	1.368	-892	2.258	1.368	-890
Saldo voor bestemmen		14.114	8.855	-5.259	15.272	12.931	-2.341	8.610	6.253	-2.357	8.087	5.723	-2.364	8.167	5.796	-2.371
0.10	AR Grondexploitatie	148	-	-148	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Skaeve Huse	-	34	34	-	-	-	-	12	12	-	12	12	-	12	12
0.10	BR Dekking afschrijving wwc Waardenburg	1.000	-	-1.000	-	50	50	-	50	50	-	50	50	-	50	50
Mutaties reserves		1.148	34	-1.114	-	50	50	-	62	62	-	62	62	-	62	62
Saldo na bestemmen		15.262	8.889	-6.373	15.272	12.981	-2.291	8.610	6.315	-2.295	8.087	5.785	-2.302	8.167	5.858	-2.309

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen		Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
Taakveld		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	934	489	-445	572	489	-83	634	489	-145	608	489	-119	608	489	-119
0.5	Treasury	-375	15.852	16.227	-452	388	840	-1.316	250	1.566	-1.154	391	1.545	-1.031	389	1.420
0.61	OZB woningen	431	7.341	6.910	386	7.756	7.370	371	7.806	7.435	371	7.861	7.490	371	7.904	7.533
0.62	OZB niet-woningen	257	5.334	5.077	294	5.572	5.278	294	5.577	5.283	294	5.582	5.288	294	5.587	5.293
0.64	Belastingen Overig	58	5.026	4.968	60	5.025	4.965	60	43	-17	54	43	-11	54	43	-11
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	-	66.450	66.450	-	68.217	68.217	-	67.666	67.666	-	65.203	65.203	-	64.601	64.601
0.8	Overige baten en lasten	-138	-	138	581	-	-581	648	-	-648	663	-	-663	670	-	-670
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo voor bestemmen		1.167	100.492	99.325	1.441	87.447	86.006	691	81.831	81.140	836	79.569	78.733	966	79.013	78.047
0.10	Mutaties algemene reserve	14.281	4.982	-9.299	-	19.557	19.557	-	660	660	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Precariobelasting	-	4.223	4.223	-	2.497	2.497	-	950	950	-	1.700	1.700	-	-	-
0.10	BR Duurzaamheid	-	5.767	5.767	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	48	116	68	10	46	36	10	46	36	10	46	36	10	46	36
Mutaties reserves		14.329	15.088	759	10	22.100	22.090	10	1.656	1.646	10	1.746	1.736	10	46	36
Saldo na bestemmen		15.496	115.580	100.084	1.451	109.547	108.096	701	83.487	82.786	846	81.315	80.469	976	79.059	78.083

Geprognosticeerde balans

In het Besluit Begroting en Verantwoording is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten een geprognosticeerde begin- en eindbalans van de begrotingsjaren opnemen onder de uiteenzetting van de financiële positie. Het meerjarig opnemen van de geprognosticeerde balans geeft de raad meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. De balansstanden per 31 december zijn als volgt:

Activa bedragen x 1.000 euro	Begroting				
	2020	2021	2022	2023	2024
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	1.259	1.221	1.183	1.145	1.108
Materiële vaste activa	128.641	130.014	130.920	130.237	129.424
Financiële vaste activa	11.450	7.693	7.674	7.655	7.636
Totaal vaste activa	141.350	138.928	139.777	139.037	138.168
Vlottende activa					
Voorraden	46.138	39.078	36.922	34.299	30.421
Uitzettingen (o.a. debiteuren)	16.750	16.200	15.650	15.650	15.650
Liquide middelen	0	0	0	0	0
Overlopende activa	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal vlottende activa	63.888	56.278	53.572	50.949	47.071
Totaal activa	205.238	195.206	193.349	189.986	185.239

Passiva bedragen x 1.000 euro	Begroting				
	2020	2021	2022	2023	2024
Vaste passiva					
Reserves	82.300	64.255	62.495	58.578	55.734
Resultaat boekjaar	3.056	1.700	-1.233	-1.897	-2.522
Voorzieningen	10.334	17.297	15.561	14.154	13.027
Vaste schuld (opgenomen leningen)	76.709	77.612	84.534	87.318	87.303
Vaste schuld (waarborgsommen)	65	65	65	65	65
Totaal vaste passiva	172.464	160.929	161.422	158.218	153.607
Vlottende passiva					
Vlottende schuld (opgenomen kasgeldleningen)	17.524	19.027	16.677	16.518	16.382
Vlottende schuld (bankschulden)	250	250	250	250	250
Vlottende schuld (o.a. crediteuren)	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Overlopende passiva	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal vlottende passiva	32.774	34.277	31.927	31.768	31.632
Totaal passiva	205.238	195.206	193.349	189.986	185.239

Voor de volledigheid wordt hieronder nog een uitsplitsing van de reserves weergegeven:

Reserves bedragen x 1.000 euro	Begroting				
	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	29.081	12.581	13.622	12.385	10.491
Resultaat begroting	3.056	1.700	-1.233	-1.897	-2.522
Algemene reserve grondexploitatie	14.030	14.030	14.030	14.030	14.030
Bestemmingsreserve Precariobelastingen	7.248	4.752	3.802	2.101	2.101
Overige bestemmingsreserves	31.941	32.898	31.054	30.081	29.136
Totaal reserves	85.356	65.961	61.275	56.700	53.236

In bovenstaand overzicht is er rekening mee gehouden dat een positief begrotingsresultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve en dat een nadelig resultaat wordt onttrokken aan de algemene reserve.

EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en de drie jaren volgend op het begrotingsjaar.

	Begroting				
	2020	2021	2022	2023	2024
1. (+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	6.696	-19.401	-4.693	-4.581	-3.469
2. (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	19.771	1.335	868	-721	-850
3. (+) Mutatie voorzieningen	-546	6.963	-1.736	-1.407	-1.127
4. (-) Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	-11.111	-7.060	-2.156	-2.623	-3.878
5. (-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	13.800	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-16.310	-6.713	-5.141	-2.644	132

Mutaties reserves per programma

Bedragen x € 1.000

Pr.	Naam reserve	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
1	BR Vorming gemeente West Betuwe	1.714	1.714	0	1.714	3.857	2.143	1.714	1.714	0	0	0	0	0	0	0
1	BR Dekking afschrijving ICT	365	19	-346	365	15	-350	365	15	-350	365	15	-350	365	15	-350
1	BR Dekking afschr. noodstroomvoorziening	0	7	7	0	7	7	0	7	7	0	7	7	0	7	7
1	BR Dekking afschrijving Facilitaire Zaken	69	282	213	69	11	-58	69	9	-60	69	9	-60	69	6	-63
1	BR Revolverend MVI en duurzaamheid	10	0	-10	10	0	-10	10	0	-10	10	0	-10	10	0	-10
1	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	188	354	166	188	201	13	188	280	92	188	280	92	188	280	92
1	BR Pensioenen wethouders	0	0	0	94	177	83	88	177	89	85	177	92	82	177	95
2	BR Dekking afschrijving brandweer	0	66	66	0	66	66	0	66	66	0	66	66	0	66	66
3	BR Dekking afschrijving R&R Wegen	0	762	762	0	23	23	0	23	23	0	23	23	0	23	23
3	BR Dekking afschrijving Dorpsplein Beesd	0	8	8	0	8	8	0	8	8	0	8	8	0	8	8
3	BR Rehabilitatie wegen	250	268	18	2.360	171	-2.189	250	422	172	250	645	395	250	846	596
3	BR Mobiliteitsplan	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0	4	4	0	4	4
3	BR Dekking afschrijving Openbare Verlichting	74	13	-61	74	20	-54	74	20	-54	74	59	-15	74	59	-15
3	BR Openbare Verlichting	89	92	3	89	88	-1	89	96	7	89	96	7	89	96	7
3	BR Wegen	2.477	3.607	1.130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	BR Civiele kunstwerken	52	52	0	51	51	0	51	51	0	51	51	0	51	51	0
3	BR Bebording en bebakening	59	59	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	BR Dekking afschr. K&R fietspad Leeuwenstein	0	3	3	0	3	3	0	3	3	0	3	3	0	3	3
3	BR Dekking afschrijving Herman Kuijkstraat	0	7	7	0	7	7	0	7	7	0	7	7	0	7	7
3	BR dekking afschr. parkeerplaatsen de Pluk	0	5	5	0	5	5	0	5	5	0	5	5	0	5	5
3	BR herinrichting openbare ruimte GM	0	947	947	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	BR Herinrichting Rijksstraatweg Meteren/GM	0	421	421	0	5	5	0	5	5	0	5	5	0	5	5
3	BR Dekking afschrijving fietsknelpunten	1.550	0	-1.550	0	0	0	0	78	78	0	78	78	0	78	78
3	BR Dijkversterking Gastvrije Waaldijk	600	25	-575	0	125	125	0	225	225	0	225	225	0	0	0
4	BR Gebiedsfonds	38	-1	-39	38	150	112	38	150	112	38	150	112	38	150	112
4	BR Economisch actieplan	0	28	28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	BR Dekking afschr.revitalisering bedrijventerrein	0	0	0	0	26	26	0	26	26	0	26	26	0	26	26

Pr.	Naam reserve	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
5	BR Buitenkant schoolgebouwen	115	194	79	115	192	77	115	190	75	115	188	73	115	186	71
5	BR Dekking afschrijving MFC Haften	0	21	21	0	21	21	0	21	21	0	21	21	0	21	21
5	BR Dekking afschrijving gymlokalen	14	7	-7	14	8	-6	14	8	-6	14	8	-6	14	8	-6
5	BR Manifest van Lingewaal	167	489	322	262	397	135	262	431	169	262	427	165	262	423	161
5	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	100	173	73	100	37	-63	100	166	66	100	166	66	100	166	66
6	BR Dekking afschrijving sportterreinen	186	70	-116	179	40	-139	181	40	-141	181	66	-115	181	66	-115
6	BR Landschapsbeleid	12	12	0	12	12	0	12	12	0	12	12	0	12	12	0
6	BR Dekking afschrijving Tractie	92	61	-31	39	46	7	39	41	2	39	34	-5	39	31	-8
6	BR Buitensportaccommodaties	38	0	-38	38	0	-38	38	0	-38	38	0	-38	38	0	-38
6	BR Beschoeiingen	44	44	0	43	43	0	43	43	0	43	43	0	43	43	0
6	BR Baggeren	314	147	-167	236	236	0	236	236	0	236	236	0	236	236	0
6	BR Opstellen Beheerplan groen	5	0	-5	5	0	-5	5	0	-5	5	0	-5	5	0	-5
6	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	191	209	18	191	142	-49	191	149	-42	191	149	-42	191	149	-42
6	BR Robuust subsidiebeleid	0	30	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	BR Dekking afschrijving MFC De Pluk	0	22	22	0	22	22	0	22	22	0	22	22	0	22	22
7	BR Sociaal domein	0	1.000	1.000	2.583	1.690	-893	0	1.144	1.144	0	0	0	0	0	0
7	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	216	129	-87	216	180	-36	216	280	64	216	280	64	216	280	64
8	BR Duurzaamheid	5.767	197	-5.570	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	BR Zwerfafval	61	0	-61	61	0	-61	61	0	-61	61	0	-61	61	0	-61
8	BR Groenonderhoud begraafplaatsen	54	79	25	54	79	25	54	79	25	54	79	25	54	79	25
9	AR Grondexploitatie	148	0	-148	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	BR Skaeve Huse	0	34	34	0	0	0	0	12	12	0	12	12	0	12	12
9	BR Dekking afschrijving wwc Waardenburg	1.000	0	-1.000	0	50	50	0	50	50	0	50	50	0	50	50
10	Algemene reserve	14.281	4.982	-9.299	0	19.557	19.557	0	660	660	0	0	0	0	0	0
10	BR Precariobelasting	0	4.223	4.223	0	2.497	2.497	0	950	950	0	1.700	1.700	0	0	0
10	BR Duurzaamheid	0	5.767	5.767	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	48	116	68	10	46	36	10	46	36	10	46	36	10	46	36
Mutaties reserves		30.388	26.744	-3.644	9.210	30.311	21.101	4.513	7.971	3.458	2.796	5.478	2.682	2.793	3.737	944